เทศน์มหาชาติเวสสันดรชาดก

เฉลิมพระเกียรติพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวภูมิพลอดุลยเดช
เนื่องในโอกาสมหามงคลทรงครองสิริราชสมบัติครบ ๗๐ ปี

ทอดผ้าป่าสมทบกองทุนอุปถัมภ์การศึกษาพระบาลี
สนับสนุนการศึกษาพระภิกษุ-สามเณร
วันอาทิตย์ที่ ๑๙ มิถุนายน พ.ศ.๒๕๕๙
ณ วัดแสนสุข แขวงมีนบุรี เขตมีนบุรี กรุงเทพมหานคร

เทศน์มหาชาติเวสสันดรชาดก

เฉลิมพระเกียรติพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวภูมิพลอดุลยเดช เนื่องในโอกาสมหามงคลทรงครองสิริราชสมบัติครบ ๗๐ ปี

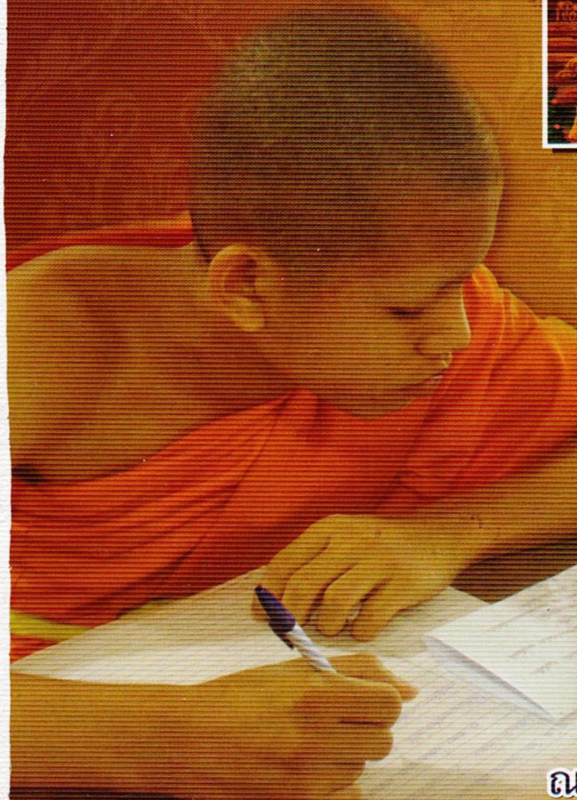

ทอดผ้าป่าสมทบกองทุนอุปถัมภ์การศึกษาพระบาลี
สนับสนุนการศึกษาพระภิกษุ-สามเณร
วันอาทิตย์ที่ ๑๙ มิถุนายน พ.ศ.๒๕๕๙
ณ วัดแสนสุข แขวงมีนบุรี เขตมีนบุรี กรุงเทพมหานคร

บทสวดฉันท์
เฉลิมพระเกียรติ พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวฯ
เนื่องในโอกาสมหามงคลเสด็จเถลิงถวัลยราชสมบัติครบ ๗๐ ปี

สตฺตติวสฺสรชฺชกาลวรทานคาถา

ภูมิพโล มหาราชา ทยฺยานํ สิริวฑฺฒโน
สมฺพุทฺธมามโก อคฺโค ติพฺพสทฺโธ อเนญฺชโน
สวีริโย สมุสฺสาโห ทีฆทสฺสี วิจกฺขโณ
ทยฺยวาสีนมตฺถาย หิตาย จ สุขาย จ
รชฺชํ ธมฺเมน กาเรติ กรณฺยานิ ปกุพฺพเต
ทุกฺขปฺปตฺเต จ นิทฺทุกฺเข ภยปฺปตฺเต จ นิพฺภเย
โสกปฺปตฺเต จ นิสฺโสเก กาเรติ สพฺพทยฺยิเก
ปติฏฺฐา โหติ ทยฺยานํ อนาถานํ หิตกฺกโร
ปมาณเสฏฺฐกิจฺจสฺส วิธึ วิเนติ โยนิโส
ตสฺมา ภูมิพโล เสฏฺโฐ ทยฺยิกานํ มโนหโร
สกฺกโต มานิโต โหติ ปูชิโต ธมฺมขตฺติโย
สพฺเพสํ ทยฺยวาสีนํ ปิโย โหติ มนาปิโย
อิทาเนว มหารญฺโญ ปฏฺฐาย รชฺชกาลโต
ตสฺส สตฺตติ วสฺสานิ ปริปุณฺณานิ สพฺพโส
รตนตฺตยานุภาเวน รตนตฺตยเตชสา
ทีฆายุโก มหาราชา วณฺณเปโต สุเขธิโต
พลูเปโต จ นิทฺทุกฺโข อโรโค โหตุ นิพฺภโย
อุปทฺทวนฺตรายา จ อุปสคฺคา จ อีติโย
มา กทาจิ สมฺผุสึสุ มหาราชานมุตฺตมํ
ปปฺโปตุ สพฺพโสตฺถิญฺจ สพฺพญฺจ ชยมงฺคลํ
อิจฺฉิตํ ปตฺถิตํ สพฺพํ ขิปฺปเมว สมิชฺฌตูติ ฯ

หลวงพ่อดำ

พระประจำวัดแสนแสบ

ลักษณะเป็นพระพุทธรูปปางสมาธิ ศิลปะแบบสุโขทัย ราวพุทธศตวรรษที่ ๒๐

มีขนาดหน้าตักกว้าง ๓๑ นิ้ว สูง ๕๐ นิ้ว

หลวงพ่อแสนสุข

พระประธานประจำอุโบสถวัดแสนสุข

สร้างเมื่อ พ.ศ. ๒๔๖๐

พระบรมสารีริกธาตุ

ประดิษฐานภายในอุโบสถวัดแสนสุข
สำนักงานเขตมีนบุรี ได้รับจากพิธีมอบพระบรมสารีริกธาตุ
สมเด็จพระญาณสังวร สมเด็จพระสังฆราช สกลมหาสังฆปริณายก
เมื่อ พ.ศ. ๒๕๕๖
และได้อัญเชิญมาประดิษฐานไว้ในอุโบสถวัดแสนสุขในปีเดียวกัน

พระบาทสมเด็จพระปรมินทรมหาภูมิพลอดุลยเดช รัชกาลที่ ๙
ผู้เป็นเอกอัครศาสนูปถัมภก ยอยกพระพุทธศาสนา ผู้ทรงพระคุณอันประเสริฐ
พระปฐมบรมราชโองการ
"เราจะครองแผ่นดินโดยธรรม เพื่อประโยชน์สุขแห่งมหาชนชาวสยาม"
(ทรงครองสิริราชสมบัติเมื่อวันที่ ๙ มิถุนายน พ.ศ. ๒๔๘๙)

ภูมิพโล ภิกฺขุ

พระบาทสมเด็จพระปรมินทรมหาภูมิพลอดุลยเดช ครั้งเมื่อทรงผนวช

(ทรงพระผนวชเมื่อวันที่ ๒๒ ตุลาคม พ.ศ. ๒๔๙๙)

พระครูโกศลวิมลกิจ

เจ้าคณะเขตมีนบุรี (พ.ศ. ๒๕๔๙ - ๒๕๕๙)

เจ้าอาวาสวัดแสนสุข รูปปัจจุบัน (พ.ศ. ๒๕๓๓ - ปัจจุบัน)

อนุโมทนากถา

การเทศน์มหาชาติถือว่าเป็นประเพณีที่จัดกันมาตั้งแต่ครั้งโบราณกาลจวบจนถึงปัจจุบัน คนไทยส่วนใหญ่โดยเฉพาะพุทธศาสนิกชนนิยมจัดขึ้นในโอกาสต่างๆ ดังเช่นที่วัดแสนสุขได้จัดขึ้นในปีนี้ คือ จัดเฉลิมพระเกียรติถวายเป็นพระราชกุศลพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว เนื่องในโอกาสมหามงคลทรงครองสิริราชสมบัติครบ ๗๐ ปี และยังมีการทอดผ้าป่าเพื่อสมทบทุนการศึกษาของพระภิกษุสามเณรอันเป็นส่วนสำคัญในการสร้างทายาทเพื่อสืบทอดพระพุทธศาสนา เมื่อมีการจัดงานมหากุศลเช่นนี้ พุทธศาสนิกชนหน่วยงานต่างๆ ก็มีส่วนร่วมในการจัดงานอีกด้วย หากจะกล่าวถึงประโยชน์ของการจัดงานก็เห็นได้ว่า หน่วยงาน บ้าน วัด โรงเรียน มีส่วนร่วมในการทำกิจกรรมร่วมกัน แสดงให้เห็นถึงความสมานสามัคคีที่ควรประพฤติปฏิบัติกันในสังคมไทยของเรา นั่นก็เพราะว่าวัฒนธรรมประเพณีไทยของเรานั้นประพฤติกันมาเป็นไปเช่นนี้อยู่แล้ว กระทำให้ลูกหลานสาธุชนรุ่นหลังได้เห็นเป็นการปลูกจิตสำนึกที่ดี

ขออนุโมทนากับทุกท่านที่ร่วมกันสามัคคีกันจัดงานเทศน์มหาชาติให้มีขึ้นที่วัดแสนสุข มีนบุรี กรุงเทพมหานครนี้ เป็นการจัดงานที่ทุกภาคส่วนได้มีส่วนร่วมกันอย่างเต็มที่ จนทำให้การจัดงานบรรลุวัตถุประสงค์ที่ได้กำหนดเอาไว้ โดยได้รับความร่วมมือจากสำนักงานเขตมีนบุรี เป็นต้น รวมทั้งพุทธศาสนิกชนที่ให้การอุปถัมภ์สนับสนุน จึงเป็นที่น่ายินดีและอนุโมทนา

ขออำนาจแห่งคุณพระศรีรัตนตรัยและกุศลเจตนาที่ทุกท่านตั้งใจเต็มใจมีส่วนช่วยจัดงานในครั้งนี้ จงดลบันดาลให้ท่านทั้งหลายประสบความสุข ความเจริญ เจริญในหน้าที่การงาน ปราศจากทุกข์โศกโรคภัย ทำกิจการงานใดๆ ทั้งในส่วนตัวและครอบครัว ขอให้สมความมุ่งมาดปรารถนา และขอให้มีอายุยืนยาวร้อยปีกันทุกท่านเทอญ

(พระครูโกศลวิมลกิจ)
เจ้าคณะเขตมีนบุรี
เจ้าอาวาสวัดแสนสุข

อนุโมทนากถา

การจัดงานพิธีเทศน์มหาชาติเฉลิมพระเกียรติ เนื่องในโอกาสมหามงคลที่พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวภูมิพลอดุลยเดชทรงครองสิริราชสมบัติครบ ๗๐ ปี ถือได้ว่าเป็นการประกอบบุญกุศลครั้งใหญ่ร่วมกันเพื่อถวายเป็นพระราชกุศล เป็นการบุญอันยิ่งใหญ่ที่แสดงให้เห็นถึงความสมานสามัคคีของทั้งผู้จัดและผู้มาร่วมงาน ด้วยการน้อมอัญเชิญมหาเวสสันดรชาดก ๑๓ กัณฑ์ มาเล่าขานในทำนองการเทศน์แหล่ที่ให้ทั้งความรู้ ความเพลิดเพลิน และทั้งยังสอดแทรกการสอนคติธรรมอันดีงามอย่างต่อเนื่อง ผู้ที่ได้ฟังเทศน์มหาชาติย่อมได้รับการปลูกฝังคุณธรรมอันประเสริฐ เพราะคนส่วนใหญ่ที่ได้รับฟังเทศน์มหาชาติแล้วมักเกิดอุปนิสัยดีงามตามจรรยาวัตรปฏิบัติของพระเวสสันดรโพธิสัตว์ อีกทั้งยังเชื่อว่าสังคมไทยสงบร่มเย็นได้มาจนทุกวันนี้ก็เพราะการฟังเทศน์มหาชาติแล้วสามารถนำไปประยุกต์ใช้ในการดำเนินชีวิตส่วนหนึ่ง

กระผมรู้สึกชื่นชมยินดีและขออนุโมทนาในการจัดพิธีเทศน์มหาชาติเฉลิมพระเกียรติของวัดแสนสุขและหน่วยงานต่างๆ ร่วมกัน เป็นการเปิดโอกาสให้คนในสังคมได้เรียนรู้ร่วมกัน ส่งเสริมให้ร่วมกันสร้างคุณงามความดีถวายเป็นพุทธบูชา อันเป็นการแสดงความกตัญญูต่อพระพุทธศาสนา ทั้งยังหล่อหลอมอัธยาศัยไมตรีของคนในสังคมให้เกิดการเสียสละช่วยเหลือเกื้อกูลซึ่งกันและกัน อันจะนำพาสังคมและประเทศชาติไปสู่ความสงบสุขได้อย่างยั่งยืน และขออนุโมทนาในกุศลเจตนาที่ท่านทั้งหลายได้ร่วมกันประกอบบุญคือกิจพระพุทธศาสนาในครั้งนี้ ขออำนาจบุญกุศลที่ทุกท่านได้สั่งสมจงเป็นพลวปัจจัยเกื้อกูลหนุนนำให้ทุกท่านประสบความสุข ความเจริญ สมปรารถนาในสิ่งที่ปรารถนาจงทุกประการ

(นายประเสริฐ ฉวีอินทร์)
ผู้ช่วยผู้อำนวยการเขต
รักษาราชการแทนผู้อำนวยการเขตมีนบุรี

อนุโมทนากถา

การจัดงานเทศน์มหาชาตินับว่าเป็นการจัดงานมหากุศล และในโอกาสมหามงคลนี้ ขอถวายเป็นพระราชกุศลแด่พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว เนื่องในโอกาสทรงครองสิริราชสมบัติครบ ๗๐ ปี การทอดผ้าป่าสมทบทุนการศึกษาพระภิกษุสามเณรนี้ ก็สำคัญสำหรับการสืบทอดพระพุทธศาสนา สร้างศาสนทายาทผู้สืบทอดหลักธรรมคำสอนขององค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้า โดยเฉพาะในยุคสมัยปัจจุบัน กระแสวัตถุนิยมได้เข้ามามีบทบาทในสังคมไทย มีแนวโน้มที่วัฒนธรรมประเพณีอันดีงามของไทยนี้จะเสื่อมสูญไป เราในฐานะชาวพุทธและชาวไทยควรสมัครสมานสามัคคีร่วมแรงร่วมใจกันอนุรักษ์ประเพณีวัฒนธรรมอันดีงามนี้ไว้ให้คู่กับประเทศไทย ให้ลูกหลานคนรุ่นหลังได้เห็นแบบแผนและศึกษาปฏิบัติตาม วัดแสนสุขมีฐานะเป็นวัดคู่เมืองมีนบุรีมาตั้งแต่อดีต เป็นที่รู้จักของชาวมีนบุรีโดยส่วนมาก นับว่าเป็นแหล่งเรียนรู้และเป็นแหล่งบุคลากรของชาติแห่งหนึ่ง การจัดงานในครั้งนี้ พุทธศาสนิกชนและผู้ที่มีส่วนร่วมจัดงานตลอดจนผู้ให้การสนับสนุนอุปถัมภ์จึงควรที่จะสาธุการยินดีเป็นอย่างยิ่ง

กระผมขออนุโมทนาทุกภาคส่วนเป็นอย่างยิ่งที่ช่วยกันจัด ช่วยกันรักษาประเพณีวัฒนธรรมอันดีงามของไทย อีกทั้งยังเป็นประเพณีที่ควรเกิดขึ้นในเมืองมีนบุรีเป็นประจำทุกปี ขอสิ่งอันเป็นมหากุศลที่ทุกท่านได้บำเพ็ญสั่งสมร่วมกันนี้ จงดลบันดาลให้ทุกท่านประสบความสุข ความเจริญ มีสุขภาพร่างกายแข็งแรง ปราศจากโรคภัย อุปสรรคอันตรายทั้งหลายอย่าได้แผ้วพาน และขออำนาจสิ่งศักดิ์สิทธิ์ทั่วสากลโลก จงปกป้องรักษาคุ้มครองทุกท่าน ตลอดกาลเป็นนิตย์เทอญ

(นายวิรัตน์ มีนชัยนันท์)
ประธานสภาวัฒนธรรมเมืองมีนบุรี

อนุโมทนากถา

ในวาระโอกาสอันเป็นมหามงคลสมัยนี้ ที่พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวภูมิพลอดุลยเดช มหาราช ทรงครองสิริราชสมบัติครบ ๗๐ ปี ทางวัดแสนสุขได้จัดงานเทศน์มหาชาติเฉลิมพระเกียรติ ขึ้นเพื่อถวายเป็นพระราชกุศล โดยมีหน่วยงานที่สำคัญของบ้านเมืองได้ให้การสนับสนุน และมีสาธุชนชาวพุทธช่วยให้การอุปถัมภ์ นอกจากจะเป็นการถวายพระราชกุศล แล้วยังเป็นการสืบทอดพระพุทธศาสนาอีกทางหนึ่ง และมีการทอดผ้าป่าเพื่อสมทบทุนการศึกษานักธรรม-บาลีของพระภิกษุสามเณร จึงเป็นโครงการงานที่เกิดประโยชน์กับสังคมด้วย เพราะว่าศาสนทายาทที่บวชเข้ามาศึกษานั้น ก็เติบโตมาจากเด็กและเยาวชนของสังคมไทย ผู้ที่ให้การสนับสนุนและให้การอุปถัมภ์ในส่วนนี้ ก็ถือได้ว่าเป็นผู้สืบทอดพระพุทธศาสนาไปด้วย อีกอย่างหนึ่ง การเทศน์มหาชาติยังเปิดโอกาสให้นักเรียน เด็ก เยาวชน นักศึกษาได้เรียนรู้เกี่ยวกับหลักธรรมคำสอนในทางพระพุทธ-ศาสนาแบบประยุกต์ผ่านการเทศน์แบบประยุกต์ตามสมัย การเทศน์มหาชาติถือว่าเป็นประเพณีที่ได้สืบทอดกันมาตั้งแต่โบราณ เมื่อพูดถึงประเพณีวัฒนธรรมก็ควรแก่การอนุรักษ์ไว้ให้คู่กับสังคมไทย การเทศน์มหาชาติเวสสันดรชาดกนี้ ยังสอนให้คนรู้จักเสียสละ รู้จักให้อภัยกันและกัน สร้างความสามัคคีให้เกิดขึ้นในสังคม

กระผมจึงรู้สึกยินดีและอนุโมทนาเป็นอย่างยิ่งในการจัดงานครั้งนี้ ที่ทุกคนได้มีส่วนร่วมจัดงานและแสดงออกถึงความจงรักภักดีต่อพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว ขอให้เดชะบุญบารมีที่ทุกท่านได้บำเพ็ญสั่งสมในโอกาสนี้ จงเป็นพลวปัจจัยให้ท่านทั้งหลายพบความสุข ประสบความเจริญ มีสุขภาพร่างกายแข็งแรง และขออำนาจสิ่งศักดิ์สิทธิ์ทั้งหลายจงปกป้องคุ้มครองรักษา ช่วยเหลือเกื้อกูลให้ถึงความเจริญก้าวหน้าในหน้าที่การงานทุกประการ

(นายวิชาญ มีนชัยนันท์)

ประธานมูลนิธิคนรักเมืองมีน

อนุโมทนากถา

การเทศน์มหาชาติ คือการมหากุศลที่เตือนบุคคลให้น้อมรำลึกถึงการบำเพ็ญบุญ คือ ความดีที่ยิ่งยวด อันมีการสละความเห็นแก่ตัว เพื่อผลประโยชน์สูงอันไพศาลของมวลมนุษยชาติเป็นสำคัญ การเทศน์มหาชาติมีอิทธิพลต่อสังคมไทยในด้านความเชื่อ คือเชื่อว่าผู้ใดได้ฟังเทศน์มหาชาติครบ ๑๓ กัณฑ์ จบภายในวันเดียว ผู้นั้นจะได้รับอานิสงส์ ๕ ประการ คือ

(๑) จะได้เกิดในศาสนาของพระศรีอาริยเมตไตรย ซึ่งจะมาอุบัติเป็นพระพุทธเจ้าในอนาคต

(๒) จะได้ไปเกิดในสุคติ โลก สวรรค์ เสวยทิพยสมบัติอันโอฬาร

(๓) จะไม่ไปเกิดในอบาย ทุคติ วินิบาต

(๔) จะเป็นผู้มีลาภ ยศ ไมตรีและความสุข

(๕) จะได้บรรลุมรรค ผล นิพพาน เป็นพระอริยบุคคลในพระพุทธศาสนา

การจัดพิธีเทศน์มหาชาติเฉลิมพระเกียรติ เนื่องในโอกาสมหามงคลที่พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวภูมิพลอดุลยเดชมหาราช ทรงครองสิริราชสมบัติครบ ๗๐ พรรษา นับว่าเป็นการประกอบบุญกุศลอันยิ่งใหญ่ เพื่อถวายเป็นพระราชกุศลแด่พระองค์

ขออนุโมทนาบุญแด่คณะสงฆ์วัดแสนสุข และผู้มีส่วนเกี่ยวข้องทุกท่านที่ได้ร่วมแรงร่วมใจกันสละกำลังกาย กำลังทรัพย์ และกำลังสติปัญญาในการดำเนินงานในครั้งนี้ ขอความสงบ ความสุขความเจริญ และความงอกงามในธรรม จงบังเกิดแก่ทุกท่านเทอญ.

(นางเสริมน้อย ทองบ้านบ่อ)
ผู้อำนวยการโรงเรียนวัดแสนสุข

อนุโมทนากถา

การจัดงานครั้งนี้ถือว่าเป็นมหากุศลที่เราชาวพุทธทุกคนต้องร่วมกันช่วยจัดช่วยขวนขวายประกอบขึ้น และควรอนุรักษ์ประเพณีอันดีงามเช่นนี้ให้เด็กรุ่นใหม่ได้เห็นได้ชม การจัดเทศน์มหาชาติในปีนี้จัดว่าพิเศษ เป็นการเฉลิมพระเกียรติพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว เนื่องในโอกาสมหามงคลที่พระองค์ทรงครองสิริราชสมบัติครบ ๗๐ ปี โรงเรียนเศรษฐบุตรบำเพ็ญ ยังได้มีส่วนร่วมในการจัดงานครั้งนี้ด้วย จึงนับว่าเป็นบุญกุศลอย่างยิ่งกับโรงเรียนซึ่งเคยได้อาศัยผูกพันกับวัดแสนสุขมาก่อนตั้งแต่อดีตถึงปัจจุบัน ก็ยังเป็นเช่นนี้เรื่อยมา ในฐานะชาวพุทธจึงต้องแสดงความกตัญญูต่อพระพุทธ-ศาสนาอันเป็นสิ่งที่ควรทำ อนึ่ง พระพุทธศาสนามีหลักธรรมคำสอนที่สอนให้มนุษย์ได้รู้แจ้งเห็นจริงปรากฏชัดเจน เมื่อพุทธศาสนิกชนนำเอาหลักธรรมคำสอนไปใช้ในชีวิตประจำวันเพียงเล็กน้อยก็จะพบความสุขได้ไม่ยาก การจัดงานครั้งนี้ ถือได้ว่าเป็นการเผยแผ่พระพุทธศาสนาด้วยการเทศนาและหลักธรรมคำสอนต่างๆ ที่ทุกท่านได้ฟังจากการเทศน์ก็สามารถนำไปประยุกต์ใช้ในชีวิตได้อีกด้วย ฉะนั้น จึงทำให้การจัดงานครั้งนี้มีประโยชน์ต่อส่วนรวมและส่วนตนอย่างเห็นได้ชัด

กระผมขออนุโมทนาชื่นชมยินดีกับหน่วยงานต่างๆ ที่ได้มีส่วนร่วมในการอนุรักษ์ประเพณีอันดีงามของไทยและแสดงออกถึงความจงรักภักดีต่อพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว การจัดงานครั้งนี้จะดำเนินเป็นไปตามวัตถุประสงค์ไม่ได้หากทุกท่านไม่ร่วมด้วยช่วยกัน ไม่สมานสามัคคีกันในโอกาสนี้ เห็นแล้วว่าความสามัคคีได้เกิดขึ้นในสังคมควรที่จะนำมาเป็นแบบอย่างที่ดีต่อไป

(ดร.ประพนธ์ หลีสิน)
ผู้อำนวยการโรงเรียนเศรษฐบุตรบำเพ็ญ

คำนำ

การจัดงานทอดผ้าป่าเทศน์มหาชาติเวสสันดรชาดก นับว่าเป็นประเพณีอันดีงามของไทยที่ควรจะอนุรักษ์ไว้ให้ลูกหลานอนุชนคนรุ่นหลังได้เรียนรู้ เป็นเรื่องราวที่จัดว่าเป็นวรรณกรรมทางพระพุทธศาสนาอย่างหนึ่ง ซึ่งปรากฏอยู่ในพระไตรปิฎกเป็นพระพุทธพจน์ที่พระสัมมาสัมพุทธเจ้าได้ตรัสเล่าถึงอดีตชาติของพระองค์ ครั้งทรงเสวยอุบัติขึ้นเป็นพระโพธิสัตว์ในชาตินั้นๆ การจัดงานในครั้งนี้มีวัตถุประสงค์ เพื่อถวายเป็นพระราชกุศลแด่พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวฯ เนื่องในโอกาสมหามงคลที่ทรงครองราชสมบัติครบ ๗๐ ปี และเพื่อสมทบทุนการศึกษาของพระภิกษุสามเณรภายในวัดแสนสุข เขตมีนบุรี กรุงเทพมหานคร การดำเนินงานต่างๆ ได้รับความร่วมมือจากหน่วยงานหลักของบ้านเมือง อันได้แก่ สำนักงานเขตมีนบุรี และหน่วยงาน อื่นๆ อีก เช่น สภาวัฒนธรรมเมืองมีนบุรี มูลนิธิคนรักเมืองมีน สมาคมสร้างสรรค์สังคมไทย มีนบุรี โรงเรียนวัดแสนสุข โรงเรียนเศรษฐบุตรบำเพ็ญ วิทยาลัยเทคนิคมีนบุรี เป็นต้น ร่วมกันจัดขึ้น ก็เนื่องด้วยวัตถุประสงค์อีกประการหนึ่งของโครงการคือเพื่อให้บ้าน วัด โรงเรียน ได้มีส่วนร่วมในการจัดกิจกรรมทางพระพุทธศาสนา นับว่าเป็นการแสดงออกถึงความสามัคคีของสังคมและความจงรักภักดีต่อพระมหากษัตริย์ที่เกิดขึ้นในโอกาสพิเศษเช่นมงคลสมัยนี้

อีกอย่างหนึ่ง ยังทำให้เห็นถึงความศรัทธาเลื่อมใสในพระพุทธศาสนาของพุทธศาสนิกชนที่ให้ความร่วมมือและร่วมบำเพ็ญทานบุญบารมีดังที่พระเวสสันดรเคยปฏิบัติเป็นนิทรรศนา ทำให้พระภิกษุสามเณรมีกำลังใจในการศึกษาเล่าเรียนสามารถที่จะเผยแผ่สืบทอดพระพุทธศาสนาให้อยู่คู่กับถิ่นประเทศอันมีวัฒนธรรมที่ดีงามนี้ หากพุทธศาสนิกชนทั้งหลายไม่ให้การสนับสนุน ไม่ให้ความร่วมมือ ซึ่งตรงกันข้ามกับการจัดงานครั้งนี้ ก็จะเกิดเห็นเป็นที่สลดใจ ที่พุทธบริษัทไม่มีกำลังศรัทธาในการดูแลรักษาหลักธรรมคำสอน ไม่มีกำลังศรัทธาที่จะดูแลรักษาพระพุทธศาสนาเป็นเหตุทำให้พระพุทธศาสนาอันตรธานสูญสิ้นไปได้ เป็นการดำเนินชีวิตและสังคมให้เป็นไปด้วยความประมาทอย่างยิ่ง อีกทั้งหากไร้การนำหลักธรรมที่ได้ยินได้ฟัง ไปประพฤติปฏิบัติ ก็จะทำให้ศรัทธาที่จะพึงเกิดขึ้นเสื่อมถอยไปได้ ฉะนั้น การจัดงานครั้งนี้ จะทำให้เห็นว่าพุทธบริษัทยังคงช่วยกัน

สนับสนุนอุปถัมภ์ค้ำชูพระพุทธศาสนาให้เป็นไป ซึ่งจัดว่าเป็นการบำเพ็ญบุญกุศลอย่างหนึ่งอันจะพึงเป็นอานิสงส์ ให้ประสบความเจริญของตน

การจัดงานทอดผ้าป่าเทศน์มหาชาติในครั้งนี้สำเร็จลุล่วงได้ด้วยดี เนื่องจากได้รับความเมตตานุเคราะห์จากพระเดชพระคุณหลวงพ่อพระครูโกศลวิมลกิจ เจ้าคณะเขตมีนบุรี เจ้าอาวาสวัดแสนสุข และพระเถรานุเถระทุกรูป รวมทั้งท่านผู้ใหญ่ในหน่วยงานภาครัฐและเอกชนได้ให้ข้อคิดคำแนะนำการดำเนินงาน ที่ขาดไม่ได้เลยก็คือผู้ที่ให้ทุนสนับสนุนในการจัดงาน หากปราศจากท่านผู้มีพระคุณเหล่านี้แล้วงานก็คงจะไม่สำเร็จลุล่วงไปได้ด้วยดีดังที่ปรากฏอยู่นี้

ขออนุโมทนาในกุศลเจตนาของทุกท่านที่ได้มีส่วนร่วมในการสืบทอดพระพุทธศาสนา ธำรงรักษาศิลปวัฒนธรรมอันดีงามของไทย และขอผลบุญที่ทุกท่านได้ร่วมพลังแรงกาย แรงใจแรงศรัทธาในการจัดงานและเข้าร่วมงานในครั้งนี้ จงเป็นพลวปัจจัยส่งผลดลบันดาลให้ทุกท่านปราศจากทุกข์โศกโรคภัยอุปัทวันตรายต่างๆ และขอให้เจริญด้วยอายุ วรรณะ สุขะ พละ ปฏิภาณ ธนสารสมบัติ สมบูรณ์ด้วยลาภ ยศ สรรเสริญ สุข ให้มีหน้าที่มีชีวิตเจริญก้าวหน้า ปรารถนาสิ่งใดอันเป็นไปโดยชอบประกอบด้วยธรรม ขอให้สำเร็จสมปรารถนาทุกประการเทอญ

จาตุ จิรํ สตํ ธมฺโม.

ขอพระสัทธรรมขององค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้า

จงดำรงอยู่สิ้นกาลนานเทอญ.

(พระมหาไพฑูรย์ รตนเมธี)

ผู้รวบรวมเรียบเรียง

โครงการ งานทอดผ้าป่าเทศน์มหาชาติเวสสันดรชาดกทรงเครื่อง
เฉลิมพระเกียรติแด่ พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวฯ
เนื่องในโอกาสมหามงคลทรงครองสิริราชสมบัติครบ ๗๐ ปี
เพื่อสมทบทุนการศึกษานักธรรม-บาลี ของพระภิกษุสามเณร
ณ วัดแสนสุข แขวงมีนบุรี เขตมีนบุรี กรุงเทพมหานคร
วันอาทิตย์ที่ ๑๙ มิถุนายน พ.ศ.๒๕๕๙

----

๑. ชื่อโครงการ

งานทอดผ้าป่าเทศน์มหาชาติเวสสันดรชาดกทรงเครื่อง สมทบทุนการศึกษาพระบาลี ประจำปี ๒๕๕๙ เฉลิมพระเกียรติแด่พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวฯ เนื่องในโอกาสมหามงคลทรงครองราชย์ครบ ๗๐ ปี

๒. หลักการและเหตุผล

ประเพณีเทศน์มหาชาติ ปรากฏเป็นพระราชพิธีหลวงตั้งแต่สมัยสุโขทัย จนถึงสมัยกรุงรัตนโกสินทร์ โดยเฉพาะในสมัยกรุงรัตนโกสินทร์นี้ สมเด็จพระพุทธยอดฟ้าจุฬาโลก ทรงเกณฑ์พระบรมวงศานุวงศ์ข้าราชการทำกระจาดใหญ่บูชากัณฑ์เทศนาคราวหนึ่ง แม้พระบาทสมเด็จพระพุทธเลิศหล้านภาลัยครั้งที่ทรงดำรงอยู่ในสมณเพศเป็นพระภิกษุในพระพุทธศาสนาก็ทรงหัดเทศน์กัณฑ์มัทรี จนกลายเป็นธรรมเนียมให้พระราชโอรสถวายเทศน์มหาชาติในวังหลวง อีกทั้งในท้องถิ่นต่างๆ ในประเทศไทยโดยเฉพาะในเขตภาคอีสานได้ถืองานเทศน์มหาชาติเป็นงานบุญที่ยิ่งใหญ่สำคัญที่สุดของปีซึ่งเรียกว่า **“บุญพระเวส”** ในปัจจุบันจะเห็นได้ว่า การเทศน์มหาชาติในส่วนที่เป็นประเพณีราษฎร์ นอกจากจะรักษาแบบแผนราชสำนักที่เน้นความศักดิ์สิทธิ์แล้ว ยังแฝงด้วยความสนุกสนานและการละเล่นแทรกอยู่ด้วย การเทศน์มหาชาตินั้น เป็นการสอนให้คนรู้จักทำความดี ประกอบกรรมดี รู้จักการบำเพ็ญบุญ บริจาคทาน สละความเห็นแก่ตัว สละทรัพย์เพื่อสาธารณประโยชน์ เป็นการลดความตระหนี่ในใจ พุทธศาสนิกชนยังมีความเชื่อว่า การได้ฟังเทศน์มหาชาติ ซึ่งเป็นพุทธวจนะ ครบ ๑๓ กัณฑ์ ๑,๐๐๐ พระคาถา และทำการบูชาด้วยดอกไม้ธูปเทียนแต่ละอย่างให้ครบหนึ่งพัน จะทำให้เกิดอานิสงส์และกุศลราศีแก่ตน ดังนั้น การเทศน์มหาชาติจึงเป็นการสนับสนุนการศึกษาปริยัติสัทธรรมและเป็นการสืบทอดพระพุทธศาสนาอีกทางหนึ่งด้วย

คณะสงฆ์วัดแสนสุข และคณะกรรมการบริหารกองทุนอุปถัมภ์การศึกษาพระบาลี ได้มองเห็นความสำคัญเกี่ยวกับการศึกษาพระภิกษุสามเณร พร้อมด้วยหน่วยงานทั้งภาครัฐและภาคเอกชน จึงได้ร่วมกันจัดงานทอดผ้าป่าเทศน์มหาชาติเวสสันดรชาดก เฉลิมพระเกียรติแด่พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวฯ ขึ้น เพื่อถวายเป็นพระราชกุศล เนื่องในโอกาสมหามงคลที่พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวฯ ทรงครองสิริราชสมบัติครบ ๗๐ ปี และเพื่อสมทบทุนการศึกษานักธรรม-บาลีของพระภิกษุสามเณรวัดแสนสุข อันเป็นการสร้างกำลังใจให้เกิดขึ้นแก่ศาสนทายาท ผู้ศึกษาหลักธรรมคำสอนขององค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้า อนึ่ง ตั้งแต่ พ.ศ. ๒๕๕๖ จนถึงปัจจุบัน กองทุนอุปถัมภ์การศึกษาพระบาลีวัดแสนสุข เขตมีนบุรี กรุงเทพมหานคร ยังได้ทูลเกล้าฯ ถวายทุนทรัพย์ส่วนหนึ่งเข้าโครงการทุนเล่าเรียนหลวงสำหรับพระสงฆ์ไทยเป็นประจำทุกปี นับว่าเป็นการส่งเสริมสนับสนุนการศึกษาของพระภิกษุสามเณรทั้งในส่วนหลวงและส่วนราษฎร์ ซึ่งเป็นไปตามวัตถุประสงค์ของผู้บริจาคมาโดยตลอด

๓. วัตถุประสงค์

๓.๑ เพื่อถวายเป็นพระราชกุศลแด่พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวฯ เนื่องในโอกาสมหามงคลทรงครองราชย์ครบ ๗๐ ปี

๓.๒ เพื่อสมทบทุนการศึกษานักธรรม-บาลี ของพระภิกษุสามเณรภายในวัดแสนสุข

๓.๓ เพื่อเผยแผ่พระพุทธศาสนาโดยเชิงเทศนา

๓.๔ เพื่ออนุรักษ์ประเพณีการเทศน์มหาชาติของไทย

๓.๕ เพื่อให้หน่วยงานทั้งภาครัฐและภาคเอกชน บ้าน วัด โรงเรียน ได้มีส่วนร่วมในการจัดกิจกรรมประเพณีโบราณอันดีงามของไทย

๔. เป้าหมายการดำเนินงาน

๔.๑ เชิญชวนผู้มีจิตศรัทธาร่วมเป็นเจ้าภาพกัณฑ์เทศน์มหาชาติ กัณฑ์ละ ๑๐,๐๐๐ บาท

๔.๒ เชิญชวนผู้มีจิตศรัทธาร่วมเป็นเจ้าภาพทอดผ้าป่า กองละ ๑,๐๐๐ บาท

๔.๓ เชิญชวนผู้มีจิตศรัทธาร่วมเป็นเจ้าภาพจัดตั้งโรงทาน

๔.๔ ขอความร่วมมือจากบุคคลและหน่วยงานต่างๆ จัดตั้งกระป๋องผ้าป่า

๕. สถานที่และระยะเวลา

๕.๑ สถานที่จัดงาน : ณ ศาลาการเปรียญ วัดแสนสุข เขตมีนบุรี กรุงเทพมหานคร

๕.๒ ระยะเวลาจัดงาน : วันอาทิตย์ที่ ๑๙ เดือนมิถุนายน พ.ศ.๒๕๕๙

๖. หน่วยงานที่เกี่ยวข้อง

๖.๑ คณะสงฆ์วัดแสนสุข

๖.๒ กองทุนอุปถัมภ์การศึกษาพระบาลี

๖.๓ สำนักงานเขตมีนบุรี

๖.๔ สภาวัฒนธรรมเมืองมีนบุรี

๖.๕ มูลนิธิคนรักเมืองมีน

๖.๖ โรงเรียนวัดแสนสุข

๖.๗ โรงเรียนเศรษฐบุตรบำเพ็ญ

๖.๘ สมาคมสร้างสรรค์สังคมไทย มีนบุรี

๖.๙ หน่วยงานและสถานศึกษาอื่น ๆ ในเขตมีนบุรี

๗. วิธีการดำเนินงาน

๗.๑ ประชุมวางแผนดำเนินงาน

๗.๒ ขอความเห็นชอบและความร่วมมือจากบุคคลและหน่วยงานสำคัญต่าง ๆ

๗.๓ ประชาสัมพันธ์บอกบุญแก่ผู้มีจิตศรัทธาร่วมทำบุญและสนับสนุน

๗.๔ จัดเตรียมสถานที่ภายในวัดเพื่อรองรับพุทธศาสนิกชนที่มาร่วมทำบุญ

๗.๕ จัดพิธีเทศน์มหาชาติเวสสันดรชาดกทรงเครื่อง ๑๓ กัณฑ์ พิธีทอดผ้าป่าเพื่อสมทบทุนการศึกษานักธรรม-บาลี ของพระภิกษุ-สามเณร และพิธีมอบทุนการศึกษาแก่พระภิกษุ-สามเณรที่สอบบาลีได้

๗.๖ สรุปการดำเนินงาน อนุโมทนาขอบคุณบุคคลและหน่วยงานที่ร่วมสนับสนุน

๘. คณะกรรมการดำเนินงาน

๘.๑ พระครูโกศลวิมลกิจ เจ้าอาวาสวัดแสนสุข เจ้าคณะเขตมีนบุรี ผู้อำนวยการ

๘.๒ พระครูสุนทรกิจจานุวัตร เจ้าอาวาสวัดทองสัมฤทธิ์ ที่ปรึกษาทรงคุณวุฒิ

๘.๓ พระครูสังฆกิจจาทร ผู้ช่วยเจ้าอาวาสวัดแสนสุข ประธานดำเนินงาน

๘.๔ พระมหาไพฑูรย์ รตนเมธี ผู้ช่วยเจ้าอาวาสวัดแสนสุข ผู้จัดการกองทุน

๘.๕ คุณประเสริฐ ฉวีอินทร์ ผู้ช่วยผู้อำนวยการเขต รักษาราชการแทน ผู้อำนวยการเขตมีนบุรี ประธานฝ่ายฆราวาส ประธานฝ่ายจัดสถานที่และประชาสัมพันธ์ขอความร่วมมือโรงเรียนและชุมชน

๘.๖ คุณวิรัตน์ มีนชัยนันท์ ประธานสภาวัฒนธรรมเมืองมีนบุรี ที่ปรึกษา

๘.๗ คุณวิชาญ มีนชัยนันท์ ประธานมูลนิธิคนรักเมืองมีน ที่ปรึกษา

๘.๘ ดร.ประพนธ์ หลีสิน ผู้อำนวยการโรงเรียนเศรษฐบุตรบำเพ็ญ ประธานฝ่ายจัดขบวนแห่กัณฑ์เทศน์มหาชาติ

๘.๙ ผู้อำนวยการวิทยาลัยเทคนิคมีนบุรี ประธานฝ่ายเทคนิคเผยแพร่ภาพ

๘.๑๐ คุณเสริมน้อย ทองบ้านบ่อ ผู้อำนวยการสถานศึกษาโรงเรียนวัดแสนสุข ประธานฝ่ายปฏิคมต้อนรับและเหรัญญิก

๘.๑๑ คุณเพ็ญจิตา สุริยะไชยรดี นายกสมาคมสร้างสรรค์สังคมไทย มีนบุรี ประธานฝ่ายประสานงาน

๘.๑๒ คณะพระอาจารย์สอนสำนักเรียนวัดแสนสุข และคณะสงฆ์วัดแสนสุขทุกรูป กรรมการ

๘.๑๓ นางสิริฉัตร ถาวรสถิตย์ ประธานผู้จัดตั้งกองทุน

๘.๑๔ นางสาวสมประสงค์ เขียวหวาน กรรมการ

๘.๑๕ นายสมบูรณ์ ถิรเจริญสกุล กรรมการ

๘.๑๖ ผู้ร่วมจัดตั้งกองทุนทุกท่าน กรรมการ

๙. งบประมาณในการดำเนินงาน

๙.๑ ค่าติดต่อประสานงาน ๕,๐๐๐ บาท

๙.๒ ค่าจัดเตรียมสถานที่จัดงาน ๑๐,๐๐๐ บาท

๙.๓ ค่าถวายพระเทศน์ และทีมงานเทศน์มหาชาติ ๔๕,๐๐๐ บาท

๙.๔ ค่าถวายพระสงฆ์รับผ้าป่า ๕,๐๐๐ บาท

๙.๕ ค่าอาหารและเครื่องดื่มในงาน ๑๐,๐๐๐ บาท

๙.๖ ค่าประชาสัมพันธ์และอื่นๆ ๓๐,๐๐๐ บาท

รวมเป็นเงินทั้งสิ้น ๑๐๕,๐๐๐ บาท (หนึ่งแสนห้าพันบาทถ้วน)

๑๐. ที่มาของงบประมาณ

๑๐.๑ กองทุนอุปถัมภ์การศึกษาพระบาลี วัดแสนสุข เขตมีนบุรี กรุงเทพมหานคร

๑๐.๒ หน่วยงานอื่นๆ ที่ให้การสนับสนุน

๑๑. ผลที่คาดว่าจะได้รับ

๑๑.๑ ทำให้หน่วยงานทั้งภาครัฐและภาคเอกชน บ้าน วัด โรงเรียน ได้แสดงออกถึงความจงรักภักดีต่อชาติ ศาสนา และพระมหากษัตริย์ ในหลักแห่งความสามัคคี

๑๑.๒ ทำให้ทุกภาคส่วนมองเห็นความสำคัญของการศึกษาพระภิกษุสามเณร

๑๑.๓ ทำให้พุทธศาสนิกชนได้ยินได้ฟังเรื่องราวความเป็นมาและความสำคัญในการบำเพ็ญบารมีขององค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้า

๑๑.๔ ทำให้หน่วยงานภาครัฐและภาคเอกชน บ้าน วัด โรงเรียน มีส่วนร่วมในการจัดและอนุรักษ์ประเพณีโบราณอันดีงามของไทย

๑๒. บุคคลและสถานที่ติดต่อประสานงาน

๑๒.๑ สำนักงานกองทุนอุปถัมภ์การศึกษาพระบาลี วัดแสนสุข
โทร. ๐ ๒๙๑๔ ๕๕๙๘.

๑๒.๒ พระครูสังฆกิจจาทร ผู้ช่วยเจ้าอาวาสวัดแสนสุข ประธานดำเนินงาน
โทร. ๐๘ ๖๒๙๕ ๘๒๖๑.

๑๒.๓ พระมหาไพฑูรย์ รตนเมธี ผู้จัดการกองทุน
โทร. ๐๘ ๙๐๒๑ ๗๓๖๖.

๑๒.๔ นางเพ็ญจิตา สุริยะไชยรดี ประธานผู้จัดตั้งกองทุน
โทร. ๐๘ ๑๙๓๑ ๔๔๕๒.

๑๒.๕ นางสิรินัตร ถาวรสถิตย์ ประธานผู้จัดตั้งกองทุน
โทร. ๐๘ ๑๔๙๔ ๘๕๔๐.

กำหนดการพิธีทอดผ้าป่าเทศน์มหาชาติเวสสันดรชาดกทรงเครื่อง เฉลิมพระเกียรติพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวฯ ถวายเป็นพระราชกุศล เนื่องในโอกาสมหามงคลทรงครองสิริราชสมบัติครบ ๗๐ ปี เพื่อสมทบทุนการศึกษานักธรรม-บาลี ของพระภิกษุสามเณร ณ ศาลาการเปรียญ วัดแสนสุข แขวงมีนบุรี เขตมีนบุรี กรุงเทพมหานคร วันอาทิตย์ที่ ๑๙ มิถุนายน พ.ศ.๒๕๕๙ (ตรงกับวันขึ้น ๑๕ ค่ำ เดือน ๗)

เวลา ๐๗.๓๐ น. ขบวนแห่กัณฑ์เทศน์มหาชาติ โดยโรงเรียนและชุมชน

เวลา ๐๘.๓๐ น. ประธานในพิธี จุดเทียนธูปบูชาพระรัตนตรัย
(คุณวิรัตน์ มีนชัยนันท์ ประธานสภาวัฒนธรรมเมืองมีนบุรี)

เวลา ๐๙.๐๐ น. เทศน์พระคาถาพัน ๑,๐๐๐ พระคาถา
- ประธานในพิธีและแขกผู้มีเกียรติ จุดเทียนบูชาพระคาถาพัน

เวลา ๑๐.๐๐ น. เทศน์มหาชาติเวสสันดรชาดก (ช่วงเช้า) กัณฑ์ที่ ๑-๕ (ทศพร-ชูชก)
- เจ้าภาพกัณฑ์เทศน์แต่ละกัณฑ์จุดเทียนบูชากัณฑ์เทศน์ตามลำดับ (๑-๕)

เวลา ๑๑.๐๐ น. ถวายภัตตาหารเพล แด่พระภิกษุสามเณร

เวลา ๑๓.๐๐ น. เทศน์มหาชาติเวสสันดรชาดก (ช่วงบ่าย) กัณฑ์ที่ ๖-๑๓ (จุลพน-นคร)
- เจ้าภาพกัณฑ์เทศน์แต่ละกัณฑ์จุดเทียนบูชากัณฑ์เทศน์ตามลำดับ (๖-๑๓)

เวลา ๑๖.๐๐ น. พิธีถวายผ้าป่าเพื่อสมทบทุนการศึกษาพระบาลี ประจำปี ๒๕๕๙
- พิธีแห่ผ้าป่า และพิธีแห่ฉลองพระภิกษุสามเณรผู้สอบบาลีได้ รอบอุโบสถ
- ประธานในพิธีจุดเทียนธูปบูชาพระรัตนตรัย
  (คุณประเสริฐ ฉวีอินทร์ ผู้ช่วยผู้อำนวยการเขต
  รักษาราชการแทนผู้อำนวยการเขตมีนบุรี)
- ประธานผู้จัดตั้งกองทุนฯ กล่าวรายงานต่อประธานในพิธี
  (คุณสิริฉัตร ถาวรสถิตย์)
- ประธานในพิธีกล่าวความสำคัญเกี่ยวกับงานและอนุโมทนา
- พิธีกรกล่าวนำคำถวายผ้าป่าสมทบทุนการศึกษาพระบาลี
- คณะผู้มีจิตศรัทธาร่วมกันถวายผ้าป่า

เวลา ๑๗.๐๐ น. พิธีมอบทุนการศึกษา

- ผู้มีเกียรติ ๔ ท่าน อ่านประกาศนียบัตร (ตราตั้ง) เปรียญธรรม ๖ ประโยค
- พระสงฆ์ทั้งนั้น เจริญชัยมงคลคาถา
- มอบทุนการศึกษาแด่พระภิกษุสามเณรผู้สอบบาลีได้ จำนวน ๒๘ ทุน
- พระเดชพระคุณหลวงพ่อ พระครูโกศลวิมลกิจ กล่าวสัมโมทนียกถา
- คณะสงฆ์เจริญอนุโมทนากถา คณะผู้มีจิตศรัทธาทุกท่านกรวดน้ำ-รับพร

- เป็นอันเสร็จพิธี -

หมายเหตุ. กำหนดการอาจมีการเปลี่ยนแปลงได้ตามความเหมาะสม

ประกาศอนุโมทนา

รายนามเจ้าภาพกัณฑ์เทศน์มหาชาติ

กัณฑ์ที่ ๑ ทศพร ประกอบด้วย ๑๙ พระคาถา

เจ้าภาพหลัก **คุณสิริฉัตร ถาวรสถิตย์** เป็นเจ้าภาพ ๑๐,๐๐๐ บาท

คุณรมย์ชลี สระทองพิม เป็นเจ้าภาพ ๑๐,๐๐๐ บาท

กัณฑ์ที่ ๒ หิมพานต์ ประกอบด้วย ๑๓๔ พระคาถา

เจ้าภาพหลัก **สภาวัฒนธรรมเมืองมีนบุรี** เป็นเจ้าภาพ ๑๐,๐๐๐ บาท

กัณฑ์ที่ ๓ ทาน ประกอบด้วย ๒๐๙ พระคาถา

เจ้าภาพหลัก **มูลนิธิคนรักเมืองมีน** เป็นเจ้าภาพ ๑๐,๐๐๐ บาท

กัณฑ์ที่ ๔ วนปเวสน์ ประกอบด้วย ๕๗ พระคาถา

เจ้าภาพหลัก **คุณกุลธิดา เจริญสุข** เป็นเจ้าภาพ ๑๐,๐๐๐ บาท

กัณฑ์ที่ ๕ ชูชก ประกอบด้วย ๗๙ พระคาถา

เจ้าภาพหลัก **คุณนภาพร บัวประชุม** เป็นเจ้าภาพ ๑๐,๐๐๐ บาท

กัณฑ์ที่ ๖ จุลพน ประกอบด้วย ๓๕ พระคาถา

เจ้าภาพหลัก **ร้าน ท.อยู่เจริญ** เป็นเจ้าภาพ ๑๐,๐๐๐ บาท

กัณฑ์ ๗ มหาพน ประกอบด้วย ๘๐ พระคาถา

เจ้าภาพหลัก **ผอ.ระเบียบ ริ้วเริ่มสกุล** เป็นเจ้าภาพ ๑๐,๐๐๐ บาท

กัณฑ์ที่ ๘ กุมาร ประกอบด้วย ๑๐๑ พระคาถา

เจ้าภาพหลัก **ฝ่ายพัฒนาชุมชน ร่วมกับชุมชนเขตมีนบุรี**

เป็นเจ้าภาพ ๑๐,๐๐๐ บาท

กัณฑ์ที่ ๙ มัทรี ประกอบด้วย ๙๐ พระคาถา

เจ้าภาพหลัก **สมาคมสร้างสรรค์สังคมไทย มีนบุรี**

เป็นเจ้าภาพ ๑๐,๐๐๐ บาท

กัณฑ์ที่ ๑๐ สักกบรรพ ประกอบด้วย ๔๓ พระคาถา

เจ้าภาพหลัก **พระครูสังฆกิจจาทร และคณะครูสอนบาลีสำนักเรียนวัดแสนสุข**

เป็นเจ้าภาพ ๑๐,๐๐๐ บาท

คุณสมประสงค์ เขียวหวาน พร้อมคณะลูกหลานและเพื่อนๆ

เป็นเจ้าภาพ ๑๐,๐๐๐ บาท

กัณฑ์ที่ ๑๑ มหาราช ประกอบด้วย ๖๙ พระคาถา

เจ้าภาพหลัก **สำนักงานเขตมีนบุรี** เป็นเจ้าภาพ ๑๐,๐๐๐ บาท

ห้างหุ้นส่วนจำกัด คีแมค เป็นเจ้าภาพ ๒๐,๐๐๐ บาท

กัณฑ์ที่ ๑๒ ฉกษัตริย์ ประกอบด้วย ๓๖ พระคาถา

เจ้าภาพหลัก **คุณทิพย์ เถาทอง** เป็นเจ้าภาพ ๑๐,๐๐๐ บาท

กัณฑ์ที่ ๑๓ นคร ประกอบด้วย ๔๘ พระคาถา

เจ้าภาพหลัก **คุณสิริฉัตร ถาวรสถิตย์** เป็นเจ้าภาพ ๑๐,๐๐๐ บาท

คุณรมย์ชลี สระทองพิม เป็นเจ้าภาพ ๑๐,๐๐๐ บาท

พรหมวิหาร ประธานในใจ

ความ **"เมตตา"** ถ้าท่านมี ประจำจิต
ช่วยชีวิต สุขสบาย คลายโทสา
ไม่ให้ใจ ไปคิด เรื่องโกรธา
แผ่เมตตา ให้ทุกอย่าง ที่ขวางใจ

ความ **"กรุณา"** นำพา ให้ใจนึก
คอยตรองตรึก คิดช่วยเหลือ เอื้อเฟื้อให้
ยามประสบ พบทุกข์ ในกายใจ
ได้ช่วยเหลือ เพื่อให้ คลายยากเย็น

"มุทิตา"นั้น หมั่นยินดี ที่เขาได้
ทั้งหญิงชาย ที่ขวนขวาย ในกุศล
ทำให้เรา สุขสดชื่น ในกมล
ด้วยหวังผล โมทนา สาธุการ

"อุเบกขา" นั้นหนา ท่านว่าไว้
คือวางใจ ของตน เป็นกลางหนอ
ว่าสัตว์นั้น เป็นตามกรรม ทำมาพอ
ให้เกิดก่อ ไปเช่นนั้น หมั่นวางใจ

สาธุชน คนดี มีมั่นไว้
กำกับใจ ให้แน่นหนา พาสุขสม
เมื่อท่านมี **"พรหมวิหาร"** เป็นอารมณ์
โลกเขาชม ว่าชั้นเลิศ ประเสริฐเอย.

(ช.รตินฺธโร)

สารบัญ

หน้า

สารบัญ ๒๕

ความเป็นมาของกองทุนอุปถัมภ์การศึกษาพระบาลี ๒๗

ประวัติวัดแสนสุข ๒๙

คติความเชื่อเกี่ยวกับพิธีเทศน์มหาชาติ ๓๗

เนื้อเรื่องมหาเวสสันดรชาดกโดยสังเขป

กัณฑ์ที่ ๑ ทศพร ๔๒

กัณฑ์ที่ ๒ หิมพานต์ ๔๕

กัณฑ์ที่ ๓ ทาน ๔๙

กัณฑ์ที่ ๔ วนปเวสน์ ๕๑

กัณฑ์ที่ ๕ ชูชก ๕๔

กัณฑ์ที่ ๖ จุลพน ๕๗

กัณฑ์ที่ ๗ มหาพน ๕๙

กัณฑ์ที่ ๘ กุมาร ๖๑

กัณฑ์ที่ ๙ มัทรี ๖๕

กัณฑ์ที่ ๑๐ สักกบรรพ ๖๗

กัณฑ์ที่ ๑๑ มหาราช ๗๐

กัณฑ์ที่ ๑๒ ฉกษัตริย์ ๗๓

กัณฑ์ที่ ๑๓ นคร ๗๖

ประชุมชาดก ๗๙

ประวัติสำนักเรียนวัดแสนสุข ๘๑

บรรณานุกรม ๘๗

ธรรมประจำโลก

เมื่อมี **“ลาภ”** มากมี ที่มาเข้า
แก่ตัวเรา ทั้งทรัพย์สิน และถิ่นฐาน
คนที่รัก ญาติพี่น้อง บริวาร
อยู่ไม่นาน ก็ต้องพา จากลาไป

เมื่อมี **“ยศ”** บรรดาศักดิ์ ที่รักยิ่ง
ที่ให้อิง อำนาจ อัชฌาสัย
ก็มีเสื่อม มีเกษียณ เวียนลาไป
สิ่งคงไว้ คือความดี ที่ได้ทำ

เมื่อมี **“สุข”** ก็มีทุกข์ ทุกแห่งหน
เราทุกคน มีใครพ้น ไปได้ไหม
เหมือนตัวเรา กับเงานี้ ที่ตามไป
จงวางใจ คิดตามดู ให้รู้จริง

มี **“สรรเสริญ”** ช่างเพลินจิต ให้คิดฝัน
ว่าเรานั้น คงมีดี ที่เขาเห็น
แต่ไม่นาน ก็นินทา พาลำเค็ญ
จึงไม่เว้น เวียนว่าย ไปด้วยกัน

ท่านทั้งหลาย หญิงและชาย ให้ใจคิด
ว่าเพราะติด ใน **“โลกธรรม”** นำพาให้
ใจและกาย เรานี้หนา เป็นทุกข์ไป
เลิกหลงใหล ใจก็สุข พ้นทุกข์เอย.

(ช.รตินฺธโร)

ความเป็นมาของ
กองทุนอุปถัมภ์การศึกษาพระบาลี

กองทุนอุปถัมภ์การศึกษาพระบาลี แต่เดิมนั้นเป็นโครงการอุปถัมภ์การศึกษานักธรรมและบาลีวัดแสนสุข ซึ่งได้จัดตั้งขึ้นเมื่อปี พ.ศ. ๒๕๕๑ อันเนื่องมาจากพระภิกษุสามเณรที่เล่าเรียนศึกษาพระปริยัติธรรมยังขาดอุปกรณ์การศึกษา เช่น หนังสือ สื่อการเรียนการสอน ไม่เพียงพอ ทำให้สำนักเรียนต้องรับภาระหนัก การศึกษาเล่าเรียนก็ไม่เต็มที่นัก โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อจะสนับสนุนการศึกษาของพระภิกษุสามเณร อีกทางหนึ่งเพื่อเป็นการสืบต่ออายุพระพุทธศาสนา และเพื่ออนุรักษ์คำสอนของพระพุทธองค์ คุณสิริฉัตร ถาวรสถิตย์ และคุณเพ็ญจิตา สุริยะไชยรดี เป็นผู้เริ่มจัดตั้ง จึงได้เชิญชวนผู้มีจิตศรัทธาตั้งกองทุนละ ๑๐,๐๐๐ บาท และมีคณะกรรมการดำเนินงานตามโครงการ คือ คณะสงฆ์และกรรมการจัดการศึกษาพระปริยัติธรรม สำนักศาสนศึกษาวัดแสนสุข เป็นผู้ช่วยดำเนินการ ซึ่งมีพระเดชพระคุณหลวงพ่อพระครูโกศลวิมลกิจ เจ้าอาวาสวัดแสนสุข เป็นประธานที่ปรึกษาและให้การสนับสนุน

การศึกษาพระปริยัติธรรมของพระภิกษุสามเณรภายในวัดแสนสุข เขตมีนบุรี กรุงเทพมหานคร แต่เดิมเป็น **"สำนักศาสนศึกษา"** คือ มีการจัดการเรียนการสอนที่จัดขึ้นเองภายในวัด อยู่ภายใต้การจัดการการศึกษาพระปริยัติธรรมของสำนักเรียนคณะเขต ซึ่งผู้ริเริ่มนั้นคือ ***พระครูสังฆกิจจาทร (พระอาจารย์อ้วน)*** เป็นผู้ขออนุญาตเปิดการเรียนการสอนบาลีจากพระเดชพระคุณหลวงพ่อเจ้าอาวาส และได้รับความเมตตานุเคราะห์เป็นอย่างดีเสมอมา

ต่อมาเมื่อปี พ.ศ. ๒๕๕๕ สำนักศาสนศึกษาวัดแสนสุข ได้รับการยกฐานะจากแม่กองบาลีสนามหลวง แต่งตั้งให้เป็น **"สำนักเรียนวัดแสนสุข"** เมื่อวันที่ ๒๖ กรกฎาคม ๒๕๕๕ ตามมติมหาเถรสมาคม (ครั้งที่ ๒/๒๕๕๕ มติที่ ๕๑/๒๕๕๕) คณะผู้บริหารสำนักเรียนนำโดยอาจารย์ใหญ่สำนักเรียน มีความปลาบปลื้มยินดีเป็นอย่างยิ่ง จึงมีความเห็นร่วมกัน จัดตั้งกองทุนอุปถัมภ์การศึกษาพระบาลีขึ้น จากโครงการอุปถัมภ์การศึกษานักธรรมและบาลีเดิม

วัตถุประสงค์ของกองทุน

๑. เพื่อสนับสนุนและส่งเสริมการจัดการศึกษาพระปริยัติธรรมทั้งแผนกบาลีและแผนกธรรมของพระภิกษุสามเณรภายในสำนักเรียนวัดแสนสุข เขตมีนบุรี กรุงเทพมหานคร

๒. เพื่อการพัฒนาการศึกษาและการบริหารจัดการศึกษาของพระภิกษุสามเณร ให้เป็นไปตามมาตรฐานการศึกษาที่เป็นปัจจุบัน

ลักษณะของกองทุน

กองทุนที่จัดตั้งขึ้นนี้ เป็นกองทุนที่เปรียบเสมือนกองบุญ เพื่อให้ลูกหลานระลึกนึกถึงคุณงามความดีของบุพการีชนที่เคยทำไว้ได้อนุโมทนาบุญ และลูกหลานสามารถต่อยอดกองทุนนั้นได้สืบๆ ไป โดยมีข้อกำหนดไว้ ดังนี้

๑. ผู้บริจาค เริ่มตั้งกองทุนใหม่ ตั้งแต่ ๕๐๐ บาทขึ้นไป (ไม่ใช่กองทุนละ) จะต้องกรอกรายละเอียดลงในใบจัดตั้งกองทุน เพื่อจัดตั้งกองทุน

๒. สามารถตั้งกองทุนในนามของ บุคคล คณะ ครอบครัว องค์กร บริษัท ฯลฯ ได้ตามต้องการ

๓. สามารถเพิ่มจำนวนทุนทรัพย์เข้ากองทุนที่ได้จัดตั้งไว้ได้ตลอดเวลาที่ต้องการ โดยไม่ได้กำหนดจำนวนเงินที่บริจาคเพิ่ม

๔. ผู้มีจิตศรัทธาทั่วไป สามารถบริจาคได้ตามกำลังศรัทธา

ที่มาของงบประมาณ

โครงการอุปถัมภ์การศึกษานักธรรมและบาลีวัดแสนสุขเดิม จัดตั้งเมื่อ พ.ศ. ๒๕๕๑ โดยคุณสิรินัตร ถาวรสถิตย์ และคุณเพ็ญจิตา สุริยะไชยรดี

การดำเนินการจัดหาทุน

๑. จัดทอดผ้าป่าสมทบทุน

๒. รับบริจาคจากผู้มีจิตศรัทธา หรือหน่วยงานต่างๆ ร่วมจัดตั้งกองทุน

๓. รับบริจาคจากผู้มีจิตศรัทธา ร่วมบริจาคทั่วไป

ประวัติวัดแสนสุข

วัดแสนสุขนั้น เดิมเป็นวัดโบราณสันนิษฐานว่าสร้างในสมัยกรุงธนบุรี ประมาณพุทธศักราช ๒๓๑๕ ไม่ทราบนามเดิมและประวัติผู้สร้างแต่อย่างใด เข้าใจว่าชาวบ้านได้ร่วมกันสร้างขึ้นเพื่อเป็นวัดประจำท้องทุ่งแสนแสบ แล้วขนานนามว่า **"วัดแสนแสบ"** ตามท้องที่ที่ตั้งของวัด

เมื่อปีพุทธศักราช ๒๔๔๕ พระบาทสมเด็จพระจุลจอมเกล้าเจ้าอยู่หัว รัชกาลที่ ๕ ได้ทรงพระกรุณาโปรดเกล้าฯ ให้รวมท้องที่อำเภอคลองสามวา อำเภอแสนแสบ อำเภอเจียรดับ และอำเภอหนองจอก รวม ๔ อำเภอ ตั้งเป็นเมืองขนานนามว่า **"เมืองมีนบุรี"** ซึ่งหมายถึง เมืองปลา เพื่อคู่กับ "เมืองธัญญบุรี" แปลว่าเมืองข้าว และทรงโปรดเกล้าฯ ให้ หม่อมเจ้าสง่างาม สุประดิษฐ์ เป็นข้าหลวงรักษาราชการเมือง ตั้งแต่วันที่ ๑ กันยายน รัตนโกสินทรศก ๑๒๑ (พ.ศ. ๒๔๔๕) วัดแสนแสบ ซึ่งเป็นวัดประจำท้องทุ่งแสนแสบอยู่แล้ว อีกทั้งวัดตั้งอยู่ห่างจากตัวเมืองมีนบุรีไม่ไกลนัก จึงมีฐานะเป็นวัดประจำเมืองมีนบุรี

เมื่อประมาณปีพุทธศักราช ๒๔๖๐ จากการสันนิษฐานตามหลักฐานทางโบราณวัตถุภายในวัด น่าจะมีการสร้างอุโบสถขึ้นใหม่จากหลังเดิม ซึ่งสังเกตจากอักษรที่สังฆาฏิพระประธานในอุโบสถว่าได้สร้างเมื่อ พ.ศ. ๒๔๖๐ โดยพระครูมีนนครธรรมภาณ (ปั่น) เป็นเจ้าอาวาสและเป็นเจ้าคณะจังหวัดมีนบุรี ซึ่งก่อนหน้านี้คงจะมีอุโบสถอยู่แล้ว โดยสันนิษฐานจากหลวงพ่อดำพระประธานองค์เก่าแก่คู่กับวัดแสนแสบ เพราะเป็นพระพุทธรูปศิลปะแบบสุโขทัย ปางสมาธิ ราวพุทธศตวรรษที่ ๒๐

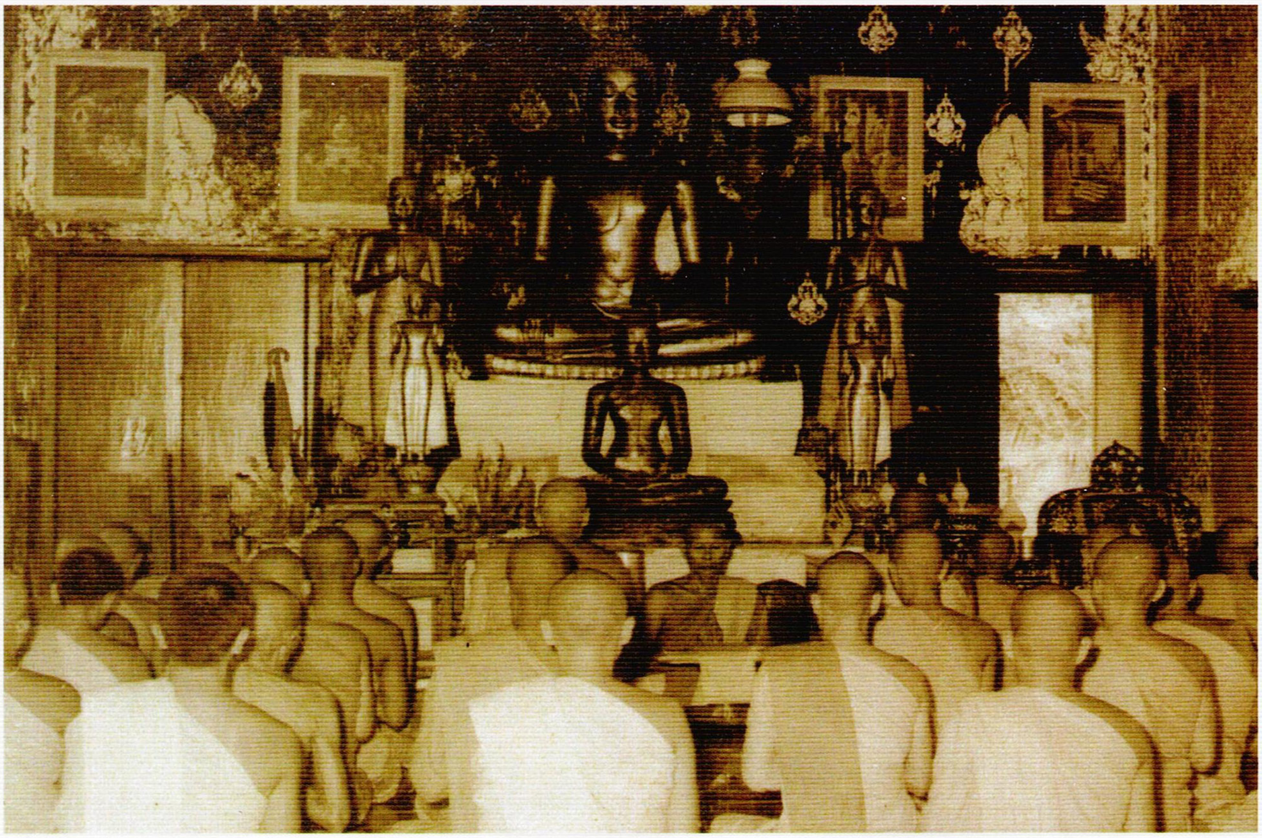

ต่อมาในปีพุทธศักราช ๒๔๗๒ พระใบฎีกาหงส์ เจ้าอาวาสวัดแสนแสบ เจ้าคณะแขวงหนองจอก รักษาการเจ้าคณะจังหวัดมีนบุรี ได้รับแต่งตั้งเป็น พระครูมีนนครธรรมภาร สังฆวาหะเจ้าคณะจังหวัดมีนบุรี นับว่าเป็นเจ้าอาวาสวัดแสนแสบอีกรูปหนึ่ง ที่ได้รับแต่งตั้งเป็น **"เจ้าคณะจังหวัดมีนบุรี"**

ในปีพุทธศักราช ๒๔๗๔ ทางราชการได้ยุบจังหวัดมีนบุรี เป็นอำเภอมีนบุรี มีการปกครองขึ้นกับจังหวัดพระนคร วัดแสนแสบจึงอยู่ในปกครองของจังหวัดพระนคร (กรุงเทพมหานคร) และในปีพุทธศักราช ๒๔๗๕ พระครูมีนนครธรรมภาร (หงส์) ได้รับพระกรุณาโปรดให้ดำรงตำแหน่งเป็นเจ้าคณะแขวงหนองจอก (อำเภอหนองจอก) จังหวัดฉะเชิงเทรา และได้ย้ายไปปฏิบัติหน้าที่ตามตำแหน่งที่วัดหนองจอก

ครั้นต่อมา เมื่อปีพุทธศักราช ๒๔๙๐ เป็นยุคที่พระครูมีนธรรมภาณ (ฉุย) เป็นเจ้าอาวาส ได้เปลี่ยนนามวัดใหม่เป็น **"วัดแสนสุข"** และได้เริ่มก่อสร้างอุโบสถหลังใหม่จากหลังเดิมขึ้น เมื่อ พ.ศ. ๒๕๒๓ แล้วเสร็จเมื่อ พ.ศ. ๒๕๒๗ ได้รับพระราชทานวิสุงคามสีมา เมื่อวันที่ ๓ กรกฎาคม พ.ศ. ๒๕๒๘ (เขตวิสุงคามสีมา กว้าง ๔๐ เมตร ยาว ๘๐ เมตร)

พ.ศ. ๒๕๑๔ นายสำราญ พ่วงชูศักดิ์ ได้ถวายที่ดินในหมู่ที่ ๑๙ แขวงทรายกองดิน (มีนบุรี) เขตมีนบุรี กรุงเทพมหานคร ให้แก่วัดแสนสุข จำนวน ๒ แปลง รวมเป็นเนื้อที่ ๒๑ ไร่ ๑ งาน ๙๘ ตารางวา (โฉนดที่ ๒๒๕๕, ๒๒๕๗) เพื่อเป็นที่ธรณีสงฆ์

พ.ศ. ๒๕๑๖ วัดแสนสุข ได้รับเลือกเป็น วัดพัฒนา ตามโครงการพัฒนาวัดทั่วราชอาณาจักร ของกรมการศาสนา กระทรวงศึกษาธิการ

ปัจจุบัน

วัดแสนสุข เป็นวัดคู่เมืองมีนบุรีมาตั้งแต่ในอดีต เป็นที่ตั้งโรงเรียนประจำเมืองมีนบุรี และยังเป็นสำนักเรียนบาลีแห่งแรกในเขตมีนบุรี

ปัจจุบัน วัดแสนสุข ตั้งอยู่เลขที่ ๒๑๔ (๔๗) หมู่ที่ ๒ ถนนสุวินทวงศ์ แขวงมีนบุรี เขตมีนบุรี กรุงเทพมหานคร สังกัดคณะสงฆ์มหานิกาย มีที่ดินที่ตั้งวัด ประมาณ ๑๖ ไร่ ๑ งาน ๑๔ ตารางวา มีอุโบสถ (หลังใหม่) กว้าง ๑๓ เมตร ยาว ๒๖.๕๐ เมตร พระประธานประจำอุโบสถเป็นพระพุทธรูปปางมารวิชัย ขนาดหน้าตัก กว้าง ๕๓ นิ้ว สูง ๘๓ นิ้ว สร้างเมื่อพุทธศักราช ๒๔๖๐ ภายในอุโบสถมีภาพเขียนสีน้ำมันพุทธประวัติสวยงามเป็นตอนตามลำดับ

พื้นที่และอาณาเขตของวัดโดยรอบ ดังนี้

ทิศตะวันออก	ยาวประมาณ ๗๔.๕ วา ติดกับที่ดินของเอกชน และทางหลวงสายสุวินทวงศ์-ฉะเชิงเทรา (๓๐๔)
ทิศใต้	ยาวประมาณ ๑๒๒.๕ วา ติดกับลำคลองแสนแสบตลอดแนว
ทิศตะวันตก	ยาวประมาณ ๗๘.๕ วา ติดกับที่ดินของเอกชน
ทิศตะวันตกเฉียงเหนือ	(วัดตามแนวฉาก) ยาวประมาณ ๘๘.๕ วา ติดกับถนนราชทัณฑ์อุทิศ และถนนสุวินทวงศ์ (ซอย ๑๖)
ทิศเหนือ	ยาวประมาณ ๖๕ วา ติดกับที่ดินของเอกชน และทางหลวงสายสุวินทวงศ์-รามอินทรา (๓๐๔)

ลำดับเจ้าอาวาสวัดแสนสุข

วัดแสนสุข นับตั้งแต่สร้างขึ้นมา ไม่พบประวัติเจ้าอาวาสปกครองวัดมาตั้งแต่เริ่มแรก แต่พอจะทราบตามหลักฐาน ดังนี้

รูปที่ ๑ พ.ศ. ๒๔๕๔-๒๔๖๐ พระโทน เป็นเจ้าอาวาสวัดแสนแสบ และได้รับแต่งตั้งเป็นพระครูมีนนครธรรมภาณ เมื่อประมาณปี พ.ศ. ๒๔๕๕

รูปที่ ๒ พ.ศ. ๒๔๖๐-๒๔๖๙ พระครูมีนนครธรรมภาณ (ปั่น) เป็นเจ้าอาวาสวัดแสนแสบ และได้รับตำแหน่งเป็นเจ้าคณะจังหวัดมีนบุรี

รูปที่ ๓ พ.ศ. ๒๔๖๙-๒๔๗๑ พระอธิการเป้า เป็นเจ้าอาวาสวัดแสนแสบ

รูปที่ ๔ พ.ศ. ๒๔๗๑-๒๔๗๕ พระครูมีนนครธรรมภาร สังฆวาหะ (หงส์) เป็นเจ้าอาวาสวัดแสนแสบ

พ.ศ. ๒๔๗๒-๒๔๗๔ ได้รับแต่งตั้งเป็นเจ้าคณะจังหวัดมีนบุรี

ต่อมาในปี พ.ศ. ๒๔๗๔ ทางราชการได้ยุบจังหวัดมีนบุรี เป็นอำเภอมีนบุรี ขึ้นกับการปกครองของจังหวัดพระนคร

และ พ.ศ. ๒๔๗๕ เป็นเจ้าคณะแขวง(อำเภอ)หนองจอก

รูปที่ ๕ พ.ศ. ๒๔๗๕ พระภิกษุฉุย เขมทสฺสี รักษาการเจ้าอาวาสวัดแสนแสบ

พ.ศ. ๒๔๗๘-๒๕๒๙ พระครูมีนธรรมภาณ (ฉุย) เป็นเจ้าอาวาสวัดแสนสุข

และในปี พ.ศ. ๒๕๒๑ วัดแสนสุข ได้รับการยกย่องจากกรมการศาสนาให้เป็น *"วัดพัฒนาตัวอย่าง"*

ต่อมาในปี พ.ศ. ๒๕๒๓ ได้สร้างอุโบสถขึ้นใหม่มาจนถึงปัจจุบัน

หลวงพ่อเป็นผู้ที่เคร่งครัดในพระธรรมวินัย รักการพัฒนาจนวัดได้รับยกย่องให้เป็นวัดพัฒนาในยุคของท่าน

รูปที่ ๖ พ.ศ. ๒๕๓๑ พระครูพิศิษฐ์ธรรมวาที รักษาการเจ้าอาวาสวัดแสนสุข

รูปที่ ๗ พ.ศ. ๒๕๓๓ พระครูโกศลวิมลกิจ เป็นเจ้าอาวาสวัดแสนสุข เป็นเจ้าคณะเขตมีนบุรี เป็นเจ้าสำนักเรียนวัดแสนสุข จนถึงปัจจุบัน

วัดแสนสุข กับความสำคัญทางประวัติศาสตร์และสังคม

วัดแสนสุข (วัดแสนแสบ) เขตมีนบุรี กรุงเทพมหานคร ปรากฏมีความสำคัญทางประวัติศาสตร์และสังคม ดังนี้

วัดแสนสุข (วัดแสนแสบ) เดิมเคยมีโรงเรียนตั้งอยู่ภายในวัด ใช้ชื่อว่า **"โรงเรียนมินนครธรรมภาณ เมืองมีนบุรี"** สันนิษฐานว่า ตั้งมาก่อน ร.ศ. ๑๓๑ (พ.ศ. ๒๔๕๕) อาศัยศาลาการเปรียญเป็นอาคารเรียน โดยมีพระโทน (มินนครธรรมภาณ) เป็นผู้ให้การอุปการะสนับสนุน และมีนายคำเป็นครูในสมัยนั้น มีหลักฐานปรากฏอยู่ในพระราชกิจจานุเบกษา เล่ม ๒๙ หน้า ๒๑๓๒ วันที่ ๑๕ ธันวาคม ๑๓๑ เรื่อง บริจาคทรัพย์แลสิ่งของบำรุงโรงเรียน กับตั้งโรงเรียน ใจความว่า

"โรงเรียนมินนครธรรมภาณ เมืองมีนบุรี

พระโทน (มินนครธรรมภาณ) ผู้อุปการะ นายปลื้ม กำนัน แล นักเรียน ช่วยกันออกเงินรวม ๗๙ บาท ๖๔ สตางค์ ซื้อสิ่งของซ่อมแซมโต๊ะเรียนของเก่า แลจ้างช่างทำเพิ่มเติมอีก ๓ สำรับ และนายคำครูให้ปติทิน แผ่น ๑ ราคา ๗๒ สตางค์"

ต่อมา เมื่อ พ.ศ. ๒๔๕๖ โรงเรียนมินนครธรรมภาณ เมืองมีนบุรี (วัดแสนแสบ) ถูกตั้งขึ้นใหม่ โดยย้ายมาสร้างอาคารขึ้นด้านทิศเหนือของวัด เป็นอาคารไม้ชั้นเดียว และจัดเป็นโรงเรียนประจำเมืองมีนบุรี ตามประกาศกระทรวงธรรมการ แผนกกรมศึกษาธิการ ว่าด้วยเรื่อง ย้ายถอน และตั้งโรงเรียนบางแห่งขึ้นใหม่ในมณฑลกรุงเทพฯ ในราชกิจจานุเบกษา เล่ม ๓๐ หน้า ๑๑๐๙ วันที่ ๓๑ สิงหาคม ๒๔๕๖ ใจความว่า

"ด้วยโรงเรียนรัฐบาลในหัวเมืองมณฑลกรุงเทพฯ คือ เมืองนนทบุรี เมืองมีนบุรี แลเมืองธัญญบุรี บางแห่ง ตั้งอยู่ในทำเลไม่เหมาะ แลบางตำบลเป็นทำเลที่ควรจะมีโรงเรียนแต่ยังหามีไม่ กระทรวงธรรมการ จึงได้สั่งให้ตั้ง แลถอนบางแห่ง ดังต่อไปนี้

๑. ตั้งโรงเรียนขึ้นใหม่ที่วัดแสนแสบเมืองมีนบุรี แลจัดเปนโรงเรียนประจำเมืองมีนบุรี เพราะอยู่ใกล้เมืองแลใกล้ประชุมชน

ฯลฯ

ประกาศ แต่ ณ วันที่ ๒๖ สิงหาคม พระพุทธศักราช ๒๔๕๖

(ลงนาม) วิสุทธสุริยศักดิ์

เสนาบดี"

ครั้นเมืองมีนบุรีซึ่งเป็นจังหวัด มีความเจริญมากขึ้น มีจำนวนประชากรมากขึ้น จึงมีการก่อสร้างโรงเรียนประจำจังหวัดมีนบุรี **"เศรษฐบุตรบำเพ็ญ"** ขึ้นในตัวจังหวัด (เมือง) เป็นโรงเรียนรัฐบาล โดยได้เริ่มก่อสร้างและแล้วเสร็จเมื่อประมาณ พ.ศ. ๒๔๗๐ เปิดการสอนตั้งแต่วันที่ ๔ กุมภาพันธ์ พ.ศ. ๒๔๗๑ ดังปรากฏในราชกิจจานุเบกษา เล่ม ๔๕ หน้า ๒๒๗ วันที่ ๒๒ เมษายน ๒๔๗๑ ใจความว่า

"แผนกกรมสามัญศึกษา

เรื่องสร้างโรงเรียนประจำจังหวัดมีนบุรี "เศรษฐบุตรบำเพ็ญ"

ด้วยจังหวัดมีนบุรีได้จัดการสร้างโรงเรียนประจำจังหวัดมีนบุรีขึ้นหลังหนึ่ง ตามแบบของกระทรวงธรรมการ กว้าง ๘ เมตร ยาว ๓๖ เมตร มีมุขต่อหน้าโรงเรียน ๑ มุข ตัวโรงเรียนแบ่งเป็นห้องเรียน ๕ ห้อง มีเฉลียงในตัวกว้างห้องละ ๖ เมตร ยาวห้องละ ๘ เมตร ใต้ถุนโรงเรียนทำเป็นที่เล่นและที่รับประทานอาหารของนักเรียน ด้วยเงินของเสวกตรี พระยาภักดีนรเศรษฐ กับคุณหญิงภักดีนรเศรษฐ บริจาค ๕๑๕๐ บาท เงินรายบุรณะโรงเรียนของกระทรวงธรรมการ ๔๘๕๐ บาท รวมเป็นเงิน ๑๐,๐๐๐ บาท แล้วเสร็จหมดจำนวนเงิน และได้จัดการทำบุญฉลองกระทำพิธีเปิดการสอนแต่วันที่ ๔ กุมภาพันธ์ ศกนี้แล้ว ในการทำบุญมีผู้บริจาคทรัพย์ช่วยเหลือรวมเป็นเงิน ๑๗๔๕ บาท ๕๐ สตางค์ ใช้จ่ายเสีย ๑๒๑๘ บาท ๑๓ สตางค์ เหลือเงินอีก ๕๒๗ บาท ๓๗ สตางค์ เจ้าหน้าที่ได้เก็บรักษาไว้ซื้อสิ่งของบำรุงโรงเรียนต่อไป กับมีผู้ให้ยืมสิ่งของและช่วยเหลืออย่างอื่นอีกรวม ๑๖ ราย ดังมีรายชื่อผู้บริจาคทรัพย์ทำบุญแจ้งต่อไปนี้

เสวกตรี พระยาภักดีนรเศรษฐ นายเยม.ซี. ยัง นายจิวเช่ง เฮง รายละ ๑๐๐ บาท รวม ๓๐๐ บาท ขุนอาจรัฐกิจ หมื่นอาจอาษากิจ รายละ ๔๐ บาท รวม ๘๐ บาท ขุนอภิบาลบางชันเขตร ขุนบริหารคู้นิยม รายละ ๓๐ บาท รวม ๖๐ บาท รองอำมาตย์เอก ขุนสมรรถคุรุการ ๒๕ บาท อำมาตย์ศรี หลวงดุลยรัตน์พจนาท รองอำมาตย์เอก หลวงประกลป์กรณี รองอำมาตย์เอก หลวงศรีวิเศษ ขุนนารถนิคม ขุนบำรุงทวาทัศบท ขุนชลางคณารักษ์ ขุนบริหารทวยนิกร ขุนนิกรคู้พิทักษ์ ขุนอภิบาลต้อยติ่งรัฐ ขุนบำรุงรัฐกิจ หมื่นปฏิบัฒคณาทร นายฉาย สีสังข์ นายเปงเซง นายแดง หมัดกอง นายทองคำ แสวงผล นายจูหยอง นางอ๊วย รายละ ๒๐ บาท รวม ๓๔๐ บาท นายเก๊า กลิ่นจำปี ๑๖ บาท รองอำมาตย์โท ขุนสวัสดิ์ธาตรี หมื่นสารประกอบกิจ ขุนผดุงแดนปทิว นายรอด คนหาญ รายละ ๑๕ บาท รวม ๖๐ บาท ขุนอนุรักษ์ลาดกระบัง ขุนศรีประเวศน์ขันธ์ นายหริ่ม กุหมัด รายละ ๑๒ บาท รวม ๓๖ บาท

รองอำมาตย์เอก หลวงขจรบุรี รองอำมาตย์เอก หลวงอาทรธนารักษ์ รองอำมาตย์โท หลวงนครชลารักษ์ รองอำมาตย์โท ขุนสุวรรณาศรัย รองอำมาตย์ตรี หลวงศรีบุรินทร์ ขุนระวังราชกิจ หมื่นสิทธิ์สามารถการ นายเย็น เปิ้นมั่นคง นายเลียง นายโพธิ์ ศิริวัฒน์ นายเป้งเลี้ยง นายฮั้ว นายหยิน นายเปลี่ยน นายชม พรมผ่องแผ้ว นายหลาบ พรมผ่องแผ้ว นายง่วนหลี แซ่ลี้ นายโต มัษฎายัน นายหริ่ม สังข์ทอง นายหรน เจริญมิน นายชม บุญเกิด นายช่วง สังข์สินไชย นายสมบุญ นายฉาย นายเป้งลิ้ม นายเหลี่ยง นายใบ นายเข่ง นายเปลื้อง ยิ้มเจริญ นายสอน บุญยืน รายละ ๑๐ บาท รวม ๓๐๐ บาท ผู้ที่ออกต่ำกว่า ๑๐ บาท ๑๓๕ ราย รวม ๕๒๘ บาท ๕๐ สตางค์ รวมทั้งสิ้น ๑๗๔๕ บาท ๕๐ สตางค์

กระทรวงธรรมการได้นำความขึ้นกราบบังคมทูลพระกรุณาทราบฝ่าละอองธุลีพระบาท ทรงอนุโมทนาในส่วนกุศลสาธารณประโยชน์นี้ด้วยแล้ว

แจ้งความมา ณ วันที่ ๓๐ มีนาคม พุทธศักราช ๒๔๗๐

ธานีนิวัต มหาอำมาตย์เอก

เสนาบดี"

หลังจากตั้งโรงเรียนประจำจังหวัดมีนบุรี (เศรษฐบุตรบำเพ็ญ) แล้ว โรงเรียนมีนนครธรรมภาณ (วัดแสนแสบ) จึงเป็นอดีตโรงเรียนประจำเมืองมีนบุรีนับตั้งแต่นั้นมา แต่ก็ยังเปิดการเรียนการสอนอยู่ ปัจจุบันโรงเรียนวัดแสนแสบได้ย้ายไปตั้งอยู่ใกล้กับถนนสุวินทวงศ์ อยู่ในเขตที่ตั้งของวัด โดยใช้ชื่อว่า **"โรงเรียนวัดแสนสุข"** ตามชื่อวัดที่ตั้งใหม่

คติความเชื่อเกี่ยวกับพิธีเทศน์มหาชาติ

มหาชาติหรือมหาเวสสันดรชาดก เป็นเรื่องราวทางพระพุทธศาสนาเกี่ยวกับการอุบัติของพระโพธิสัตว์ที่ทรงบำเพ็ญทานบารมีที่ยิ่งใหญ่ ซึ่งมีพระนามว่า **"เวสสันดร"** การเทศน์มหาชาติเวสสันดรชาดกเป็นที่นิยมกันมากในหมู่พุทธศาสนิกชนมาตั้งแต่สมัยกรุงสุโขทัย กรุงศรีอยุธยา จนถึงสมัยกรุงรัตนโกสินทร์ มีการจัดพิธีเทศน์มหาชาติขึ้นเป็นประจำทุกปี ทั้งพิธีหลวง และพิธีราษฎร์ ทั้งนี้เป็นเพราะเนื้อเรื่องมีความสนุกสนาน สอดแทรกการสอนคติธรรมไปในตัว ทำให้พุทธศาสนิกชนสามารถนำหลักธรรมไปใช้ในการดำเนินชีวิต โดยเฉพาะแนวคิดหลักในการบำเพ็ญทานบารมีของพระเวสสันดร คตินิยมในการฟังเทศน์มหาชาติจึงถูกซึมซับจนกลายเป็นประเพณีประจำท้องถิ่น และเป็นวัฒนธรรมส่วนหนึ่งของการดำรงชีวิตของคนไทยในสังคม ดังที่สมเด็จพระเทพรัตนราชสุดาฯ สยามบรมราชกุมารี ทรงกล่าวถึงเรื่องมหาชาติเวสสันดรชาดก ไว้ว่า

"คตินิยมเรื่องมหาชาติซึ่งมีมาแต่สมัยสุโขทัยได้รับสืบต่อมาถึงสมัยอยุธยา แต่ปรากฏว่า เป็นที่นิยมเพิ่มมากขึ้น มีผู้แต่งเป็นวรรณคดีหลายเรื่องเพื่อใช้ในการสวด ที่สำคัญ คือ

๑. มหาชาติคำหลวง *ซึ่งสมเด็จพระบรมไตรโลกนาถ ทรงพระกรุณาโปรดเกล้าฯ ให้นักปราชญ์ราชบัณฑิตช่วยกันเรียบเรียงแต่งขึ้นเมื่อ พ.ศ.๒๐๒๕*

๒. กาพย์มหาชาติ *รจนาขึ้นในสมัยพระเจ้าทรงธรรม (พ.ศ. ๒๑๖๖-๒๑๗๑) นอกจากนี้ได้มีการรจนามหาชาติอีกหลายสำนวน นอกจากนั้นยังมีการรจนามหาชาติในท้องถิ่นต่างๆ แต่ไม่ทราบยุคสมัย (เพียงแต่สันนิษฐานได้ว่าอยู่ในระหว่างปลายอยุธยาถึงต้นรัตนโกสินทร์) เช่น มหาชาติไทยเหนือ มหาชาติอีสาน มหาชาติใต้ (พระมหาชาดกมหาราชคำฉันท์) การที่มีฉบับต่างๆ แพร่หลายเช่นนี้ก็เพราะเกิดมีประเพณีการเทศน์มหาชาติขึ้น มีทั้งของหลวง คือพระราชพิธี และของราษฎร์ ซึ่งถือกันมาจนทุกวันนี้ว่า ผู้ที่ได้ฟังเทศน์มหาชาติ จนครบ ๑๓ กัณฑ์ ในวันเดียวจะได้บุญมาก เพราะเป็นเรื่องของการบริจาคทานอย่างสูงสุด คือการยอมสละทุกๆ อย่าง โดยเฉพาะอย่างยิ่งการบริจาคบุตรเป็นทาน ดังความในมหาชาติคำหลวงกัณฑ์มัทรีว่า* ***"เจ้าจงอนุโมทนาปิยบุตรอันเป็นมงกุฎทานบารมี"*** *หนังสือมหาชาติจึงไม่เป็นเพียงสำหรับอ่านเท่านั้น แต่กลายเป็นประเพณีที่เป็นส่วนหนึ่งในการดำเนินชีวิตของคนไทย....."*

พิธีเทศน์มหาชาติ จึงเป็นประเพณีสืบเนื่องมาเป็นระยะเวลายาวนานอานิสงส์ของการฟังเทศน์มหาชาติยังถูกกล่าวไว้ในพระมาลัยสูตรว่า ***"ถ้าใครได้ฟังคาถาพันและทั้งเนื้อเรื่องของเวสสันดรชาดกแล้วบูชาด้วยดอกไม้ ธูป เทียน และธงอย่างละพันให้ตลอดในวันเดียว ถือว่าได้บุญกุศลแรง ตายไปชาติหน้าจะได้พบพระศรีอาริยเมตไตรย เมื่อมาตรัสรู้เป็นพระพุทธเจ้าในอนาคตกาลข้างหน้า"*** ดังนั้น หากได้ฟังเทศน์มหาชาติครบทั้ง ๑๓ กัณฑ์ จะได้อานิสงส์ ๕ ประการ คือ

๑. จะได้เกิดในศาสนาพระศรีอาริยเมตไตรย ซึ่งจะเสด็จอุบัติเป็นพระพุทธเจ้าในอนาคต

๒. จะได้ไปสู่สุคติโลกสวรรค์ เสวยทิพยสมบัติอันโอฬารเมื่อตายไปแล้ว

๓. จะไม่ไปเกิดในอบายเมื่อตายไปแล้ว

๔. จะเป็นผู้มีลาภยศ ไมตรี และความสุข

๕. จะได้บรรลุมรรคผล นิพพาน เป็นพระอริยบุคคลในพระพุทธศาสนา

นอกจากอานิสงส์ดังกล่าวแล้ว การเทศน์มหาชาติยังมีประโยชน์หลายประการ กล่าวคือ ก่อให้เกิดความสามัคคีในการประกอบกิจกุศลร่วมกัน การรู้จักเสียสละทั้งกำลังกาย ทั้งกำลังใจ และกำลังทรัพย์ ทำให้เป็นผู้มีสติปัญญา มีจิตใจดีงาม อันเนื่องมาจากการฟังเรื่องราวที่สอดแทรกคติธรรมอันเป็นมงคลยิ่ง นอกจากนี้ เนื้อเรื่องมหาชาติทั้ง ๑๓ กัณฑ์ ๑,๐๐๐ พระคาถา ยังพอจะวิเคราะห์สรุปเกี่ยวกับความเชื่อในความเชื่อแบบพุทธ ความเชื่อแบบพราหมณ์ และความเชื่อในเรื่องผี ดังนี้

๑. ความเชื่อแบบพุทธ ได้แก่ ความเชื่อเกี่ยวกับคุณธรรมทางศาสนา เช่น การเวียนว่ายตายเกิด การทำดีได้ดี ซึ่งการทำความดีและความชั่วนั้นจะเห็นผลได้ชัดเจนในตอนสรุปเรื่องหรือประชุมชาดกกลับชาติว่า คนทำความดีเมื่อไปเกิดชาติใหม่ก็เกิดมาดีทุกคน

๒. ความเชื่อแบบพราหมณ์ ในเรื่องมหาเวสสันดรชาดกนี้ ปรากฏในรูปแบบของพิธีกรรม เช่น การทำนายฝัน และการทำบายศรีสู่ขวัญในกัณฑ์มหาราช

๓. ความเชื่อในเรื่องผี ปรากฏอยู่ในเรื่องมหาเวสสันดรชาดกหลายกัณฑ์ ลักษณะของผีที่ปรากฏมีอยู่ ๓ ประเภท ได้แก่

(๑) ผีที่ดี คือผีคอยปกปักรักษาเรา เรียกกันโดยทั่วไปว่าเทวดา เช่น รุกขเทวดา เจ้าป่าเจ้าเขา เป็นต้น

(๒) *ผีร้าย* เป็นผีที่คอยหลอกหลอน ชอบกินเครื่องเซ่น เครื่องสังเวย ชอบรับสินบน หากไม่ได้ตามที่ต้องการก็จะคอยทำอันตราย เข้าสิงสู่ผู้คนให้เดือดร้อน

(๓) *ผีที่เป็นซากศพ* ได้แก่ คนที่ตายแล้วไม่ว่าจะตายโดยวิธีใดก็ตาม

ดังนั้น ในเรื่องมหาเวสสันดรชาดกนี้จึงเชื่อว่าคนทำดีผีย่อมคอยปกปักรักษา จึงกล่าวถึงผีที่ดี ผีที่คอยปกปักรักษา คอยช่วยเหลือพระเวสสันดรบ้าง คอยดลใจชาวเมืองบ้าง หรือคอยปกปักรักษากัณหาชาลีในกัณฑ์มหาราชบ้าง เป็นต้น

ด้วยเหตุนี้พระอรรถกถาจารย์จึงพรรณนาถึงเรื่องเกี่ยวกับความเชื่อไว้ว่า ผู้ที่ได้ฟังเทศน์มหาชาติครบทั้ง ๑๓ กัณฑ์ ๑,๐๐๐ พระคาถา จบภายในวันเดียวจะได้อานิสงส์มาก เช่น ได้มนุษย์สมบัติ สวรรค์สมบัติ หรือนิพพานสมบัติ ที่สุดแม้แต่จะปรารถนาให้พบพระศาสนาของพระศรีอาริยเมตไตรย ก็จะได้พบสมความปรารถนา ซึ่งในแต่ละกัณฑ์ยังมีอานิสงส์และคุณค่าจากการฟังแตกต่างกันไปตามลักษณะของเนื้อเรื่องตามที่จะกล่าวต่อไป

ปฐมเหตุมหาเวสสันดรชาดก

สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้า เมื่อตรัสรู้พระอนุตตรสัมมาสัมโพธิญาณ และตรัสเทศนาพระธรรมจักรกัปปวัตตนสูตรโปรดปัญจวัคคีย์ทั้ง ๕ แล้ว ได้เสด็จไปยังกรุงราชคฤห์ ประทับ ณ วัดเวฬุวนาราม จนถึงสิ้นฤดูหนาวจึงเสด็จไปยังกรุงกบิลพัสดุ์ พร้อมด้วยพระภิกษุสงฆ์จำนวนมาก โดยมีพระกาฬุทายีเป็นมัคคุเทศก์ ทรงประทับที่ นิโครธารามมหาวิหาร สถานที่ที่พระบรมวงศานุวงศ์แห่งศากยวงศ์ตรัสสั่งให้ตกแต่งถวาย และพระประยูรญาติก็พากันไปเฝ้า ณ ที่แห่งนั้น แต่ด้วยขัตติยมานะ พระญาติผู้ใหญ่ทรงละอายที่จะถวายบังคมพระบรมศาสดาผู้มีพระชนมายุคราวโอรสนัดดา จึงพากันประทับ ณ เบื้องหลัง ให้พระราชกุมารหนุ่มๆ เฝ้าถวายบังคมเฉพาะพระพักตร์

ในขณะที่พระพุทธองค์ทรงมีพระประสงค์จะทรมานพระประยูรญาติทั้งหลายให้ละจากทิฐิมานะ จึงเสด็จเข้าจตุตถฌาน ทรงกระทำปาฏิหาริย์ลอยขึ้นสู่อากาศเหนือพระเศียรพระญาติทั้งปวง พระเจ้า-สุทโธทนะ พระราชบิดา และพระประยูรญาติทรงเห็นเป็นมหัศจรรย์ ต่างก็ยกพระหัตถ์ขึ้นถวายบังคม และพลางกล่าวพรรณนาถึงพุทธานุภาพ แต่เมื่อครั้งยังทรงพระเยาว์ว่า ครั้งแรก พระพี่เลี้ยงเชิญเสด็จไปนมัสการพระกาฬเทวิลดาบส และพระบาททั้งคู่ดูประดุจลอยอยู่เหนือเศียรพระดาบสนั้น ครั้งที่สอง ในวันวัปปมงคลแรกนาขวัญ เมื่อพระพี่เลี้ยงเชิญเสด็จไปบรรทมใต้ต้นหว้า เงาไม่ได้บังกั้นพระองค์อยู่ ประดุจพระกลดหาได้บ่ายไปตามตะวันไม่ และครั้งนี้เป็นครั้งที่สาม

เมื่อพระองค์ทรงเสด็จประทับ ณ พุทธอาสน์แล้ว ขณะนั้นบังเกิดฝนโบกขรพรรษในบริเวณที่ประชุมนั้นโดยทั่วกัน มวลพระประยูรญาตินับตั้งแต่พระเจ้าสุทโธทนะพระพุทธบิดาลงมา ต่างก็พากันชื่นชมโสมนัสในพระบารมีของพระองค์ยิ่งนัก เมื่อได้เวลาพอสมควรแล้วต่างก็พร้อมกัน กราบบังคมกลับยังพระราชนิเวศน์

ฝ่ายภิกษุทั้งหลาย เมื่อพระประยูรญาติทูลลากลับแล้ว ก็สนทนากันเรื่องฝนโบกขรพรรษ เพราะยังไม่เคยเห็น พระบรมศาสดาทรงทราบจึงตรัสว่า ไม่ใช่แต่บัดนี้เท่านั้นภิกษุทั้งหลาย แม้ในกาลก่อนฝนโบกขรพรรษก็เคยมีมาแล้ว บรรดาภิกษุทั้งหลายปรารถนาใคร่ทราบ จึงทูลอาราธนาพระพุทธองค์ทรงตรัสเล่าเรื่อง **“มหาเวสสันดรชาดก”**

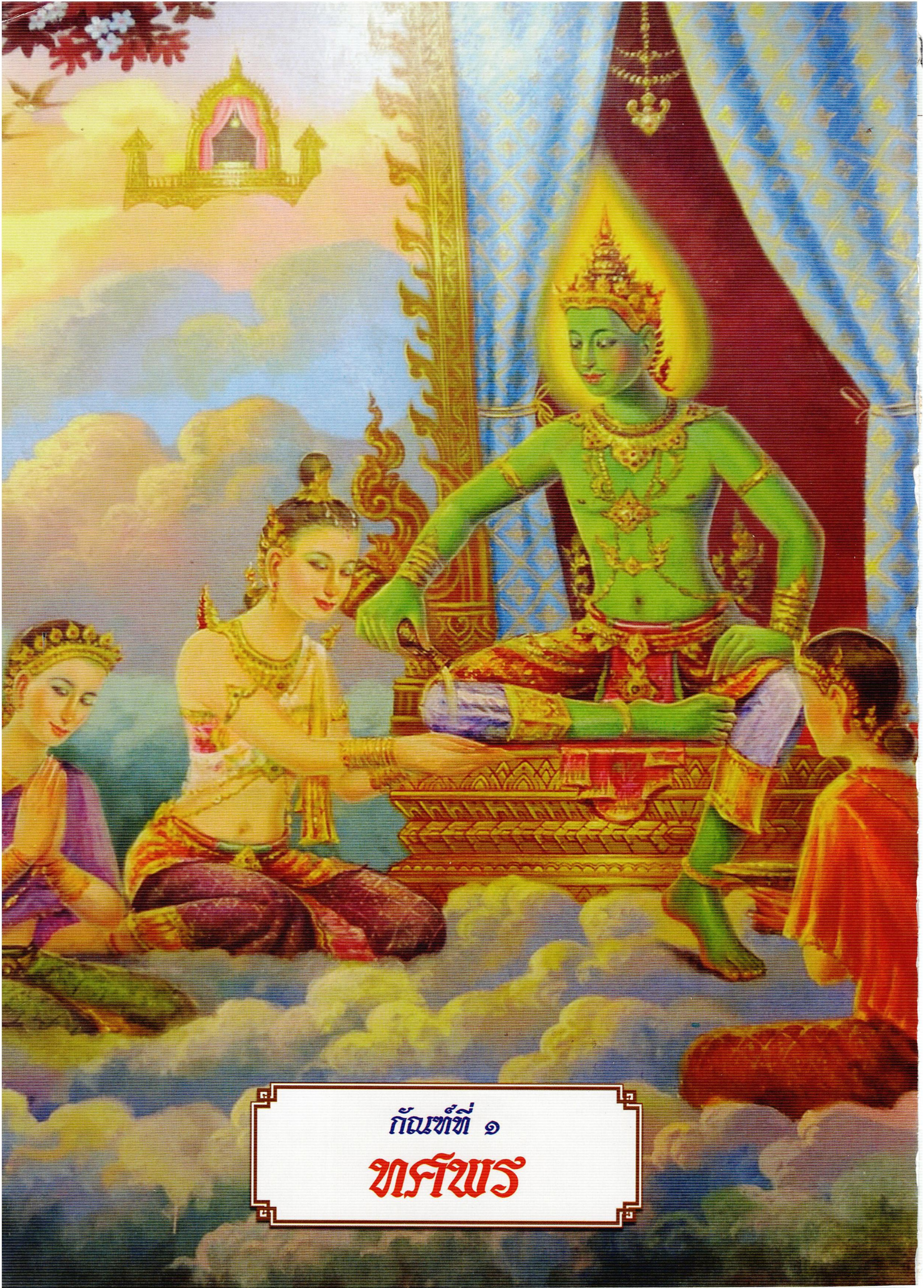

กัณฑ์ที่ ๑

ทศพร

กัณฑ์ที่ ๑ นามว่า "ทศพร"

ประกอบด้วยพระคาถา ๑๙ พระคาถา ว่าด้วยเรื่องพร ๑๐ ประการ ที่ท้าวสักกเทวินทร์ประทานให้แก่พระนางผุสดีเทพธิดา

ในอดีตกาล ณ สีพีรัฐบุรี มีพระราชาองค์หนึ่งทรงพระนามว่า **"พระเจ้าสีวิราช"** พระองค์ทรงมีพระราชโอรสพระนามว่า **"สญชัย"** เมื่อทรงเจริญวัยพระราชบิดาทรงมอบราชสมบัติและให้อภิเษกสมรสกับ **"พระนางผุสดี"** ราชธิดาของพระเจ้ามัททราช

อันพระนางผุสดีนี้ ในอดีตชาติชื่อ **"สุธัมมา"** เป็นราชธิดาของพระเจ้ากิกิราชในกาลสมัยแห่งพระพุทธเจ้าพระนามว่ากัสสปะ ได้ทรงบำเพ็ญทานบุญบารมีเป็นต้น สิ้นพระชนม์ไปบังเกิดในสวรรค์ชั้นดาวดึงส์เป็นอัครมเหสีเทพกัญญาของท้าวปุรินททะสักกเทวราช เมื่อพระนางจะจุติจากสวรรค์ ได้ขอพรที่ท้าวสักกเทวราชมีพระประสงค์จะประทานให้ ๑๐ ประการ ดังนี้

(๑) พึงเป็นอัครมเหสีในพระราชนิเวศน์ของพระราชาในแคว้นสีพีรัฐบุรี

(๒) พึงมีจักษุดำประดุจนัยน์ตาของลูกเนื้อทรายที่มีดวงตาดำ

(๓) พึงเป็นผู้มีขนคิ้วดำประดุจปลีกแมลงค่อมทอง

(๔) พึงมีนามว่าผุสดี

(๕) พึงได้พระราชโอรสผู้ยินดีในการให้ทาน ประกอบความเกื้อกูลยาจก ไม่ตระหนี่ มีเกียรติยศที่พระราชาทุกประเทศบูชา

(๖) เมื่อตั้งครรภ์ พึงอย่าได้มีครรภ์ปรากฏนูนดังสตรีสามัญ ดังคันศรที่ช่างเหลาเกลี้ยงเกลาแล้ว

(๗) ขอถันทั้งคู่ของหม่อมฉันอย่าพึงหย่อนยาน

(๘) ขอผมหงอกจงอย่าได้มี

(๙) ขอให้มีผิวกายละเอียด ธุลีอย่าพึงติดในกาย

(๑๐) พึงสามารถปลดปล่อยนักโทษให้พ้นจากโทษประหารชีวิตได้

นามว่า **"ผุสดี"** นี้ ได้มาเพราะพระนางเกิดเป็นผู้มีผิวกายประดุจเหมือนถูกประพรมด้วยแก่นจันทน์แดง ด้วยผลแห่งการบูชาพระสัมมาสัมพุทธเจ้าพระนามว่าวิปัสสีด้วยจุณแก่นจันทน์

ข้อคิดประจำกัณฑ์

การตั้งจิตดี ประพฤติดี ได้สร้างสมบุญกุศลไว้ดี ย่อมประสบแต่สิ่งที่ประเสริฐดี

อานิสงส์ในการบูชากัณฑ์ทศพร

ผู้บูชากัณฑ์ทศพร จะได้รับทรัพย์สมบัติดังปรารถนา ถ้าเป็นสตรีจะได้สามีเป็นที่ชอบเนื้อเจริญใจ ถ้าเป็นบุรุษจะได้ภรรยาเป็นที่ต้องประสงค์อีกเช่นกัน จะได้บุตรหญิงชายเป็นคนว่านอนสอนง่าย มีรูปกายงดงาม มีความประพฤติดีกิริยาเรียบร้อยทุกประการ

กัณฑ์ที่ ๒

หิมพานต์

กัณฑ์ที่ ๒ นามว่า "หิมพานต์"

ประกอบด้วยพระคาถา ๑๓๔ พระคาถา ว่าด้วยเรื่องพระเวสสันดรบริจาคช้างปัจจัยนาคแก่ชาวกาลิงครัฐ จนเป็นเหตุให้ชาวแคว้นสีพีโกรธเคืองและประชุมขับไล่พระองค์ให้ไปอยู่เขาวงกต

ครั้นผุสดีเทพกัญญาได้รับพรทั้งหลายแล้ว ได้จุติจากดาวดึงส์สวรรค์นั้นลงมาบังเกิดเป็นพระราชธิดาของพระเจ้ามัททราช ครั้นทรงเจริญพระชนมายุครบ ๑๖ พรรษา ก็ได้อภิเษกเป็นอัครมเหสีของพระเจ้าสญชัย พระราชโอรสของพระเจ้าสีวิราช แห่งกรุงเชตุนคร แคว้นสีพีรัฐบุรี ครั้นกาลเวลาผ่านมาโดยลำดับ พระนางทรงตั้งครรภ์ ขณะที่ยังทรงพระครรภ์เป็นผู้ใคร่จะบริจาคทาน จึงโปรดให้สร้างโรงทานขึ้น ๖ แห่ง คือ ที่ประตูพระนครทั้ง ๔ ทิศ ท่ามกลางพระนครหนึ่งแห่ง และที่ประตูพระราชวังหนึ่งแห่ง ทรงสละพระราชทรัพย์หกแสนกหาปณะทุกๆ วันเพื่อการบริจาค เมื่อทรงครรภ์กำหนดครบถ้วนทศมาส (๑๐ เดือน) มีพระประสงค์ทอดพระเนตรพระนคร ขณะเสด็จทำประทักษิณพระนครถึงท่ามกลางถนนแห่งพ่อค้า ก็เกิดลมกรรมชวาตปั่นป่วนประสูติพระราชโอรสที่ตรอกพ่อค้านั้น เมื่อพระมหาโพธิสัตว์ประสูติจากพระครรภ์นั้น เป็นผู้บริสุทธิ์ลืมพระเนตรออกมา เหยียดพระหัตถ์ตรัสต่อพระมารดาว่า *"ข้าแต่แม่ ลูกจักบริจาคทาน มีทรัพย์อะไรๆ บ้าง"* ครั้งนั้นพระนางผุสดีตรัสตอบว่า *"พ่อจงบริจาคทานตามอัธยาศัยของพ่อเถิด"* แล้ววางถุงกหาปณะพันหนึ่งไว้ในพระหัตถ์เพื่อบำเพ็ญทาน

พระโพธิสัตว์นี้ ได้เปล่งพระวาจาเมื่อครั้งประสูติ ๓ คราว คือ

(๑) คราวเสวยพระชาติเป็นพระมโหสถ

(๒) คราวเสวยพระชาติเป็นพระเวสสันดร

(๓) คราวสุดท้ายในพระชาติที่ตรัสรู้เป็นพระพุทธเจ้านี้

เมื่อประสูติแล้ว พระประยูรญาติขนานพระนามว่า **"เวสสันดร"** เพราะประสูติในตรอกของพ่อค้า และในวันประสูตินั้นได้มีช้างพังตัวหนึ่งนำลูกช้างมงคลมีวรรณะเผือกขาวบริสุทธิ์มาไว้ใน

โรงช้าง เหตุที่ลูกช้างนั้นเกิดมีเพราะพระโอรสผู้ประเสริฐเป็นปัจจัย ชาวนครจึงเรียกชื่อว่า **“ปัจจัยนาค”**

เมื่อพระเวสสันดรทรงพระชนมายุได้ ๘ พรรษา ทรงไม่อิ่มพระทัยในการทานภายนอก มีพระประสงค์จะให้ทานภายในจึงตรัสว่า *“เราพึงให้หทัย ดวงตา เนื้อ เลือด และร่างกาย ถ้าว่าจะมีใครมาขอเรา เราก็ยินดีบริจาคให้”* ครั้นทรงมีพระชนมายุได้ ๑๖ พรรษา ทรงสำเร็จศิลปวิทยาทั้งปวง พระราชบิดาก็ทรงมอบพระราชสมบัติ พร้อมทั้งให้อภิเษกกับพระนางมัทรี ราชธิดาแห่งมาตุลนครแต่มัททราชสกุลเป็นอัครมเหสี เมื่อตั้งอยู่ในราชสมบัติทรงสละทรัพย์หกแสนบำเพ็ญมหาทานทุกๆ วัน

สมัยต่อมาพระนางมัทรี ประสูติพระราชโอรส และขนานพระนามว่า **“ชาลีราชกุมาร”** พอพระราชกุมารทรงเดินได้ก็ประสูติพระราชธิดา และขนานพระนามว่า **“กัณหาชินาราชกุมารี”**

ต่อมาแคว้นกาลิงครัฐเกิดฝนแล้ง เกิดข้าวยากหมากแพง ภูมิภาคทั่วรัฐแห้งแล้ง ประชาชนเดือดร้อนกันถ้วนหน้า แม้พระเจ้ากาลิงคราชจะทรงรักษาอุโบสถศีลครบ ๗ วันแล้วก็ตาม ก็ยังหามีฝนตกลงมาไม่ ชาวนครจึงกราบทูลให้มาขอพระราชทานช้างปัจจัยนาคจากพระเวสสันดร พระเจ้ากาลิงคราชจึงทรงแต่งพราหมณ์ ๘ คน ให้ไปทูลขอช้างนั้นนำมายังพระนคร เมื่อพระเวสสันดรพระราชทานช้างปัจจัยนาคแล้วเกิดมหัศจรรย์แผ่นดินหวั่นไหวประหนึ่งว่าได้อนุโมทนาการบริจาคมหาทานของพระองค์ ในคราวนั้นอำมาตย์ ราชพราหมณ์ และชาวนครสีพีเห็นพราหมณ์ชาวกาลิงครัฐกำลังนำช้างปัจจัยนาคไปยังกาลิงครัฐ เมื่อถามทราบความก็เกิดโกรธเคืองที่พระเวสสันดรบริจาคช้างปัจจัยนาค ซึ่งเป็นพระราชพาหนะอันเป็นมงคล เป็นช้างที่ชาวนครสีพีบูชา ถือว่าประเสริฐที่สุด ได้ประชุมกันทูลให้พระเจ้าสญชัยขับไล่พระเวสสันดรออกเสียจากแคว้นสีพี และแนะให้เสด็จไปสู่อารัญชรคีรีทางฝั่งแม่น้ำโกนติมาราประทับอยู่ที่เขาวงกต พระเจ้าสญชัยถึงจะไม่พอพระทัยในเหตุที่เกิดขึ้น ก็ได้เรียกนักการไปส่งข่าวแก่พระเวสสันดรให้ทรงทราบตามความประสงค์ของชาวนคร พระเวสสันดรตรัสถามถึงโทษของพระองค์ ก็มิได้เห็นโทษอะไร ทรงเกิดโสมนัสยินดีตรัสพระดำรัสมีคำลงท้ายว่า *“พวกเขาจะตัดเราเสียให้เป็น ๗ ท่อนก็ตามเถิด เราจักไม่งดเว้นจากการบริจาคแน่นอน”* และขอให้ชาวนครงดโทษให้สักคืนกับวันหนึ่งเพื่อจะทรงบริจาคทาน

พระเจ้าสญชัยทรงประทานโอวาทแก่พระนางมัทรีว่า พระนางควรเก็บพระราชทรัพย์ไว้ทั้งหมด เมื่อพระนางถามพระเวสสันดรว่าควรเก็บไว้ในที่ใด ก็ได้คำตอบว่า ควรให้ทานแก่ท่านผู้มีศีลทั้งหลายตามสมควร เพราะที่พึ่งอย่างอื่นของสัตว์ทั้งหลายยิ่งไปกว่าทานนั้นไม่มี และพระเวสสันดรได้ตรัสให้พระนางมัทรีดูแลพระราชโอรสและพระราชธิดา เอาใจใส่ดูแลพระชนกและพระชนนีแห่งพระสวามีโดยเคารพ และอนุญาตให้มีพระสวามีอื่นได้ พระนางมัทรีไม่ยินยอม มีพระประสงค์จะเสด็จตามไปพร้อมด้วยพระราชโอรสและพระราชธิดา และตรัสปลอบพระเวสสันดร ถึงการที่จะเสด็จตามไปด้วยทั้งพรรณนาถึงความเพลิดเพลินรื่นรมย์ในการดำเนินไปในป่าครั้งนี้

ข้อคิดประจำกัณฑ์

ควรเป็นผู้หนักแน่นมั่นคงในการทำความดีเพื่อประโยชน์ส่วนรวม อย่างที่พระเวสสันดรทำการบริจาคช้างปัจจัยนาคเป็นมหาทาน แม้จะถูกตำหนิยังมีจิตโสมนัสยินดีที่จะทำให้ยิ่งขึ้นไปอีก ผู้ทำเช่นนี้ ย่อมเป็นที่รักของคนทั้งหลายตลอดกาลเป็นนิตย์

อานิสงส์ในการบูชากัณฑ์หิมพานต์

ผู้บูชากัณฑ์หิมพานต์ ย่อมได้สิ่งปรารถนาทุกประการ ครั้นตายแล้วจะได้ไปบังเกิดในสุคติโลกสวรรค์ เสวยสมบัติอันโอฬาร มีบริวารแวดล้อมบำรุงบำเรออยู่เป็นนิตย์ จุติจากสวรรค์ แล้วจะลงมาเกิดในตระกูลขัตติยะมหาศาลหรือตระกูลพราหมณ์มหาศาล เป็นมหาเศรษฐีบริบูรณ์ด้วยทรัพย์ศฤงคาร บริวารมากมาย นานาประการ เช่น โค กระบือ ช้าง ม้า รถ ยานพาหนะ นับประมาณมิได้ประกอบด้วยความสุขกายสบายใจ ทุกอิริยาบถ

กัณฑ์ที่ ๓

ทาน

กัณฑ์ที่ ๓ นามว่า "ทาน"

ประกอบด้วยพระคาถา ๒๐๙ พระคาถา ว่าด้วยเรื่องพระเวสสันดรทรงบริจาคสัตตสดก-มหาทานให้เป็นไปก่อนที่จะเสด็จไปเขาวงกต

เมื่อพระนางผุสดีทรงทราบว่าพระเวสสันดรทรงถูกเนรเทศจากพระนคร ได้เสด็จไปเฝ้าพระเจ้าสญชัย ตรัสถามว่า เหตุใด จึงได้ขับไล่พระเวสสันดร ผู้ไม่มีโทษความผิด ผู้ไม่ตระหนี่ ผู้มีพระเกียรติที่พระราชาทุกประเทศบูชา ขอพระองค์อย่าได้ขับไล่พระโอรสผู้ไม่มีโทษตามคำของชาวกรุงสีพีเลย พระเจ้าสญชัยจึงตรัสว่า เราไม่สามารถจะขัดคำของชาวนครได้ เพราะยำเกรงต่อราชประเพณี ถึงแม้พระโอรสจะเป็นที่รักยิ่งกว่าชีวิตของเราเอง ครั้นพระนางผุสดีทรงทราบข่าวเมื่อยำเกรงต่อพระราชประเพณีก็ทรงคร่ำครวญรำพันถึงคุณของพระเวสสันดรและความลำบากที่พระเวสสันดรจะทรงได้รับ เหล่านารีราชกัญญาในพระราชวัง เมื่อได้ฟังดังนั้นต่างก็พากันประคองแขนร่ำไห้

รุ่งขึ้น พระเวสสันดรทรงให้เบิกแก้วแหวนเงินทองพร้อมทรงรถม้าพระที่นั่ง เสด็จออกจากพระนครพร้อมพระนางมัทรีและสองราชกุมาร ได้บำเพ็ญสัตตสดกมหาทานให้เป็นไป ทรงโปรยแก้วแหวนเงินทองนั้นตลอดทางที่เสด็จ แล้วทรงโปรดให้ขบวนพลโยธาที่ตามเสด็จกลับพระนครไปเสีย ส่วนพระองค์เสด็จไปโดยลำพัง มีพราหมณ์ ๔ คนวิ่งตามมาทูลขอม้า พระองค์ก็พระราชทานให้ เทวดาจึงบันดาลเป็นละมั่งทองมารองรับรถนั้นไว้ ต่อมามีพราหมณ์อีกคนหนึ่งมาทูลขอรถ ก็ทรงพระราชทานให้ ส่วนละมั่งทองนั้นก็อันตรธานหายไป พระเวสสันดรทรงอุ้มชาลีราชกุมาร พระนางมัทรีทรงอุ้มกัณหาราชกุมารี แล้วเสด็จพระราชดำเนินไปตามมรรคา โดยทรงตั้งพระทัยจะเสด็จไปที่เขาวงกต

"สัตตสดกมหาทาน" คือทานพิเศษที่ทรงบริจาคในคราวนั้น มี ๗ อย่างๆ ละ ๗๐๐ คือ ช้าง ๗๐๐ เชือก ม้า ๗๐๐ ตัว รถ ๗๐๐ คัน สตรี ๗๐๐ นาง แม่โคนม ๗๐๐ ตัว ทาสชาย ๗๐๐ คน ทาสหญิง ๗๐๐ คน

ข้อคิดประจำกัณฑ์

เมื่อถึงคราวต้องลำบากก็ยังตั้งมั่นในการให้ ในการเสียสละ ไม่มีความขุ่นเคืองในจิตใจ สละประโยชน์ส่วนตนเพื่อส่วนรวม

อานิสงส์ในการบูชากัณฑ์ทาน

ผู้บูชากัณฑ์ทานนี้ จะบริบูรณ์ด้วยแก้วแหวนเงินทอง ทาส ทาสี และสัตว์สองเท้า สี่เท้า ครั้นตายแล้ว จะได้ไปเกิดในฉกามาพจรสวรรค์ มีนางเทพอัปสรแวดล้อมมากมายเสวยสุขอยู่ในปราสาทแล้วด้วยแก้ว ๗ ประการ

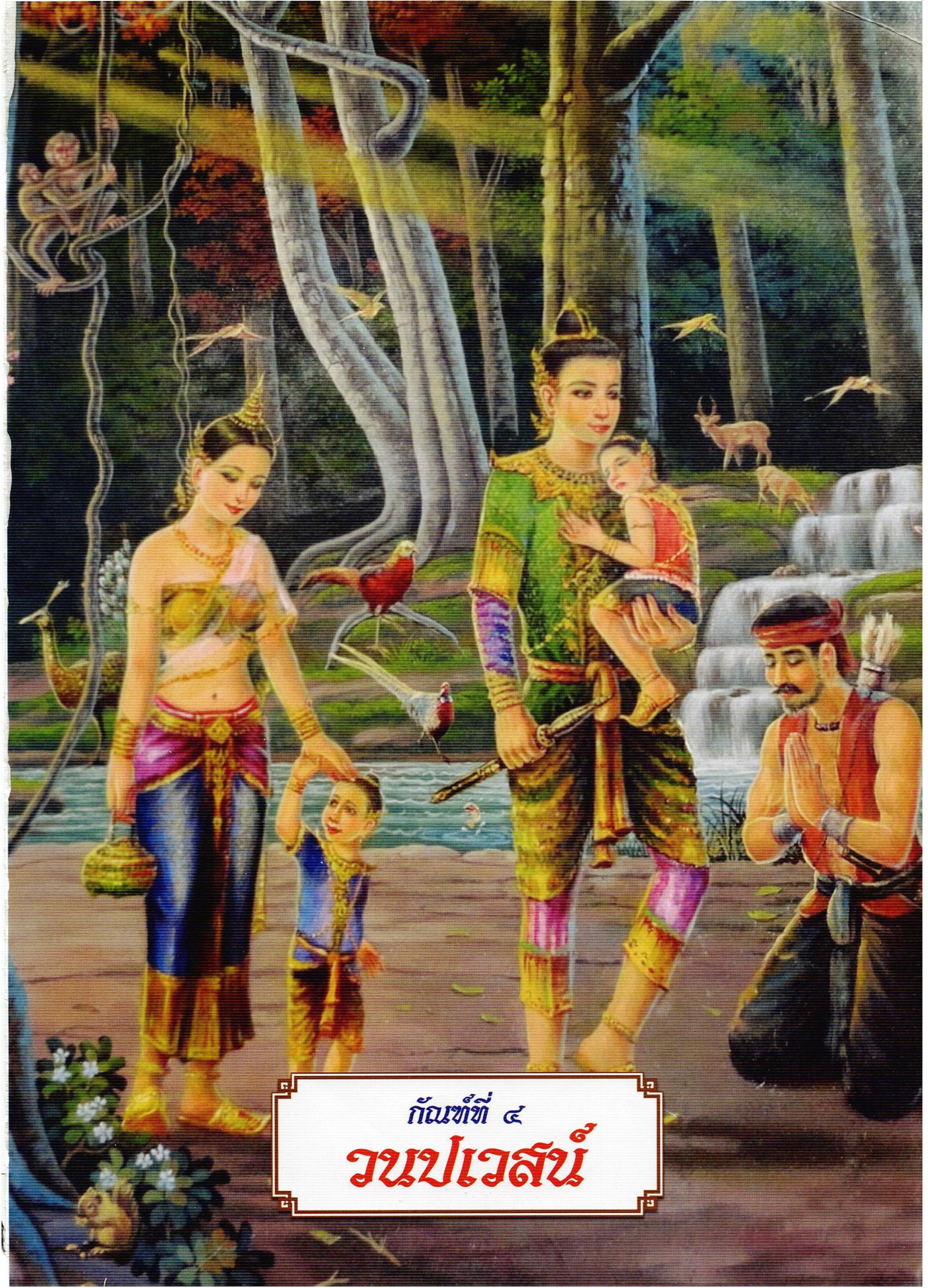

กัณฑ์ที่ ๔

วนปเวสน์

กัณฑ์ที่ ๔ นามว่า "วนปเวสน์"

ประกอบด้วยพระคาถา ๕๗ พระคาถา ว่าด้วยเรื่องการประพาสดำเนินเข้าไปในป่าของ ๔ กษัตริย์ และทรงบำเพ็ญเนกขัมมะบารมีบวชเป็นฤาษี ณ อาศรมที่เขาวงกต

รุ่งเช้า พระเวสสันดรและพระนางมัทรี พร้อมด้วยพระราชโอรสและพระราชธิดา เสด็จจากพระนครสีพี เทพยดาได้ช่วยย่นระยะทางให้ ๔ กษัตริย์ถึงมาตุลนครแห่งแคว้นเจตรัฐ รวมระยะทางถึง ๓๐ โยชน์ในเวลาวันเดียวเท่านั้น และเสด็จเข้าประทับแรมอยู่ ณ ศาลาใกล้ประตูเมือง เช้าวันรุ่งขึ้น ความทราบถึงกษัตริย์เจตราช ต่างก็รีบไปเฝ้าไต่ถามถึงเหตุการณ์ พระเวสสันดรตรัสเล่าความจริงให้ทราบทุกประการ บรรดากษัตริย์เจตราช จึงทูลเสนอว่าจะไปเข้าเฝ้าพระเจ้าสญชัย เพื่อขอพระราชทานอภัยโทษกลับคืนเข้าพระนคร พระเวสสันดรตรัสว่า พระบิดาไม่มีอิสระในเรื่องนี้ ไม่สามารถที่จะคัดต่อพระราชประเพณีได้ ทั้งชาวสีพีนครมีความโกรธเคืองมาก

กษัตริย์เจตราชจึงทูลขอให้ทรงครอบครองราชสมบัติมาตุลนคร พระเวสสันดรทรงปฏิเสธอ้างว่าผิดพระราชประสงค์ ทั้งยังเป็นการก่อให้เห็นว่า พระองค์จะตั้งตนเป็นใหญ่และกบฏต่อพระเจ้าสญชัย อาจเป็นเหตุให้นครสีพีและนครเจตรัฐขาดสัมพันธไมตรีที่ดีต่อกันได้ ในที่สุดจึงทรงขอร้องให้ชี้ทางที่จะไปเขาวงกต กษัตริย์เจตราชจึงทูลเชิญให้เสด็จประทับในพระนครก่อน พระเวสสันดรก็ทรงปฏิเสธ อีกเพียงเสด็จประทับแรมในศาลานั้นอีกคืนหนึ่ง ครั้นรุ่งขึ้น ทั้งสี่กษัตริย์ก็เสด็จจนสุดแดนเจตรัฐ โดยมีกษัตริย์เจตราชเสด็จตามส่งและทูลชี้ทางที่จะเสด็จต่อไป ทั้งยังได้ตั้งพรานผู้หนึ่งนามว่า **เจตบุตร** เป็นผู้ถวายอารักขาระแวดระวังมิให้มีใครมารบกวนและทำอันตรายได้

พระเวสสันดรพร้อมด้วยพระนางมัทรีและพระราชโอรสพระราชธิดาเสด็จไปถึงเขาคันธมาทน์ ก็ประทับแรมตลอดวัน ต่อจากนั้น ก็บ่ายพระพักตร์ด้านทิศอุดรเสด็จไปถึงเชิงเขาเวปุลละบรรพต หยุดประทับนั่งที่ริมฝั่งแม่น้ำเกตุมดี มีพรานป่าผู้หนึ่งได้นำเนื้อมาถวาย พระองค์จึงถอดสุวรรณ-

จุฬามณีให้แก่พรานนั้น ทรงสรงสนานที่แม่น้ำนั้นแล้วเสด็จไปประทับนั่ง ณ ร่มไม้มหานิโครธบนยอดเขาสานุบรรพต และเสด็จต่อไปยังนาลิกะบรรพตจนถึงสระมุจลินท์

ครั้งนั้น เวสสุกรรมเทพบุตรได้รับบัญชาจากพระอินทร์ให้มาเนรมิตบรรณศาลาไว้ ๒ หลัง พร้อมด้วยเครื่องบรรพชิตบริขารทุกประการแล้ว เขียนหนังสืออนุญาตให้ผู้ใคร่ประสงค์จะบรรพชาพึงถือเอาอาศรมสถานและบริขารเหล่านี้เป็นของตน แล้วบันดาลให้สัตว์ร้ายและนกอันมีเสียงที่ไม่ไพเราะหนีไปอยู่เสียที่อื่น แล้วกำชับให้เจ้าป่าดูแล ๔ กษัตริย์ เมื่อพระเวสสันดรเสด็จมาถึง ก็เสด็จเข้าไปโดยลำพัง แล้วเปลื้องอาภรณ์ออกทรงเครื่องบรรพชา เสด็จออกมารับพระนางมัทรี พระนางมัทรีก็เสด็จเข้าไปในศาลาอีกหลังหนึ่ง ทรงเปลื้องอาภรณ์และแต่งเป็นตาปสินี พร้อมทั้งพระราชโอรสและพระราชธิดา พระนางมัทรีรับอาสาไปหาผลไม้มาถวาย พระเวสสันดรก็ทรงยินยอม แต่ทรงขอสัญญาว่า ต่อไปนี้อย่าให้พระนางมัทรีเข้ามาหาในเวลากลางคืนขณะที่ลับตาสองกุมาร พระนางมัทรีก็ทรงปฏิบัติตาม สี่กษัตริย์ก็ทรงผนวชเป็นฤาษีอยู่ ณ เขาวงกตเป็นเวลา ๗ เดือน ต่างก็ปฏิบัติกิจวัตรตามหน้าที่ โดยไม่บกพร่อง ด้วยอำนาจบุญกุศลของพระองค์ ทำให้ฝูงสัตว์ที่อยู่ในระยะ ๑ โยชน์โดยรอบเขาวงกต มีความเมตตาปราณีต่อกัน

ข้อคิดประจำกัณฑ์

มีความซื่อสัตย์ต่อตนเองและผู้อื่น รู้จักประมาณตนเอง ไม่มีความโลภโกรธเคือง จนเกิดมีมิตรที่ดีมากมาย

อานิสงส์ในการบูชากัณฑ์วนปเวสน์

ผู้บูชากัณฑ์วนปเวสน์ จะได้รับความสุขทั้งโลกนี้และโลกหน้า จะได้เป็นบรมกษัตริย์ในชมพูทวีปเป็นผู้ทรงปรีชา เฉลียวฉลาด สามารถปราบอริราชศัตรูให้ย่อยยับไป

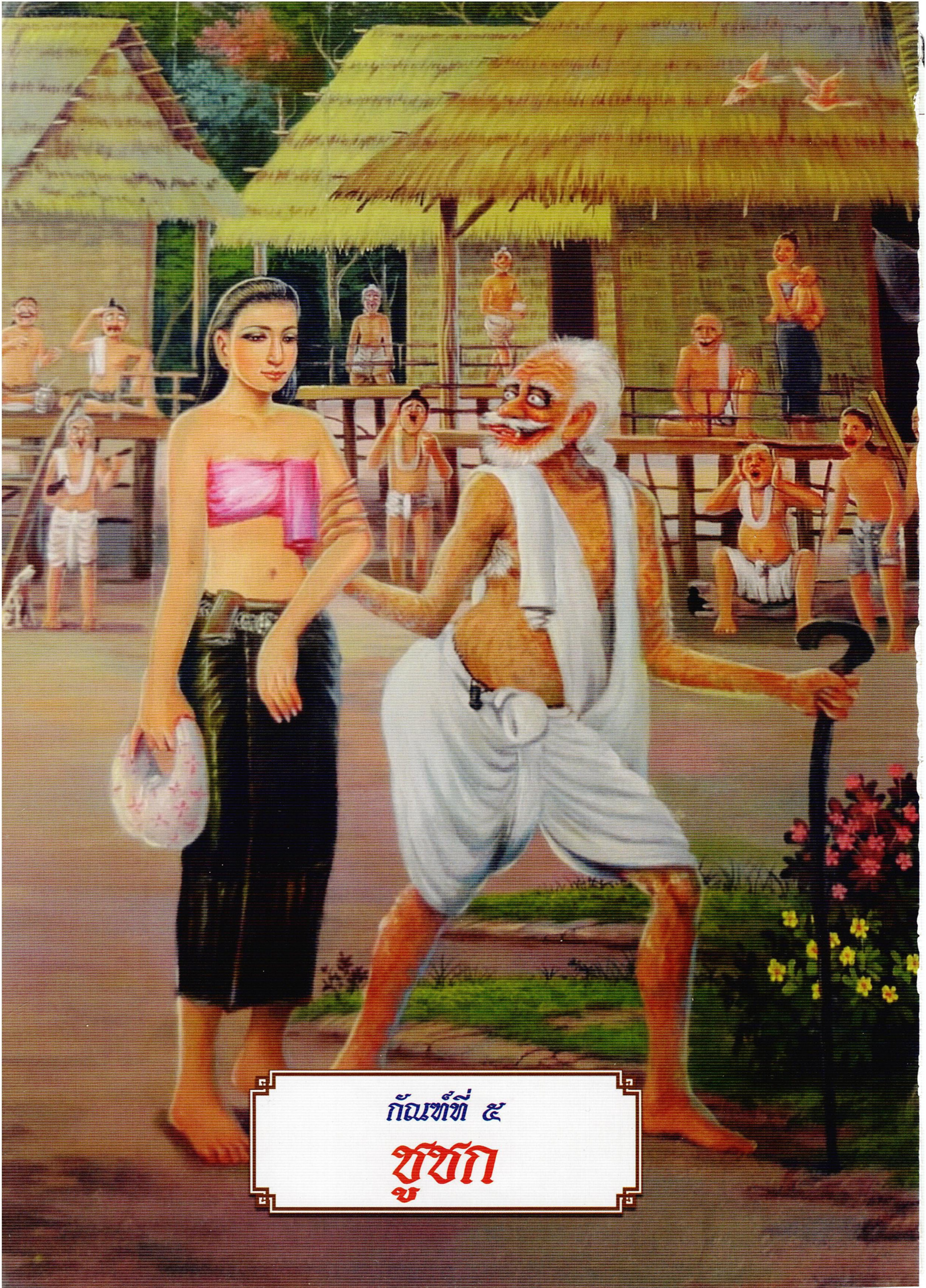

กัณฑ์ที่ ๕

ชูชก

กัณฑ์ที่ ๕ นามว่า "ชูชก"

ประกอบด้วยพระคาถา ๗๙ พระคาถา ว่าด้วยเรื่องพราหมณ์ชราชูชก ผู้ประกอบอาชีพขอทาน ฉลาดในการเจรจาปราศรัย ได้นางอมิตตดามาเป็นภรรยา และหมายจะได้ชาลีราชกุมารและกัณหาราชกุมารีมาเป็นทาส

ในกาลนั้น ได้มีพราหมณ์ผู้หนึ่งชื่อ **"ชูชก"** เกิดในตระกูลโภวาทิกชาติ อาศัยอยู่ในละแวกบ้านทุนวิฏฐะในแคว้นกาลิงครัฐ เที่ยวขอทานรวบรวมเงินไว้ได้ ๑๐๐ กหาปณะ และนำไปฝากไว้กับเพื่อนพราหมณ์ผู้หนึ่งและเที่ยวขอทานต่อไปเป็นเวลานานก็มิได้กลับ ต่อมาชูชกนึกได้ จึงกลับมาทวงเงินคืน พราหมณ์ผัวเมียผู้รับฝากไม่มีจะให้ เพราะใช้ทรัพย์นั้นเสียจนหมด จึงได้ยก **"นางอมิตตดา"** บุตรสาวให้เป็นภรรยา ชูชกพามาสู่ที่อยู่ของตน นางได้ปฏิบัติต่อชูชกผู้เป็นสามีอย่างดีจนทำให้พราหมณ์หนุ่มๆ ทั้งหลายในแถบนั้น ไม่พอใจในภรรยาของตน เพราะปฏิบัติสู้นางอมิตตดาไม่ได้ นางพราหมณีทั้งหลายถูกสามีด่าว่าก็โกรธ จึงพากันไปด่าว่านางอมิตตดาในขณะที่นางลงไปตักน้ำที่ท่าน้ำเพื่อให้นางอับอายและหนีไปเสีย โดยทำนองว่าหญิงสาวได้สามีแก่ช่างดูไม่สมน่าขำซ้ำยังชั่วไม่งาม คงจะทำกรรมหนักมาละกระมัง

เมื่อนางอมิตตดาถูกนางพราหมณีพากันมารุมด่าว่าเยาะเย้ยให้ได้รับความอับอายก็เสียใจ จึงกลับมาเล่าเรื่องที่เกิดขึ้นให้ชูชกฟัง และบอกว่าต่อไปจะไม่ทำงาน ซึ่งชูชกก็รับจะทำงานเอง แต่นางอมิตตดาไม่ยินยอมบอกว่าญาติพี่น้องของนางไม่เคยใช้สามีต่างทาส ในครั้งนี้เอง เทพยดาที่เคยอนุเคราะห์พระเวสสันดรคราวให้สัตตสดกมหาทานคิดจะช่วยพระเวสสันดรให้ได้บำเพ็ญปิยบุตรทาน บริจาคเพิ่มบารมีขึ้นอีก จึงดลใจนางอมิตตดาให้ทราบเรื่องราวของพระเวสสันดร และบันดาลให้นางแนะนำชูชกไปขอชาลีกุมารกับกัณหากุมารีมาเป็นทาสรับใช้ แต่ชูชกไม่อยากไป ครั้นจะไม่ไปก็กลัวนางจะหนี จึงจำใจรับคำ และให้นางจัดเสบียงเดินทางให้ ชูชกจัดการซ่อมแซมดูแลที่อยู่ให้โอวาทแก่นาง และกระทำประทักษิณาภรรยาสามรอบ แล้วจึงแต่งตัวเป็นตาปะขาวดาบสออกเดินทางไปยังกรุงสีพีนคร เที่ยวสืบถามชาวเมืองเกี่ยวกับพระเวสสันดร พวกชาวนครโกรธ พากันขับไล่ชูชก

เข้าป่าไป เทพยดาดลใจให้ชูชกเดินทางไปถึงแดนป่าที่พรานเจตบุตรรักษา ถูกสุนัขของเจตบุตรห้อมล้อม ได้ปีนขึ้นไปอยู่บนต้นไม้ แล้วรำพึงถึงคุณของพระเวสสันดรเปรียบดังแผ่นดิน น้ำ ต้นโพธิ์ ต้นไทร ซึ่งมหาชนได้อาศัย เมื่อเจตบุตรพบชูชก ก็ตั้งใจจะยิงเสียให้ตาย ชูชกกลัวมรณภัยจึงกล่าวมุสาวาทหลอกเจตบุตรว่า ตนเป็นทูตถือพระราชสาส์สนของพระเจ้าสญชัยไปเชิญพระเวสสันดรให้เสด็จกลับพระนคร เจตบุตรหลงเชื่อจึงปฏิสันถารเชิญให้บริโภคอาหารและให้พักค้างอยู่ด้วยหนึ่งคืน

ข้อคิดประจำกัณฑ์

๑. การเก็บออมเป็นสิ่งที่ดี ของที่รัก ของมีค่า ไม่ควรฝากไว้กับผู้อื่น

๒. การยินดีในสิ่งที่ตนมี ทำหน้าที่ให้ดีที่สุด ย่อมได้รับความสุขไม่ทุกข์ใจ

อานิสงส์ในการบูชากัณฑ์ชูชก

ผู้บูชากัณฑ์ชูชกจะได้บังเกิดในตระกูลกษัตริย์ ประกอบด้วยสมบัติอันงดงามกว่าชนทั้งหลาย จะเจรจาปราศรัยก็ไพเราะเสนาะโสต แม้จะได้สามีภรรยาและบุตรธิดาก็ล้วนแต่มีรูปทรงงดงามว่านอนสอนง่าย

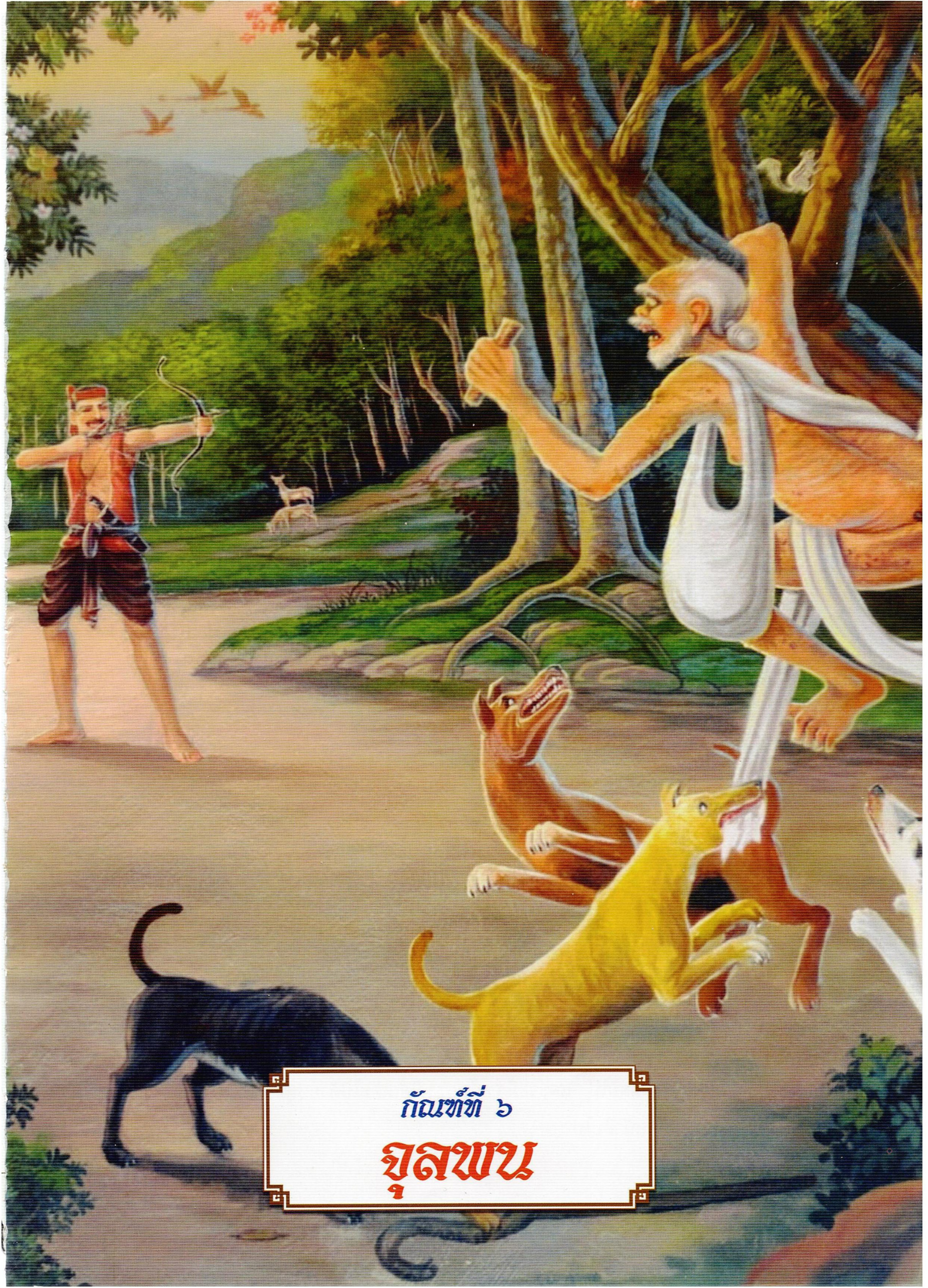

กัณฑ์ที่ ๖

จุลพน

กัณฑ์ที่ ๖ นามว่า "จุลพน"

ประกอบด้วยพระคาถา ๓๕ พระคาถา ว่าด้วยเรื่องชูชกเจรจาอ้างตนเป็นราชทูตของพระเจ้าสญชัย จนพรานเจตบุตรหลงเชื่อ และชี้บอกทางไปยังอาศรมอัจจุตฤๅษีพร้อมให้น้ำผึ้งและเสบียงเดินทาง

เมื่อพรานเจตบุตรให้ชูชกพักอาศัยอยู่ด้วยหนึ่งราตรีและเลี้ยงดูจนอิ่มหนำสำราญแล้วก็จัดหาเสบียงอาหารให้พร้อมสรรพ แล้วนำชูชกไปยังต้นทาง พลันชี้หนทางที่จะไปเขาวงกตให้ฟังว่า นั่นคือเขาคันธมาทน์เป็นที่ประทับอยู่ของพระเวสสันดรพร้อมด้วยพระโอรสธิดาและพระชายา ยอดภูผาแลดูมีทิวไม้สีเขียวชะอุ่มนั้นคือเขาอัญชัน มีพันธุ์ไม้ต่างๆ หลายชนิดน่าชม มีป่ามะม่วง ป่าตาล มะพร้าวกับต้นอินทผาลัม บริเวณอาศรมนั้นมีป่าไม้ดอกต่างๆ มีกลิ่นหอมบานสะพรั่ง มีสระโบกขรณีน่ารื่นรมย์ด้วยดอกปทุมชาติเหมือนอุทยานนันทวัน ใกล้สระโบกขรณีมีฝูงนกนันทิกา ชีวปุตตา ปุตตาปิยาจโน และปิยปุตตาปิยานันทา พระองค์ทรงเพศเป็นนักบวชผู้ประเสริฐ ชูชกจึงกล่าวปฏิสันถารตอบว่า ข้าวสัตตุผงผสมน้ำผึ้งและข้าวสัตตุก้อนแสนอร่อยที่นางอมิตตดาภรรยาแสนดีจัดแจงให้ เราจะแบ่งให้ท่าน พรานเจตบุตรจึงบอกให้เก็บไว้เป็นเสบียงระหว่างทาง และแนะทางที่จะไปถึงแค่อาศรมของอัจจุตฤๅษีเท่านั้น แล้วให้แวะถามหนทางจากอัจจุตฤๅษีต่อไป ชูชกก็จำไว้ อำลาเจตบุตรกระทำประทักษิณสามรอบแล้วก็เดินทางต่อไปยังอาศรมของอัจจุตฤๅษี

ข้อคิดประจำกัณฑ์

อย่าไว้ใจทาง อย่าวางใจคน ควรไตร่ตรองพิจารณาให้ดีเสียก่อน เพราะคนไม่มีปัญญพิจารณามักเป็นเหยื่อของคนฉลาดแกมโกง

อานิสงส์ในการบูชากัณฑ์จุลพน

ผู้บูชากัณฑ์จุลพน แม้จะบังเกิดในภพใดๆ จะเป็นผู้สมบูรณ์ด้วยทรัพย์บริวาร จะมีอุทยานอันดารดาษด้วยดอกไม้หอมตลบไป และจะมีสระโบกขรณีอันเต็มไปด้วยปทุมชาติ ครั้นตายไปแล้วก็ได้เสวยทิพยสมบัติในโลกหน้าสืบไป

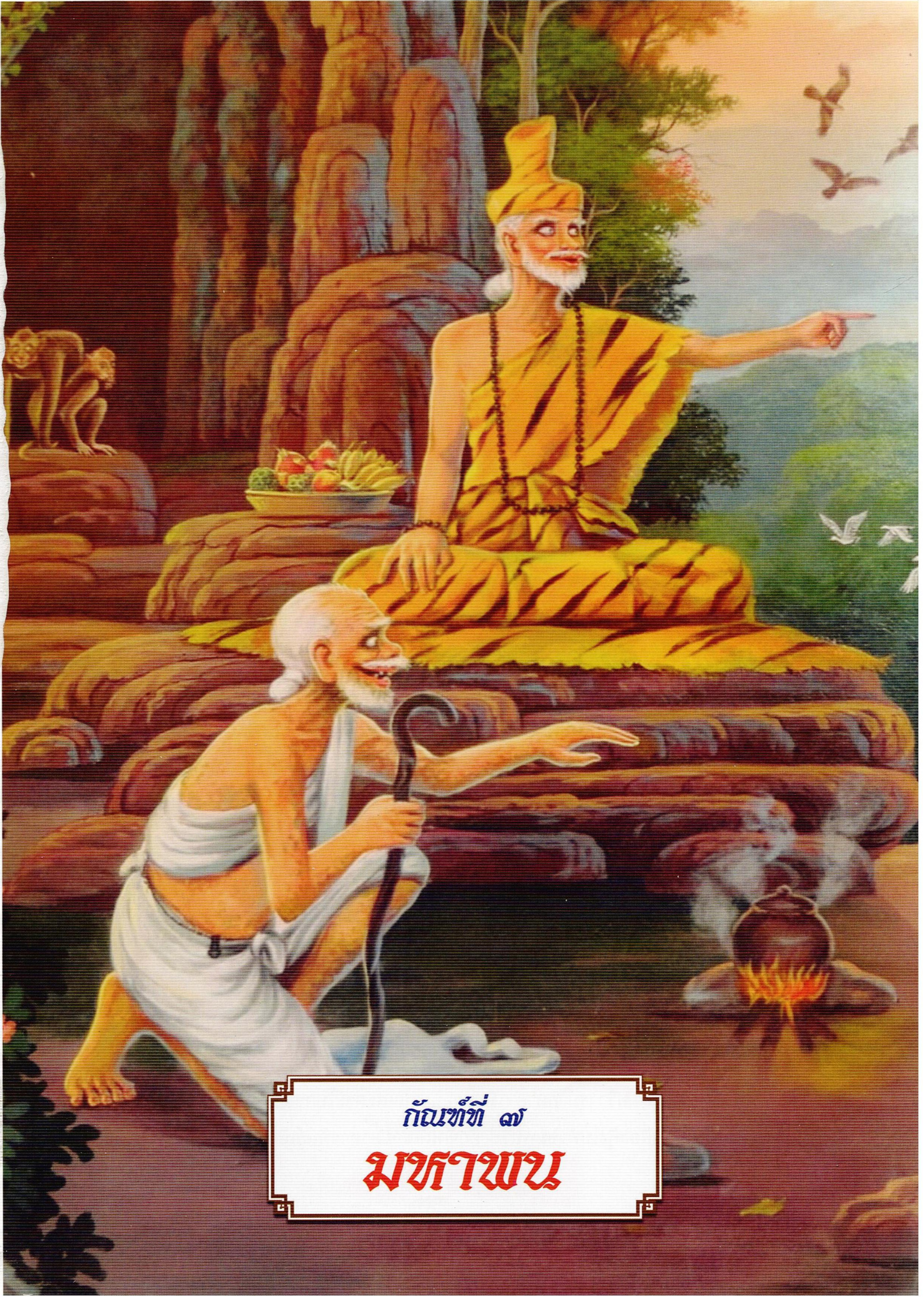

กัณฑ์ที่ ๗

มหาพน

กัณฑ์ที่ ๗ นามว่า "มหาพน"

ประกอบด้วยพระคาถา ๘๐ พระคาถา ว่าด้วยเรื่องชูชกลวงถามอัจจุตฤาษีถึงทางไปอาศรมของพระเวสสันดร

ชูชกออกเดินทางจนมาถึงอาศรมอัจจุตฤาษี ได้ปราศัยทุกข์สุขและได้รับปฏิสันถาร ต่อนั้นจึงถามทางที่จะไปยังที่ประทับของพระเวสสันดร แต่ถูกอัจจุตฤาษีกล่าวว่า ท่านมาเพื่อเยี่ยมเยือนพระเวสสันดรก็หาไม่ ถ้าไม่มาขอภรรยาของพระเวสสันดรไปเป็นภรรยาตน ก็จะต้องมาขอพระชาลีและพระกัณหาไปเป็นทาสรับใช้ หรือไม่ก็มาขอทั้ง ๓ พระองค์ไปจากป่าเป็นแน่ เพราะว่าโภคะทรัพย์สินและข้าวเปลือกของพระเวสสันดรไม่มี ชูชกจึงกล่าวมุสาว่าไม่ได้มาเพื่อจะขอ ตนเคยสมาคมคบหากับพระเวสสันดรมาแต่ก่อน พระองค์จากตนมานานจึงใคร่จะได้พบ อัจจุตฤาษีหลงเชื่อ จึงให้ที่พักหนึ่งคืน รุ่งขึ้นได้ชี้ทางให้ชูชกไปหาพระเวสสันดรว่า ภูเขาที่เห็นอยู่นั้นเรียกว่า เขาคันธมาทน์ล้วนด้วยศิลา ซึ่งเป็นที่ประทับของพระเวสสันดรพร้อมด้วยพระราชโอรสธิดาและพระชายาทรงเพศบรรพชิตอันประเสริฐ หมู่ไม้สีเขียวชะอุ่มที่แลเห็นเป็นภูผายอดสูงนั่นชื่อว่า เขาอัญชันระหว่างนั้นมีต้นไม้น้อยใหญ่นานาพันธุ์ชวนให้หลงไหลยินดี มีป่ามะม่วง มะพร้าว อินทผาลัม ไม้ผลที่บริโภคได้ มีน้ำใสสะอาด ฝูงนกฝูงปลาไหลหลั่งมาในป่านั้น ใกล้อาศรมนั้น มีสระโบขรณี ดารดาษด้วยปทุมและอุบลดุจอุทยานนันทวันของเหล่าทวยเทพบนสวรรค์ เมื่อจะกล่าวถึงสระมุจลินท์ ซึ่งเป็นที่ประทับอยู่ของพระเวสสันดรก็พรรณนาบริเวณโดยรอบสระมุจลินท์ทั้งสิ้น ชูชกพอได้ฟังคำชี้แนะจึงทำประทักษิณอัจจุตฤาษี ๓ รอบแล้วก็อำลาเดินทางต่อไปด้วยความดีใจ

ข้อคิดประจำกัณฑ์

๑. นักปราชญ์ยังพลาดพลั้งได้ หากขาดสติ

๒. คนชั่วมักพูดโกหกคนอื่นได้ทุกเมื่อ เพื่อประโยชน์ของตัวเอง

อานิสงส์ในการบูชากัณฑ์มหาพน

ผู้บูชากัณฑ์มหาพน จะได้เสวยสมบัติในดาวดึงส์เทวโลกแล้ว จะได้ลงมาเกิดเป็นกษัตริย์มหาศาล มีทรัพย์ศฤงคาร บริวารมากมาย มีมหาอุทยานและสระโบกขรณีเป็นที่ประพาส เป็นผู้บริบูรณ์ด้วยศักดานุภาพเฟื่องฟุ้งไปทั่วชมพูทวีป อีกจักได้เสวยอาหารทิพย์เป็นนิตย์นิรันดร

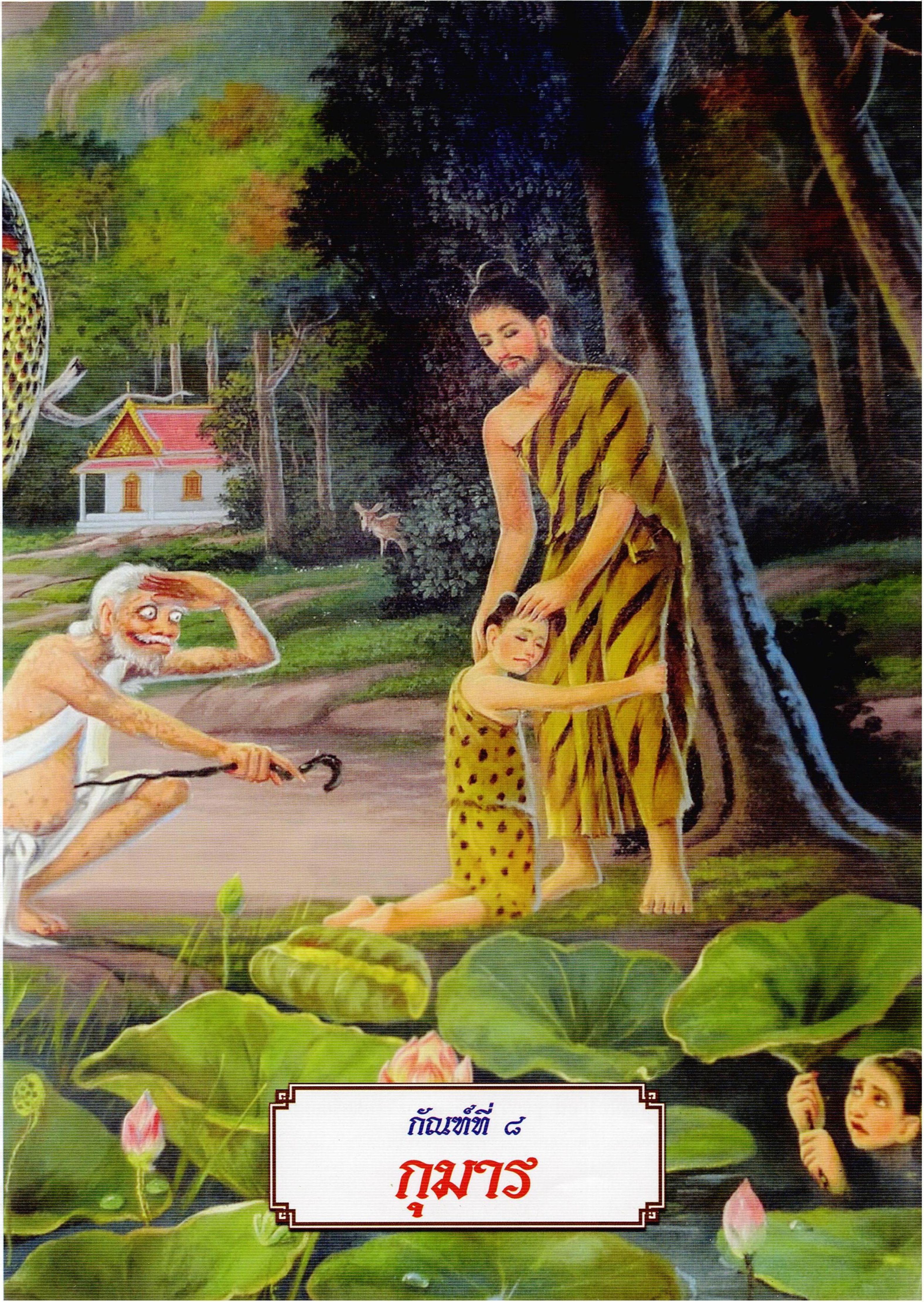

กัณฑ์ที่ ๘

กุมาร

กัณฑ์ที่ ๘ นามว่า "กุมาร"

ประกอบด้วยด้วยพระคาถา ๑๐๑ พระคาถา ว่าด้วยเรื่องพระเวสสันดรบำเพ็ญปิยปุตตทาน ประทานสองกุมารกัณหาและชาลีให้กับพราหมณ์ชูชก

ชูชกไปถึงสระโบกขรณีเวลาจวนค่ำ คิดเห็นว่าถ้าจะเข้าไปทูลขอพระกัณหาและพระชาลีในเวลาที่พระนางมัทรีอยู่เห็นจะไม่ได้ รอไว้รุ่งขึ้น ให้พระนางออกไปป่าเสียก่อนดีกว่า เพราะธรรมดาสตรีมักจะมีอุปนิสัยเหนียวแน่น เมื่อสามีจะทำทานมักทำลายเสีย คิดเช่นนั้นแล้ว ชูชกจึงปีนขึ้นไปนอนบนชะง่อนเขาเพื่อให้พ้นภัยจากสัตว์ร้ายในคืนวันนั้น พระนางมัทรีทรงพระสุบินนิมิตว่ามีบุรุษกำยำล่ำสันคนหนึ่งถือดาบพังประตูเข้ามาแล้วตัดแขน ควักนัยน์ตา และแหวกอกควักเอาดวงใจ พระนางมัทรีตกใจตื่นขึ้นรีบเสด็จไปเฝ้าพระเวสสันดรขอให้ช่วยทำนายฝัน พระเวสสันดรทรงทราบเหตุว่าวันรุ่งขึ้นจะมียาจกมาขอสองพระกุมารกัณหาและชาลี เป็นการที่ทานบารมีจักเต็มรอบ ครั้นจะทำนายไปตามจริง ก็กลัวพระนางมัทรีจะไม่ยอมจากสองกุมาร จึงทำนายโดยโวหารกลบเกลื่อนเสียว่า การที่ฝันเช่นนี้ ก็เพราะแต่ก่อนพระนางได้รับความสุขสบาย ครั้นมาตกทุกข์ได้ยาก ธาตุทั้ง ๔ วิปริตไป จึงได้สุบินนิมิตผิดประหลาดเช่นนั้น พระนางมัทรีก็ยังไม่ไว้วางพระทัยครั้นรุ่งขึ้นพระนางก็ปลุกสองพระกุมารกัณหาและชาลีขึ้นให้ทำกิจที่ควรทำ สวมกอดจุมพิตโอวาทพร่ำสอน และพามาฝากแก่พระเวสสันดร โดยทูลว่า ขอพระองค์อย่าได้ประมาทในพระกุมารทั้งสอง แล้วจึงเข้าไปหาผลไม้ในป่าด้วยทั้งน้ำตา

ฝ่ายชูชกครั้นรุ่งขึ้น ในตอนเช้าก็เดินทางเข้าไปยังพระอาศรมของพระเวสสันดร เมื่อพระเวสสันดรเห็นก็ให้พระกัณหาและพระชาลีออกไปเชิญเข้ามา ชูชกจึงขู่พระกุมารทั้งสองเพื่อให้กลัว โดยคิดว่าเมื่อขอไปได้แล้วจะได้ใช้สอยง่าย ขณะนั้นเองพระชาลีกุมารได้เห็นบุรุษโทษ ๑๘ ประการของชูชกก่อนที่ชูชกจะทูลขอพระกัณหาและพระชาลีจากพระเวสสันดร ได้พูดหว่านล้อมชักเอาแม่น้ำทั้ง ๕ เข้ามาเปรียบน้ำพระทัยอันเต็มไปด้วยความกรุณาศรัทธาของพระเวสสันดรเสียก่อน แล้วจึงขอภายหลัง พระเวสสันดรขอให้รอพระนางมัทรีก่อน ชูชกว่าไม่ได้ เพราะวิสัยสตรีย่อมมีความเสียดาย ที่ไหนจะ

ยอมให้ พระเวสสันดรจึงขอให้ชูชกไปสู่สำนักพระเจ้าสญชัย เพื่อจะได้รับพระราชทานทรัพย์สมบัติ แต่ชูชกทูลว่าไม่ได้เพราะพระเจ้าสญชัยจะหาว่าล่อลวงเอาพระราชนัดดาไปอาจจะต้องโทษ

ดังนั้นจึงขอพาสองกุมารไปสู่เมืองกาลิงครัฐเสียในวันนี้ทีเดียว เมื่อพระกัณหาและพระชาลีได้ทราบดังนั้นก็กลัว จึงพากันหนีไปซ่อนอยู่ในสระบัว เวลาลงก็ถอยหลังลงไปแล้วเอาใบบัวมาบังตัวเสียเพื่อมิให้เห็น ครั้นชูชกแลหาไม่เห็นสองกุมาร ก็แกล้งตัดพ้อต่อพระเวสสันดรว่า พยักหน้าให้ลูกหนี และหาว่าพูดจาตลบตะแลงต่างๆ พระเวสสันดรจึงออกตามรอยเท้าไปถึงสระ ก็ทรงทราบว่า สองกุมารอยู่ในสระบัวนั้น จึงตรัสเรียกให้ขึ้นมาโดยรำพันว่า เราเป็นลูกกษัตริย์ไม่ควรให้ใครมาติเตียนได้ และกล่าวเปรียบเทียบสองกุมารเป็นสำเภา ซึ่งจะนำพระองค์ให้ไปถึงพระโพธิญาณ ขอให้ขึ้นมาช่วยยกปิยบุตรทานด้วย พระชาลีขึ้นมาแล้วจึงตรัสเรียกกัณหาชินากุมารี พระกัณหาก็ขึ้นมา สองกุมารกอดพระบาทพระบิดาแล้ว ทั้งสามกษัตริย์ก็ทรงกันแสง พระเวสสันดรจึงได้คาดค่าสองกุมารแล้วมอบเป็นทานแก่ชูชกไป

ขณะนั้น ก็บังเกิดมหัศจรรย์แผ่นดินไหว ฝูงสัตว์ต่างพากันแตกตื่น เขาพระสุเมรุก็เอนเอียง น้ำในมหาสมุทรก็บันดาลฟุ้งเป็นฟองฝอย พระยานาคขึ้นมาลอยอยู่บนผิวน้ำ พระยาครุฑบินขึ้นแล่นลมบ้าง อากาศเกิดวิปริตและฝนตก เทวดาทั้งหลายพากันอนุโมทนา เมื่อชูชกได้รับพระราชทานสองกุมารแล้ว ก็เฆี่ยนตีต่อหน้าพระเวสสันดร พระองค์ทรงนิ่งเสีย พระชาลีจึงหันหน้ามาปรับทุกข์กับพระกัณหา และเมื่อถูกชูชกเฆี่ยนตีมากๆ เข้า สองกุมารก็รำพันถึงเรื่องต่างๆ ที่เกี่ยวกับบิดามารดากับบุตร พระเวสสันดรเมื่อได้ยินคำรำพัน ประจวบกับเหตุการณ์ที่รุนแรงเช่นนั้น ก็เกิดโทสะคิดจะฆ่าชูชกเสีย เพราะชูชกตีสองกุมารต่อหน้าพระองค์โดยมิได้ยำเกรง และเปรียบชูชกเหมือนเบ็ด พระองค์ดุจปลา สองกุมารดุจน้ำ พระโพธิญาณเปรียบประดุจไซ ว่าชูชกทำเช่นนั้นเหมือนกับพรานเบ็ดมาตีปลาหน้าไซ กระทุ่มน้ำให้ปลาตื่น คือไม่ให้พระองค์เป็นเสมือนปลาเข้าไปยังไซ อันหมายถึงพระโพธิญาณ แต่ในที่สุดพระองค์ก็ทรงระงับโทสะเสียได้ ชูชกถือไม้เท้าพาสองกุมารและเฆี่ยนตีเรื่อยไป พอเวลาพลบค่ำพราหมณ์ก็พาสองกุมารล่วงลับประตูป่า

บุรุษโทษ ๑๘ ประการ ได้แก่ มีเท้าทู่ มีเล็บกุดเน่า มีปลีน่องหย่อนยาน มีริมฝีปากบนยาว มีน้ำลายไหล มีเขี้ยว มีจมูกหัก มีพุงโตเหมือนหม้อ มีหลังค่อม มีตาเหล่ มีหนวดแดง มีผมเหลือง มีหนังย่นตกกระ มีตาเหลือง มีส่วนร่างกายคด มีขาโกงกาง มีขนหยาบ มีกระดูกดังลั่นน่ากลัวดุจอมนุษย์

ข้อคิดประจำกัณฑ์

๑. ผู้รู้จักกาลและโอกาส รู้จักวางแผน ย่อมประสบความสำเร็จได้ไม่ยาก

๒. เมื่อมีจิตใจที่จะเสียสละของอันเป็นที่รักแล้ว ไม่ควรเกิดความเสียดายภายหลัง จะทำให้การสละไม่เกิดอานิสงส์

๓. มีความข่มใจต่ออารมณ์ความโกรธที่เกิดขึ้น แม้จะข่มได้ยาก

อานิสงส์ในการบูชากัณฑ์กุมาร

ผู้บูชากัณฑ์กุมาร ย่อมประสบความสำเร็จในสิ่งที่พึงปรารถนา ครั้นตายไปจะได้ไปเกิดในฉกามาพจรสวรรค์ ในสมัยที่พระศรีอาริยเมตไตรยมาอุบัติ ก็จะได้พบศาสนาของพระองค์ จะได้ถือปฏิสนธิในตระกูลกษัตริย์ ตลอดจนได้สดับตรับฟังพระสัทธรรมเทศนาของพระองค์แล้วบรรลุพระอรหัตผล พร้อมด้วยปฏิสัมภิทาทั้ง ๔ ด้วยบุญกุศลราศีที่ได้อบรมสั่งสมไว้

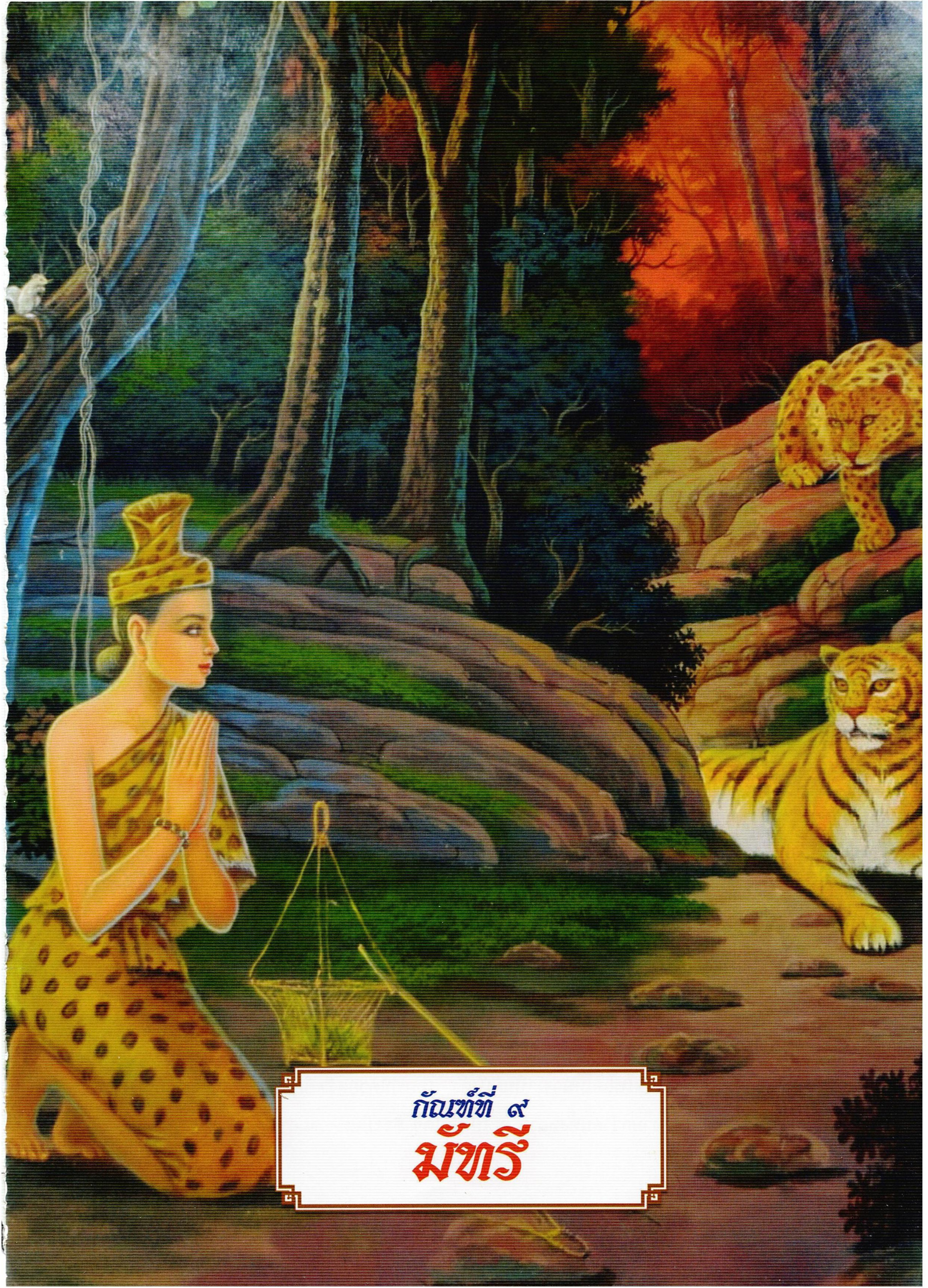

กัณฑ์ที่ ๙

มัทรี

กัณฑ์ที่ ๙ นามว่า "มัทรี"

ประกอบด้วยพระคาถา ๙๐ พระคาถา ว่าด้วยเรื่องพระนางมัทรีเข้าไปหาผลไม้ในป่า กลับมาอาศรมมืดค่ำแล้วไม่พบสองกุมารกัณหาและชาลี หลังทราบข่าว ทรงตัดความห่วงใย อนุโมทนามหาปุตตทานของพระเวสสันดร

เมื่อชูชกพาสองกุมารไปแล้ว พระอินทร์เกรงว่าถ้าพระนางมัทรีกลับมาแต่กลางวัน ก็จะเที่ยวติดตามสองกุมารและอาจจะติดตามไปทัน พลันให้มหาปุตตทานไม่เป็นผล จึงให้เทวดา ๓ องค์จำแลงกายแยบยลเป็นเสือโคร่ง เสือเหลือง และราชสีห์ มาขวางทางไว้ พอพระนางมัทรีไปหาผลไม้วันนั้นก็เกิดอาเพศ เก็บผลไม้ได้เพียงเล็กน้อยก็รีบกลับ แต่มาพบสัตว์ทั้ง ๓ นอนขวางอยู่กลับไม่ได้ จนเวลาพลบค่ำ พระนางทรงรำพันกล่าวขอทางต่อสัตว์ทั้ง ๓ เทวดาจึงเปิดหนทางให้พระนาง พอเสด็จกลับไม่เห็นสองกุมาร จึงอ้อนวอนถามพระเวสสันดร ถามเท่าไรๆ พระองค์ก็ไม่บอกเพราะเห็นว่าพระนางกำลังเหน็ดเหนื่อย จะมีความโศกคิดถึงลูกมาก จะเป็นอันตรายถึงแก่ชีวิตก็ได้ จึงแกล้งกล่าวเป็นทีหึงหวง เพื่อให้พระนางคลายความโศกว่า พระนางมัทรีมัวไปหลงรื่นรมย์กับชายชู้เสียในกลางป่า จึงกลับค่ำ พระนางทูลขอโทษเท่าไรๆ พระเวสสันดรก็นิ่งเสียมิได้เจรจาด้วย จึงพิไรรำพันออกเที่ยวตามหาอยู่ตลอดทั้งคืน จนถึงรุ่งเช้าจึงกลับมาอาศรมโดยความอิดโรยอ่อนพระทัยและสลบไป พระเวสสันดรตกพระทัยสำคัญว่าพระนางสิ้นใจ จึงยกพระเศียรขึ้นวางบนตักแล้วเอาน้ำรดลงที่พระอุระ พระนางก็ฟื้นคืนสมฤดีและทูลถามถึงพระกัณหาและพระชาลี พระองค์ก็บอกความจริงและขอให้พระนางช่วยอนุโมทนาทานด้วย พระนางก็อนุโมทนาในปิยบุตรทาน พระองค์จึงตรัสเล่าความมหัศจรรย์ที่เกิดขึ้นในตอนให้ทานให้พระนางมัทรีฟังตามตั้งแต่ต้นจนจบ

ข้อคิดประจำกัณฑ์

๑. ความรักของแม่เป็นรักแท้ที่ยิ่งใหญ่เหนือรักอื่นใดในโลก

๒. รู้จักแก้ไขสถานการณ์ร้ายให้กลายเป็นดี

๓. เป็นสามีภรรยา ควรไว้วางใจและยินดีในการทำความดีของกันและกัน

อานิสงส์ในการบูชากัณฑ์มัทรี

ผู้บูชากัณฑ์มัทรี เกิดในโลกหน้าจะเป็นผู้มั่งคั่ง สมบูรณ์ด้วยทรัพย์สมบัติ เป็นผู้มีอายุยืนยาวทั้งประกอบด้วยรูปโฉมงดงามกว่าคนทั้งหลาย จะไปในที่ใดๆ ก็จะมีแต่ความสุขทุกแห่งหน

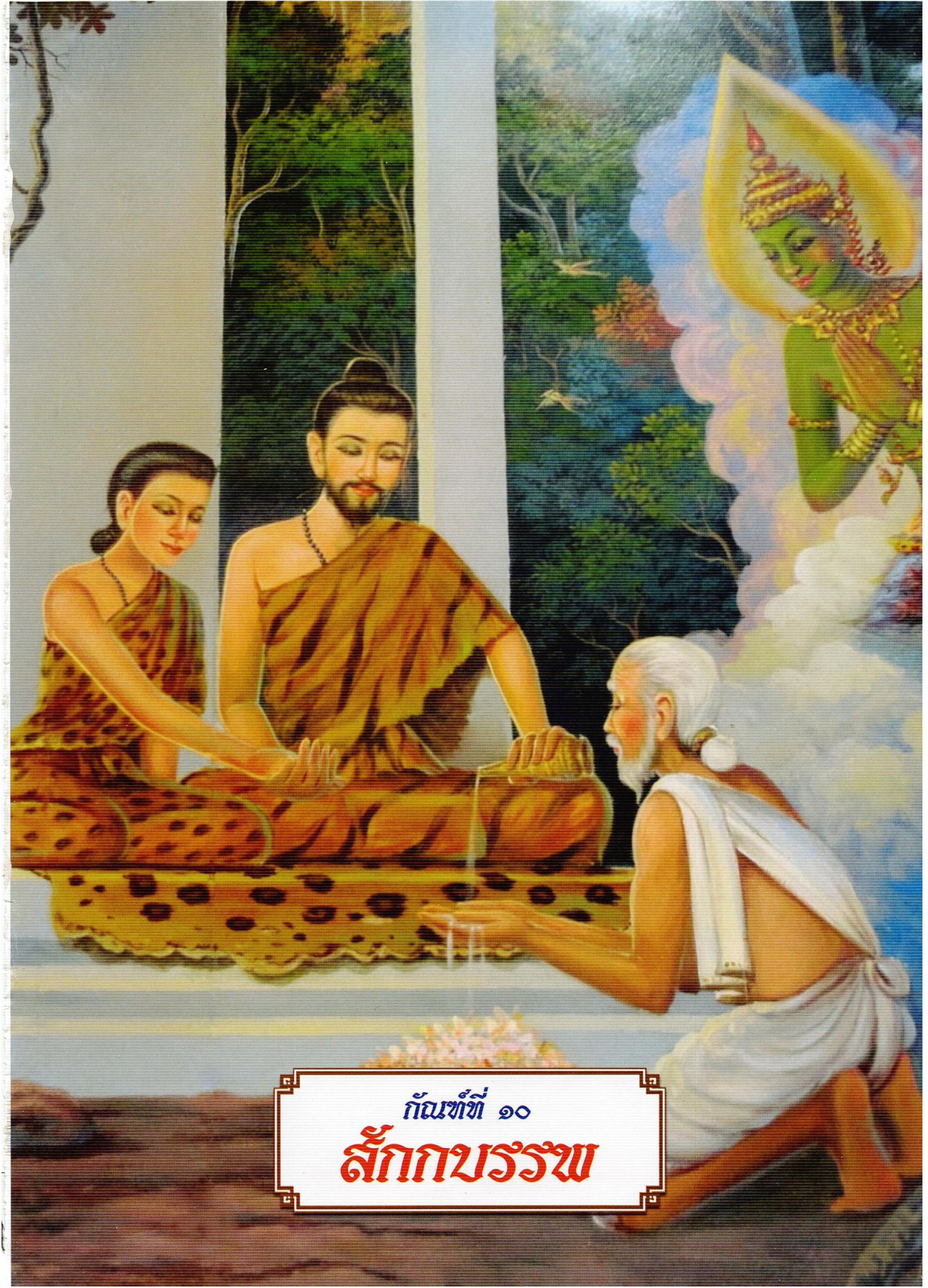

กัณฑ์ที่ ๑๐

สักกบรรพ

กัณฑ์ที่ ๑๐ นามว่า "สักกบรรพ"

ประกอบด้วยพระคาถา ๔๓ พระคาถา ว่าด้วยเรื่องพระอินทร์แปลงเป็นพราหมณ์มาขอพระนางมัทรีจากพระเวสสันดรและฝากไว้กับพระองค์

รุ่งขึ้นท้าวสักกเทวราชทรงดำริว่า สองกุมารพระเวสสันดรก็ประทานให้ชูชกไปแล้ว หากภายหลังมีผู้มาขอพระนางมัทรี พระองค์คงจะประทานให้เสียอีก แล้วพระเวสสันดรก็จะต้องลำบากในเรื่องการหาอาหารบริโภค จึงแปลงองค์เป็นพราหมณ์มาขอพระนางมัทรี พระเวสสันดรก็ทรงอนุญาต และหลั่งน้ำเป็นสิทธิ์ขาดแก่พราหมณ์ ครั้งนั้นได้เกิดความมหัศจรรย์แผ่นดินไหวทั่วไป ส่วนพระนางมัทรีก็มิได้มีความรังเกียจแต่ประการใด เพราะเชื่อในความเป็นนักปราชญ์ของพระสวามี พระเวสสันดรได้สังเกตดูอาการของพระนาง พระนางมัทรีทรงทราบจึงกล่าวขึ้นเพื่อให้พอพระทัยว่า พระนางเป็นข้าของพระองค์ พระองค์จะให้แก่ผู้ใด หรือจะขาย หรือจะลงโทษประการใด ก็มีสิทธิ์ที่จะกระทำได้

เพราะฉะนั้นการที่จะยกพระนางมัทรีให้แก่พราหมณ์ครั้งนี้ พระนางก็ทรงยินดีมิได้ขัดขวางพระราชกุศล สมเด็จท้าวสักกรินทร์ทรงทราบในพระทัยของสองกษัตริย์ จึงตรัสอำนวยชัยถวายพระนางคืน และเสด็จเหาะลอยอยู่บนอากาศสำแดงตนให้ปรากฏว่าเป็นท้าวสักกรินทร์ แต่ก่อนจะเสด็จกลับทรงประทานให้พระเวสสันดรรับพร ๘ ประการ มีใจความว่า

(๑) ขอให้พระบิดามารับพระองค์จากป่านี้กลับพระนครด้วยราชอาสน์

(๒) ขอให้มีใจกรุณาไม่พอใจการฆ่า และพึงปลดปล่อยนักโทษประหารชีวิตได้

(๓) ขอให้ประชาชนทั้งแก่ เด็ก และคนปานกลาง พึงเข้ามาอาศัยพระองค์เลี้ยงชีวิต

(๔) ขอให้พระองค์อย่าพึงละเมิดภรรยาผู้อื่น พอใจแต่ภรรยาตน มีจิตใจไม่ไปสู่อำนาจของหญิงทั้งหลาย

(๕) ขอให้บุตรผู้พลัดพรากไปจงมีอายุยืนนาน

(๖) เมื่อราตรีสว่าง ดวงอาทิตย์ขึ้นแล้ว ขอให้อาหารทิพย์พึงปรากฏ

(๗) เมื่อให้ทานบริจาคสิ่งของ ขอให้สิ่งของอย่าได้หมดสิ้นไป เมื่อกำลังให้ขอให้พระองค์พึงทำใจผ่องใส ครั้นให้แล้ว ขออย่าได้เดือดร้อนใจในภายหลัง

(๘) เมื่อสิ้นพระชนม์แล้วขอให้ได้ไปสู่สวรรค์ ครั้นจุติจากภพนั้นแล้วไม่ต้องกลับมาเกิดอีก

ข้อคิดประจำกัณฑ์

จงเชื่อมั่นในการทำความดี และจงทำความดีให้ถึงที่สุด ความดีที่ทำถึงผู้อื่นไม่รู้ ตนเองย่อมรู้

อานิสงส์ในการบูชากัณฑ์สักกบรรพ

ผู้บูชากัณฑ์สักกบรรพ จะได้เป็นผู้เจริญด้วยลาภ ยศ ตลอดจนจตุรพิธพรทั้ง ๔ ประการ คือ อายุ วรรณะ สุขะ พละ ตลอดกาล

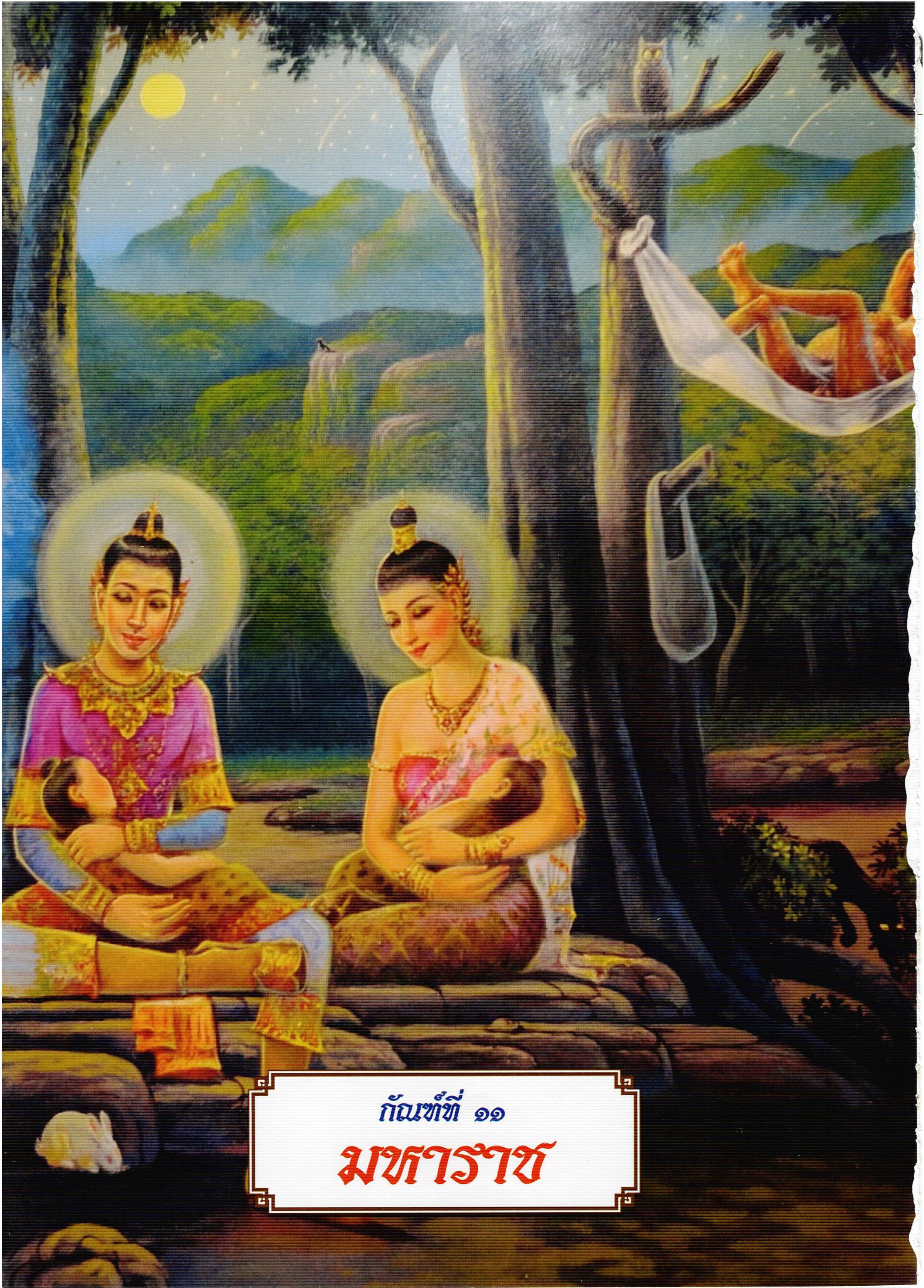

กัณฑ์ที่ ๑๑

มหาราช

กัณฑ์ที่ ๑๑ นามว่า "มหาราช"

ประกอบด้วยพระคาถา ๖๙ พระคาถา ว่าด้วยเรื่องชูชกพาสองพระกุมารชาลีและกัณหาหลงทางเข้าไปทางแคว้นสีพี และได้รับการไถ่ถอนโดยพระเจ้าสญชัย

ชูชกพราหมณ์ได้พาสองกุมารมาจากป่าเป็นหนทาง ๖๐ โยชน์ ในระหว่างทางเทวดาได้คอยบำรุงสองกุมารมิให้เป็นอันตราย ครั้นเพลาค่ำชูชกก็ผูกพระพาหา (แขน) สองพระกุมารไว้กับกอไม้ แล้วตนเองปีนขึ้นไปนอนบนคาคบต้นไม้ เทวดามีความสงสารจึงเนรมิตกายคล้ายพระเวสสันดร และพระนางมัทรี ปลดเถาวัลย์ออกอุ้มสรงน้ำ มุ่นชฎา แต่งองค์ให้แล้วเสวยอาหารทิพย์และกล่อมให้บรรทมจนรุ่งเช้าทุกวัน ตลอด ๑๐ ราตรี ครั้นชูชกมาถึงทาง ๒ แพร่งที่จะแยกไปกาลิงครัฐ เทวดาก็ดลใจให้เดินมาทางแคว้นสีพีรัฐบุรี

ในคืนนั้น พระเจ้าสญชัยทรงพระสุบินนิมิตว่า มีบุรุษรูปร่างน่ากลัวได้นำดอกบัวมาถวายคู่หนึ่ง ดอกหนึ่งพึ่งแย้ม ดอกหนึ่งยังตูม โหรทำนายว่า พระประยูรญาติที่จากไปจะกลับเข้าสู่พระนคร ครั้นรุ่งขึ้น พระองค์ได้เสด็จออกหน้าพระลาน เทวดาก็ดลใจให้ชูชกพาสองกุมารผ่านหน้าพระที่นั่ง โดยหมู่อำมาตย์ราชบริพารมิได้ทักท้วงห้ามปรามแต่ประการใด พระเจ้าสญชัยทอดพระเนตรเห็นพระราชนัดดาทั้งสองจึงตรัสใช้ให้อำมาตย์นำชูชกและสองกุมารมาเฝ้าถามถึงเรื่องต่างๆ เกี่ยวกับการนำสองกุมารมา ชูชกก็ทูลตามความจริง เหล่าอำมาตย์ราชเสวกพากันติเตียนพระเวสสันดร พระชาลีไม่พอพระทัยจึงทูลพระอัยกาว่า ไม่ควรปล่อยให้หมู่อำมาตย์มาค่อนแคะ ดูหมิ่นพระราชบิดาต่อหน้าพระที่นั่ง แล้วทูลถึงความลำบากต่างๆ ที่ทรงได้รับ

พระเจ้าสญชัยเห็นสองพระราชนัดดาชาลีและกัณหา นั่งอยู่ข้างล่างกับพราหมณ์อย่างนายกับทาสไม่สมศักดิ์ศรีของลูกหลวง จึงทรงต่อว่าพระชาลี พระชาลีทูลว่า เป็นทาสของพราหมณ์ ไม่กล้าที่จะนั่งร่วมอาสน์กับสมเด็จพระอัยกา พระเจ้าสญชัยจึงได้ตรัสถามค่าไถ่สองพระกุมารกับชูชก แทนที่ชูชกจะกราบบังคมทูลแต่พระชาลีทูลเสียเองว่า ตามที่พระเวสสันดรคาดค่าไว้ สำหรับพระชาลี ๑,๐๐๐ ตำลึงทอง และพระกัณหาค่าเท่าสวิญญาณกทรพย์สิ่งละร้อยกับทอง ๑๐๐ ตำลึง พระเจ้าสญชัยก็เบิก

พระราชทรัพย์และสวิญญาณกทรัพย์มาพระราชทานแก่พราหมณ์ชูชก และกำหนดพระราชทานสมโภชพระราชนัดดาทั้งสองพระองค์ ภายหลังพระองค์ทรงกำหนดให้พระชาลีไปทูลเชิญพระเวสสันดรกลับ แต่พระชาลีทูลว่า เกรงพระบิดาจะไม่ทรงเชื่อ ควรที่พระองค์จะยกพลโยธาออกไปเอง พระเจ้าสญชัยจึงได้ยกทัพออกไปรับพระเวสสันดรตามที่พระชาลีกราบบังคมทูล ระหว่างนั้นพราหมณ์ชูชกได้บริโภคอาหารเกินขนาดจนไฟธาตุไม่อาจเผาอาหารให้ย่อยได้ จึงถึงแก่ความตาย พระเจ้าสญชัยได้ป่าวร้องหาวงศาคณาญาติให้มารับเงินของพราหมณ์ ก็ไม่มีญาติผู้ใดมารับ จึงรับสั่งให้ริบทรัพย์เหล่านั้นเข้าพระคลังหลวงต่อไป

ครั้นถึงวันที่ ๗ ก็เสด็จออกยังเกย เพื่อจะยกพยุหโยธาไปรับพระเวสสันดร และขณะนี้พราหมณ์ชาวเมืองกาลิงครัฐ ๘ คน ได้นำช้างปัจจัยนาคมาถวายคืนพระองค์ จึงรับสั่งให้พระชาลีทรงช้างปัจจัยนาคเป็นทัพหน้า ยกพลออกจากกรุงประทับแรมหลายราตรีจึงลุถึงเขาวงกต

ข้อคิดประจำกัณฑ์

๑. ผู้ประพฤติดี ดำรงตั้งตนอยู่ในธรรม ธรรมย่อมจะรักษาดังคำสุภาษิตว่า “คนดี ตกน้ำไม่ไหล ตกไฟไม่ไหม้”

๒. ผู้มีบุญอันได้บำเพ็ญกระทำสั่งสมไว้ทุกเมื่อ ย่อมได้รับการอุปถัมภ์สนับสนุน

อานิสงส์ในการบูชากัณฑ์มหาราช

ผู้บูชากัณฑ์มหาราช จะได้มนุษย์สมบัติ สวรรค์สมบัติ และนิพพานสมบัติ เมื่อเกิดเป็นมนุษย์จะได้เป็นพระราชา เมื่อจากโลกมนุษย์ไปก็จะได้ไปเสวยทิพยสมบัติในฉกามาพจรสวรรค์ มีนางเทพอัปสรเป็นบริวาร ครั้นบารมีแก่กล้าก็จะได้นิพพานสมบัติอันตัดเสียซึ่งชาติ ชรา พยาธิ มรณะ พ้นจากโอฆะทั้งสาม อันมีกาโมฆะ เป็นต้น

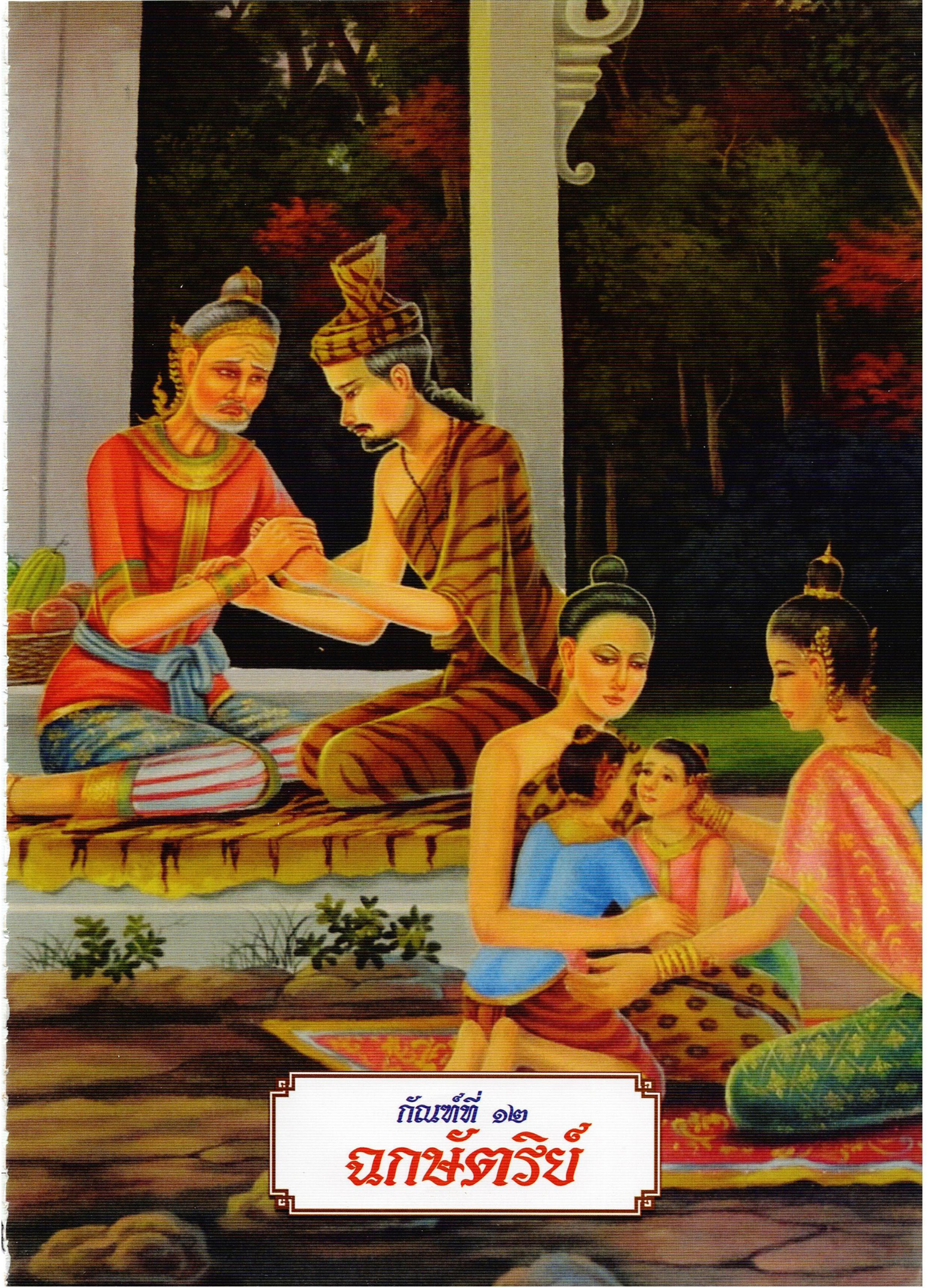

กัณฑ์ที่ ๑๒

ฉกษัตริย์

กัณฑ์ที่ ๑๒ นามว่า "ฉกษัตริย์"

ประกอบด้วยพระคาถา ๓๖ พระคาถา ว่าด้วยเรื่องกษัตริย์ทั้งหกพระองค์ทรงพร้อมหน้ากันเป็นสิริสวัสดิ์

เมื่อพระชาลียกทัพหน้ามาถึงสระมุจลินท์ก็สั่งให้หยุด เพื่อสร้างพลับพลารับเสด็จสมเด็จพระอัยกา เสียงม้ารถคชแสนยากรก็ก้องกึกพิลึกลั่นเขตเขาวงกต จนพระเวสสันดรตกพระทัย สำคัญว่าข้าศึกคงจะตีพระนครสีพีแตก และปลงพระชนม์พระราชบิดาเสียแล้ว จึงยกทัพมาเพื่อจะตามประหารพระองค์เสียด้วย จึงทรงพาพระนางมัทรีไปแอบซ่อนดูกองทัพ เมื่อพระนางมัทรีทอดพระเนตรเห็นก็ทรงแน่พระทัยว่าเห็นพระเจ้าสญชัยยกมารับพระเวสสันดร สมดังพรที่ท้าวสักกรินทร์จอมเทพประสาทให้ จึงทรงเตือนพระราชสวามี พระองค์จึงทรงได้สติเสด็จกลับมายังอาศรมดังเดิม

พระเจ้าสญชัยตรัสปรึกษาพระมเหสี พระองค์จะเสด็จไปสู่อาศรมก่อน ต่อจากนั้น พระมเหสีและพระนัดดาสองกุมาร จึงค่อยเสด็จตามไปเป็นลำดับ เพราะเกรงว่าถ้าจะเสด็จเข้าไปพร้อมกันจะเศร้าโศกมาก เมื่อพระเจ้าสญชัยเสด็จถึง สองกษัตริย์ก็ทำปฏิสันถาร แล้วพระองค์ได้ทรงตรัสถามถึงทุกข์สุข พระเวสสันดรได้กราบทูลโดยตลอด และพระองค์ได้ทราบทูลถามพระราชบิดาถึงความทุกข์สุขของพระราชมารดา ข่าวคราวพระโอรสและพระธิดา ตลอดถึงความเป็นไปของพระนครสีพีพระราชบิดาก็ทรงเล่าความให้ทราบ ต่อจากนั้นพระราชมารดาก็เสด็จมาถึงอาศรม สองกษัตริย์ก็ทรงทำปฏิสันถาร ครั้นเมื่อสองกุมารเสด็จไปถึงอาศรม พระนางมัทรีทอดพระเนตรเห็น ก็ทรงกันแสงร่ำไห้ สองพระกุมารก็ทรงวิ่งเข้าหาสวมกอดพระราชชนนีพิไรร่ำรำพัน จนสลบลงไปด้วยกันทั้งสามพระองค์ เมื่อพระเวสสันดรและพระชนก พระชนนีทอดพระเนตรเห็นเช่นนั้นก็ทรงกันแสงและสลบไปด้วย เหล่าพระสนมและข้าราชบริพารต่างก็สลบตามกันไปหมดสิ้น

ครั้งนั้นแผ่นดินไหวทั่วพื้นพิภพ สมเด็จพระอมรินทร์สักกเทวราชทรงทราบเหตุอันเศร้าโศกของหกกษัตริย์ ก็ทรงบันดาลฝนโบกขรพรรษให้ตกลงมาในที่ชุมนุมนั้น กษัตริย์ทั้งหกและเหล่าราชบริพารต่างก็ฟื้นคืนสมฤดีทั่วกัน เหล่าข้าราชบริพารต่างก็รู้สึกยำเกรงพระเดชของพระเวสสันดร จึงชวนกันน้อมเกล้าพระยุคลบาทเพื่อขอพระราชทานอภัยโทษที่มีมาแต่หนหลัง และขอเชิญเสด็จกลับคืนสู่พระนคร

ข้อคิดประจำกัณฑ์

การรู้จักให้อภัยกันและกัน เป็นบ่อเกิดแห่งความสามัคคีและนำสันติสุขมาให้ เกิดความสงบร่มเย็นเป็นสุข

อานิสงส์ในการบูชากัณฑ์ฉกษัตริย์

ผู้บูชากัณฑ์ฉกษัตริย์ จะได้เป็นผู้เจริญด้วยพร ๔ ประการ คือ อายุ วรรณะ สุขะ พละ ทุกๆ ชาติ และมีครอบครัวร่มเย็นเป็นสุข

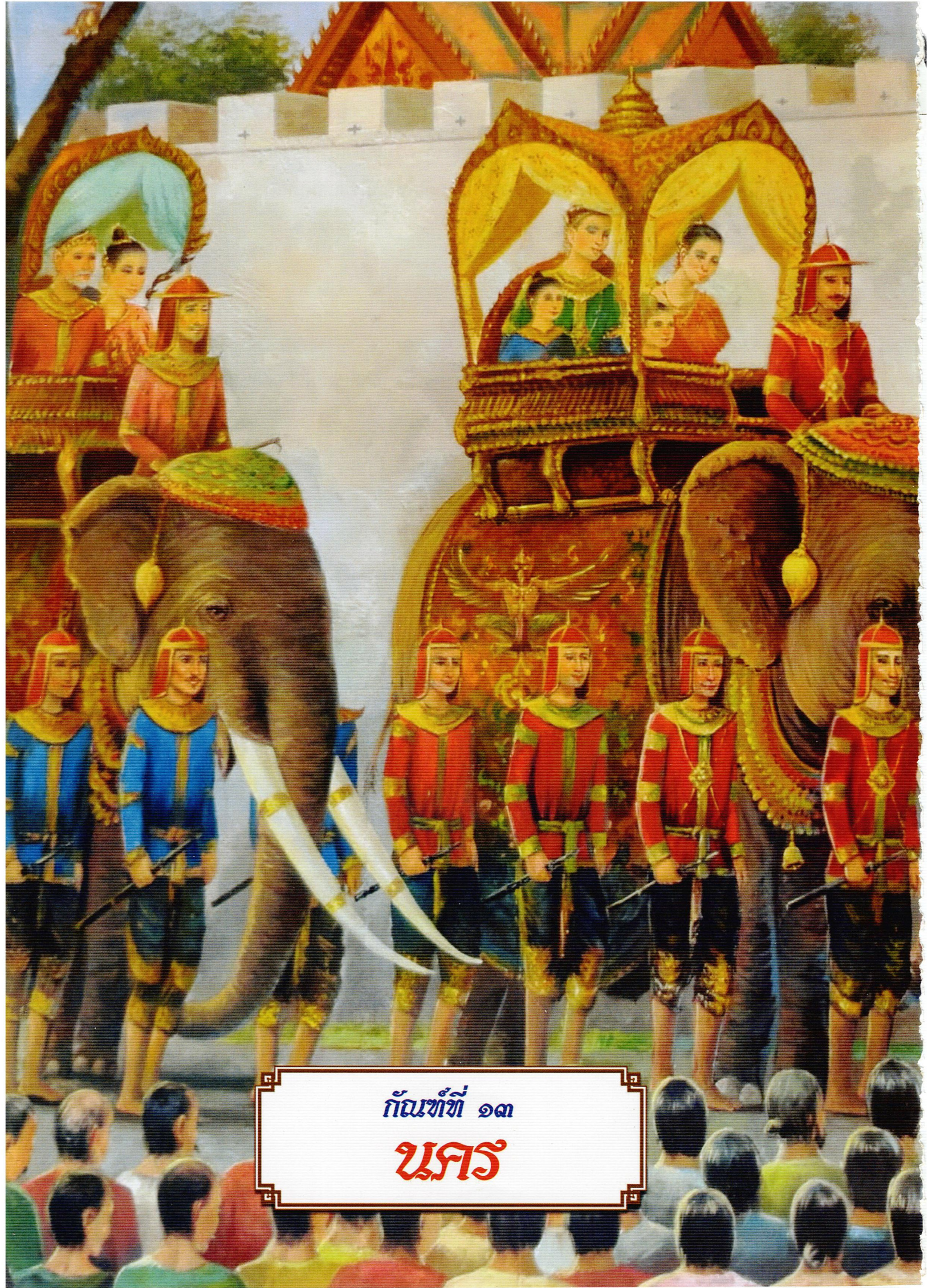

กัณฑ์ที่ ๑๓

นคร

กัณฑ์ที่ ๑๓ นามว่า "นคร"

ประกอบด้วยพระคาถา ๔๘ พระคาถา ว่าด้วยเรื่องพระเจ้าสญชัยประดับตกแต่งพระนครต้อนรับพระเวสสันดรกลับพระนครแคว้นสีพีรัฐบุรี

เมื่อพระเวสสันดรได้ฟังชาวนครสีพีทูลเชิญเช่นนั้น จะรับเชิญก็เกรงชาวประชาราษฎร จะหาว่าพระองค์พระทัยเบา จึงทูลถามพระราชบิดาว่า มิเป็นการบังควรแก่เหตุ ครั้งก่อนพระองค์ได้ปกครองไพร่ฟ้าประชาชนด้วยทศพิธราชธรรม ก็ยังถูกประชามติขับไล่เนรเทศพระองค์จากพระนครเสีย ฯ พระเจ้าสญชัยก็ปลอบโยนขอโทษ และตรัสอ้อนวอนถึง ๒ ครั้ง จึงทรงรับ รวมเวลาบำเพ็ญพรตอยู่ ณ เขาวงกต นานถึง ๙ เดือน ๑๕ วัน ครั้นทรงลาผนวชแล้ว ก็ทำพิธีราชาภิเษกถวายมุรธาภิสิตวารีด้วยสังข์ทั้ง ๓ คือ สังข์ทักษิณาวรรต สังข์สุวรรณ สังข์หิรัญ ได้กลับขึ้นครองราชสมบัติดังเดิม แล้วทรงโปรดให้จตุรงคเสนาเล่นมหรสพเป็นการสมโภชครบ ๓ วัน

ส่วนพระนางผุสดีก็ทรงพระภูษาพิเศษ ๔ ตระกูลกับมหามงกุฎและอาภรณ์ต่างๆ เพื่อเสด็จเข้าสู่พระนคร

ภูษา ๔ ตระกูล คือ

(๑) กัปปาสิกพัสตร์ ผ้าทำด้วยด้าย

(๒) โกไสยพัสตร์ ผ้าทำด้วยไหม

(๓) โขมพัสตร์ ผ้าทำด้วยใยไม้

(๔) โกทุมพรพัสตร์ ผ้าทำด้วยขนสัตว์

ครั้งนั้น ฝูงสัตว์ทั้งหลายที่อาศัยอยู่บริเวณโดยรอบนั้น ต่างก็มีความเศร้าโศกมากที่พระเวสสันดรจะจากไป พระองค์เคยแผ่พรหมวิหารไปทั่ว สัตว์เหล่านี้ ได้อาศัยพระบารมีคุ้มสรรพอุปัทวันตรายตลอดเวลา

พระเจ้าสญชัยได้ทรงประดับหนทางที่พระเวสสันดรจะเสด็จกลับให้งดงาม ประดับด้วยราชวัติ ฉัตร ธง กล้วย อ้อย โปรดเครื่องบูชาทั้ง ๕ คือ ดอกหญ้าแพรก, ข้าวสาร, เมล็ดพรรณผักกาด, ดอกมะลิ, ข้าวตอก, เป็นระยะๆ ไปตลอดทางตั้งแต่เขาวงกตจนถึงนครสีพี พระเวสสันดรทรงช้างปัจจัยนาคนำขบวนแวดล้อมไปด้วยหมู่สหพลโยธา และพระประยูรญาติเสด็จรอนแรมไปเป็นระยะทาง ๖๐ โยชน์ จนถึงเชตุนคร สิ้น ๒ เดือน เมื่อถึงเชตุนครสีพีรัฐก็จัดพิธีราชาภิเษก ขึ้นครองราชสมบัติดังเดิม

ครั้นพระเวสสันดรกลับมาครองเมืองก็มีฝนสัตตรัตนะเป็นมหัศจรรย์ คือ สุวรรณ หิรัญ มุกดา มณี ประพาฬ ไพฑูรย์ และวิเชียร ตกไปทั่วพระนครเพื่อเป็นทานแก่ชนทั้งหลาย พระเวสสันดรทรงครองราชสมบัติอยู่จนถึงพระชนมายุ ๑๒๐ พรรษา จึงทรงสิ้นพระชนม์ และไปบังเกิดในดุสิตบุรีสวรรค์

ข้อคิดประจำกัณฑ์

ทำดีได้ดีหนีไม่พ้น ไม่ว่ารวยหรือจนก็ทำได้ ทำดีคนบูชา ทำชั่วช้า จะเศร้าหมองหมดราศี

อานิสงส์ในการบูชากัณฑ์นคร

ผู้บูชากัณฑ์นคร จะได้เป็นผู้บริบูรณ์ด้วยวงศ์ญาติ ข้าทาสชายหญิง ภรรยาสามี หรือบิดามารดาจะอยู่พร้อมหน้ากันโดยตลอดความผาสุก ปราศจากโรคาพาธทั้งปวง จะทำการใดๆ ก็พร้อมเพรียงกัน ยังการงานนั้นๆ ให้สำเร็จลุล่วงไปด้วยดี

ประชุมชาดก

พระบรมศาสดาสัมมาสัมพุทธเจ้า ครั้นทรงนำอดีตนิทานมหาเวสสันดรชาดก ซึ่งประดับด้วยพระคาถา ๑,๐๐๐ พระคาถา มาฉะนี้แล้ว ตรัสว่า ดูกรภิกษุทั้งหลาย แม้ในกาลก่อน มหาเมฆก็ยังฝนโบกขรพรรษให้ตกในที่ประชุมแห่งพระประยูรญาติของเราอย่างนี้เหมือนกัน ครั้นตรัสดังนี้แล้ว ทรงประชุมชาดกว่า

พราหมณ์ชูชกในกาลนั้น	คือ พระเทวทัต
นางอมิตตตาปนา	คือ นางจิญจมาณวิกา
พรานเจตบุตร	คือ พระฉันนะ
อัจจุตฤาษี	คือ พระสารีบุตร
ท้าวสักกเทวราช	คือ พระอนุรุทธะ
พระเจ้าสญชัย	คือ พระเจ้าสุทโธทนะมหาราช
พระนางผุสดี	คือ พระนางสิริมหามายา
พระนางมัทรี	คือ ยโสธราพิมพา มารดาราหุล
ชาลีกุมาร	คือ พระราหุล
กัณหาชินา	คือ พระอุบลวรรณาภิกษุณี
ราชบริษัทเหล่านอกนี้	คือ พุทธบริษัท
ส่วนว่า พระเวสสันดร	คือ เรา ผู้สัมมาสัมพุทธเจ้า แล ฯ

อัน **“ศีลห้า”** นั้นท่านว่า เป็นมนุษย์
ผู้มีใจ อันสูงสุด กว่าสัตว์หนา
ทำคนให้ สมบูรณ์ พูนปัญญา
ด้วยนำพา ศีลธรรม กำกับใจ

ข้อที่หนึ่ง **“ไม่ฆ่าสัตว์”** ตัดชีวิต
ไม่หลงผิด การเบียดเบียน ใดใดสิ้น
ย่อมเป็นเหตุ ให้อายุ ยืนยาวยิน
ทั่วฟ้าดิน ย่อมสรรเสริญ เจริญพร

ข้อที่สอง **“ไม่ลักทรัพย์”** กับลวงใคร
ซึ่งทำให้ คนอื่นอื่น ต้องขื่นขม
เว้นอย่างนี้ มีชีวี ที่น่าชม
ย่อมสบสม มากมีทรัพย์ นับยั่งยืน

ข้อที่สาม **“ไม่เสพสม”** ชมคู่เขา
หรือลวงเอา เขาผู้อื่น มาเคียงคู่
เว้นได้แล้ว ย่อมสบาย ไร้ศัตรู
ครอบครัวอยู่ เป็นสุขสันต์ นิรันดร์กาล

ข้อที่สี่ **“ไม่มุสา”** วาจาเท็จ
ทำเขาเข็ด ไม่คบหา และปราศรัย
เมื่อเว้นได้ คนก็รัก นับถือใจ
ไปที่ใด ชื่อเสียงงาม คนตามฟัง

ข้อที่ห้า **“งดสุรา”** ยาเสพติด
อันเป็นพิษ ทำจิตใจ ให้ลุ่มหลง
เว้นเสียได้ ปัญญาเรา ก็มั่นคง
จิตจำนง จรรโลงใจ ให้ใฝ่ธรรม

สาธุชน คนผู้ดี **“มีศีล”** ครบ
ย่อมประสบ ความสุขขี มีให้เห็น
ตลอดอายุ รักษาศีล จนจิณเจน
ส่งให้เย็น สุขชื่นใจ ใกล้นิพพาน เอย.

(ช.รตินฺธโร)

ประวัติสำนักเรียนวัดแสนสุข

การศึกษาพระปริยัติธรรมในวัดแสนสุข แต่เดิมนั้นได้มีการจัดการเรียนการสอนเฉพาะแผนกธรรม โดยหลวงพ่อเจ้าอาวาส เป็นผู้ดำเนินการจัดการเรียนการสอน อันเป็นการศึกษาทางธรรมพื้นฐานของพระภิกษุสามเณรภายในวัดในสมัยนั้นจนถึงปัจจุบัน

เบื้องต้น หลวงพ่อพระครูโกศลวิมลกิจ เจ้าอาวาสวัดแสนสุข มองเห็นความสำคัญ เปิดโอกาสให้เยาวชนได้ศึกษาหลักธรรมคำสอนทางพระพุทธศาสนา จึงได้มอบหมายให้ **พระอาจารย์อำพล พฺรหฺมปญฺโญ (พระครูสังฆกิจจาทร)** ผู้ช่วยเจ้าอาวาสวัดแสนสุข ร่วมกับคณะสงฆ์วัดแสนสุข หน่วยงานต่างๆ ทั้งภาครัฐและเอกชน จัดโครงการบรรพชาสามเณรภาคฤดูร้อนขึ้นตั้งแต่ปี ๒๕๓๖ และในแต่ละปีมีเยาวชนเข้ามาบรรพชาเป็นจำนวนมาก เมื่อสิ้นสุดระยะเวลาโครงการ จะมีสามเณรที่ไม่ลาสิกขา มีความประสงค์จะศึกษาทางธรรมอยู่จำนวนหนึ่ง

เมื่อปี พ.ศ. ๒๕๔๐-๒๕๔๒ **พระอาจารย์อำพล พุรหุมปญฺโญ (พระครูสังฆกิจจาทร)** ผู้ช่วยเจ้าอาวาสวัดแสนสุข ได้มองเห็นความสำคัญการศึกษาแผนกบาลี ได้มีความคิดริเริ่มที่จะส่งสามเณรเข้าสอบบาลีสนามหลวง จึงส่งสามเณรเข้าไปศึกษาเล่าเรียนบาลีในวัดต่างๆ ที่มีการเรียนการสอนพระปริยัติธรรม แผนกบาลี แต่ก็ไม่ค่อยประสบผลสำเร็จตามที่ประสงค์เท่าที่ควร เนื่องจากต้องเดินทางไปมาทำให้การเรียนเป็นไปไม่ต่อเนื่อง

จุดเริ่มต้นการจัดการศึกษา

เมื่อปี พ.ศ. ๒๕๔๓ วัดแสนสุขได้เปิดการเรียนการสอนพระปริยัติธรรมแผนกบาลีขึ้น อย่างไม่เป็นทางการ ซึ่งเรียกว่าเป็น **"สำนักศาสนศึกษา"** โดย *พระอาจารย์อำพล พุรหุมปญฺโญ (พระครูสังฆกิจจาทร) ผู้ช่วยเจ้าอาวาสวัดแสนสุข* เป็นผู้ริเริ่มและดูแล ซึ่งได้รับการสนับสนุนจากหลวงพ่อเจ้าอาวาส ช่วงแรกได้นิมนต์บุคลากรที่เป็นนิสิตมหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย จำนวน ๕ รูป มาเป็นครูสอน และได้ร่วมกันจัดการเรียนการสอนพระปริยัติธรรมแผนกบาลีขึ้น

ในปีแรกได้เปิดการเรียนการสอนชั้นบาลีไวยากรณ์ และประโยค ๑-๒ ขึ้น มีนักเรียนทั้งหมด ๖ รูป และในปีต่อๆ มา ได้มีพระภิกษุสามเณรเข้ามาศึกษาและสอบไล่ได้แต่ละชั้นประโยคเพิ่มขึ้นเป็นลำดับ

การจัดการเรียนการสอนช่วงแรก

การเรียนการสอนพระปริยัติธรรมแผนกบาลีช่วงแรกนั้น จัดการเรียนการสอนเป็น "สำนักศาสนศึกษา" เปิดสอนชั้นบาลีไวยากรณ์ก่อน จนกระทั่งมีสามเณรจำนวน ๑ รูป (สามเณรอภิโชติ เสมาวัด) สอบไล่ได้ประโยค ๑-๒ หลังจากนั้น ในปี พ.ศ. ๒๕๔๔ ได้มีการจัดชั้นเรียนเพิ่มขึ้นคือ ชั้นประโยค ๑-๒ (ห้อง ก.) ชั้นบาลีไวยากรณ์ (ห้อง ข.) และชั้นประโยค ป.ธ.๓ และมีสามเณรที่เข้ามาศึกษาเพิ่มขึ้นและสอบได้เพิ่มขึ้นเป็นลำดับ

ผลสำเร็จจากจุดเริ่มต้น

พ.ศ. ๒๕๕๒ สำนักศาสนศึกษาวัดแสนสุข มีสามเณรสอบได้เปรียญธรรม ๙ ประโยค เป็นรูปแรก (สามเณรไพฑูรย์ แก้วลือชัย) ตั้งแต่เปิดการเรียนการสอนมา และได้รับพระราชทานการอุปสมบทเป็นนาคหลวง โดยพระบรมราชูปถัมภ์ในพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว ณ วัดพระศรีรัตน-ศาสดาราม (วัดพระแก้ว) แขวงพระบรมมหาราชวัง เขตพระนคร กรุงเทพมหานคร ซึ่งนับว่าเป็นสามเณรนาคหลวงรูปแรกของวัดแสนสุข และเป็นรูปแรกของเขตมีนบุรี

ในปีเดียวกันนั้นสำนักศาสนศึกษาวัดแสนสุขได้รับรางวัลสำนักเรียน/สำนักศาสนศึกษาดีเด่นประจำปีการศึกษา ๒๕๕๒ อันดับที่ ๑๐ ของสำนักเรียนส่วนกลาง โดยมีพระภิกษุสามเณรผู้สอบได้ทั้งหมดจำนวน ๒๗ รูป

และในปีนั้น สำนักศาสนศึกษาวัดแสนสุข มีนักเรียนที่มีความรู้ความสามารถแผนกบาลี (สามเณรราชัน เกษาวงศ์) สามารถทำคะแนนสอบได้ดีเด่นได้รับทุนเล่าเรียนหลวงในโครงการทุนเล่าเรียนหลวง พระภิกษุสามเณรผู้ศึกษาพระปริยัติธรรมแผนกบาลี ในพระบรมราชูปถัมภ์พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว

ผลที่ปรากฏทั้งหมด จะเห็นได้ว่าคณะผู้จัดการและครูสอนให้ความสำคัญเอาใจใส่ในการบริหารจัดการเป็นอย่างดี จึงทำให้มีพระภิกษุสามเณรสอบได้มากขึ้นเป็นลำดับ

จุดเปลี่ยนสู่วงการการศึกษาคณะสงฆ์

เมื่อปีพุทธศักราช ๒๕๕๕ สำนักศาสนศึกษาวัดแสนสุข ได้รับการยกฐานะจากแม่กองบาลีสนามหลวงแต่งตั้งให้เป็น **"สำนักเรียนวัดแสนสุข"** เมื่อวันที่ ๒๖ กรกฎาคม ๒๕๕๕ ตามมติมหาเถรสมาคม (ครั้งที่ ๒/๒๕๕๕ มติที่ ๕๑/๒๕๕๕)

ลำดับอาจารย์ใหญ่

อาจารย์ใหญ่สำนักเรียนวัดแสนสุข ตั้งแต่เปิดการเรียนการสอนพระปริยัติธรรมแผนกบาลีมาจนถึงปัจจุบัน มีดังนี้

๑. พระมหาสิทธิชัย สิทฺธินนฺโท ป.ธ.๗, ศศ.ม., บธ.ม. (พ.ศ. ๒๕๔๓ – ๒๕๕๒)

๒. พระครูสังฆกิจจาทร และคณะครูสอน ร่วมกันบริหารจัดการเรียนการสอน (พ.ศ. ๒๕๕๓)

๓. พระมหาไพฑูรย์ รตนเมธี ป.ธ.๙, บธ.ม. (พ.ศ. ๒๕๕๔ - ๒๕๕๖)

๔. พระมหาราชัน โฆสธมฺโม ป.ธ.๗ (พ.ศ. ๒๕๕๖)

๕. พระมหาสุนาน ติสฺสวํโส ป.ธ.๗ (พ.ศ. ๒๕๕๗ - ๒๕๕๙)

๖. พระมหาไพฑูรย์ รตนเมธี ป.ธ.๙ บธ.ม. (พ.ศ. ๒๕๕๙ - ปัจจุบัน)

แผนการจัดการเรียนการสอนปัจจุบัน

ปัจจุบัน การเรียนการสอนพระปริยัติธรรมแผนกบาลี สำนักเรียนวัดแสนสุขนั้น ได้ทำการเปิดสอนตั้งแต่ชั้นประโยค ๑-๒ ถึง ประโยค ป.ธ.๗ โดยมีการจัดการเรียนเริ่มแรกจนถึงช่วงอบรมบาลีก่อนสอบมาโดยตลอด บุคลากรภายในเปรียบเสมือนพี่สอนน้อง เพราะครูสอนจากภายนอกนั้นมีจำนวนน้อยในช่วงหลัง นักเรียนรุ่นพี่ได้เข้ามารับธุระในการสอนจนถึงปัจจุบัน

การเรียนการสอน แบ่งออกเป็น ๕ ช่วง คือ

วันเปิดภาคเรียน กำหนดเอาวันจันทร์ สัปดาห์ที่ ๒ ในเดือนพฤษภาคมของทุกปีเป็นเกณฑ์

ช่วงแรก ตั้งแต่วันเปิดเรียน จนถึง สิ้นเดือนพฤษภาคม เรียนวันละ ๒ ชั่วโมงโดยประมาณ

ช่วงที่ ๒ ตั้งแต่ต้นเดือนมิถุนายน ถึงวันขึ้น ๑๒ ค่ำ เดือน ๘ (ก่อนเข้าพรรษา) แบ่งภาคเรียนเป็นภาคบ่าย ๒ ชั่วโมง ภาคค่ำ ๒ ชั่วโมง รวมเป็น ๔ ชั่วโมงต่อวัน

ช่วงที่ ๓ ภายในพรรษา มีการเรียนการสอนพระปริยัติธรรมแผนกธรรมร่วมด้วย ภาคบ่ายเป็นภาคของแผนกบาลี ภาคค่ำ เป็นภาคของแผนกธรรม

ช่วงที่ ๔ หลังจากออกพรรษา เปิดการเรียนการสอนแผนกบาลีตามปกติ (๒ ภาค)

ช่วงที่ ๕ อบรมบาลีก่อนสอบ เปิดอบรมบาลีก่อนสอบจริง ๑ เดือนของทุกปี

วันปิดภาคเรียน กำหนดเอาวันสุดท้ายของการสอบบาลีสนามหลวงเป็นเกณฑ์

ช่วงอบรมของชั้นประโยค ป.ธ.๖ ถึง ป.ธ.๗ นั้น ในบางปีการศึกษาจะส่งนักเรียนไปเข้าอบรมในสำนักเรียนวัดต่างๆ ที่จัดอบรม เช่น สำนักเรียนวัดสร้อยทอง เป็นต้น ฉะนั้น ประโยคเปรียญธรรมชั้นเอก จึงไม่ค่อยได้จัดอบรมภายในวัดบ่อยนัก อีกทั้งจำนวนนักเรียนมีจำนวนน้อย และเป็นครูสอนด้วย จึงจำเป็นต้องอาศัยการเข้าอบรมก่อนสอบตามสำนักเรียนวัดต่างๆ เพื่อเป็นการเสริมความรู้และประสบการณ์

ทำเนียบเปรียญธรรม ๙ ประโยค

ตั้งแต่เปิดการเรียนการสอนมา **"สำนักเรียนวัดแสนสุข"** มีพระภิกษุสามเณรที่สอบไล่ได้เปรียญธรรม ๙ ประโยค ดังนี้

๑. พ.ศ. ๒๕๕๒ สามเณรไพฑูรย์ แก้วลือชัย อายุ ๒๐ ปี

๒. พ.ศ. ๒๕๕๔ พระมหาอนุพงษ์ ญาณเตโช อายุ ๒๕ ปี

ทำเนียบนักเรียนทุนเล่าเรียนหลวง

นักเรียนทุนเล่าเรียนหลวง คือพระภิกษุสามเณรผู้ที่ทำคะแนนในการสอบบาลีสนามหลวงได้ดีที่สุด โดยการคัดเลือกจากกองบาลีสนามหลวงโดยตรง สำนักเรียนวัดแสนสุข มีพระภิกษุสามเณรที่ได้รับทุนเล่าเรียนหลวง ดังนี้

๑. พ.ศ. ๒๕๕๒ สามเณรราชัน เกษาวงศ์ ป.ธ.๕

๒. พ.ศ. ๒๕๕๓ สามเณรราชัน เกษาวงศ์ (พระมหาราชัน โฆสธมฺโม) ป.ธ.๖

๓. พ.ศ. ๒๕๕๔ พระมหารุ่งโรจน์ อรุโณ ป.ธ.๖

๔. พ.ศ. ๒๕๕๔ สามเณรกฤษณพงษ์ กาญจนพันธ์ (พระมหากฤษณพงษ์ กิตฺติวํโส) ป.ธ.๖

๕. พ.ศ. ๒๕๕๖ สามเณรบรรลังก์ ใยทองคำ (พระมหาวิกรม วิวฑฺฒโน) ป.ธ.๓

๖. พ.ศ. ๒๕๕๘ สามเณรบุญมา วงษ์ภักดี ป.ธ.๕

สำนักเรียนดีเด่น

ตั้งแต่แม่กองบาลีสนามหลวงได้มีการจัดอันดับสำนักศาสนศึกษา สำนักเรียนดีเด่น ที่มีพระภิกษุสามเณรสอบบาลีได้มากที่สุด สำนักเรียนวัดแสนสุข มีประวัติดังนี้

๑. พ.ศ. ๒๕๕๒ มีพระภิกษุสามเณรสอบบาลีได้ จำนวน ๒๗ รูป ได้รับประกาศเกียรติคุณสำนักเรียนดีเด่น อันดับที่ ๑๐ ของสำนักเรียนส่วนกลาง (กรุงเทพมหานคร)

๒. พ.ศ. ๒๕๕๘ มีพระภิกษุสามเณรสอบบาลีได้ จำนวน ๓๓ รูป ได้รับประกาศเกียรติคุณสำนักเรียนดีเด่น อันดับที่ ๖ ของสำนักเรียนส่วนกลาง (กรุงเทพมหานคร)

บรรณานุกรม

ฝ่ายตำรา สำนักวิชาการ มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช. **เทศน์มหาชาติเฉลิมพระเกียรติพระบาทสมเด็จพระปกเกล้าเจ้าอยู่หัว, เนื่องในโอกาสวันสถาปนามหาวิทยาลัยครบรอบ ๓๐ ปี.** กรุงเทพมหานคร: จตุพร ดีไซน์, ๒๕๕๑.

มหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย. **พระไตรปิฎกภาษาไทย พระสุตตันตปิฎก เล่มที่ ๒๐.** กรุงเทพมหานคร: โรงพิมพ์มหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย, ๒๕๓๙.

กรมการศาสนา กระทรวงวัฒนธรรม. **องค์ความรู้เรื่องการเทศน์มหาชาติเวสสันดรชาดก.** กรุงเทพมหานคร: โรงพิมพ์สำนักงานพระพุทธศาสนาแห่งชาติ, ๒๕๕๘.

มูลนิธิเบญจมบพิตร วัดเบญจมบพิตรดุสิตวนาราม. **เทศน์มหาชาติมหาเวสสันดรชาดก.** กรุงเทพมหานคร: ______, ๒๕๕๖.

มูลนิธิพรหมคุณาราม และวัดสระเกศราชวรมหาวิหาร. **เทศน์มหาชาติถวายเป็นพระราชกุศลเฉลิมพระเกียรติ พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว.** กรุงเทพมหานคร: บริษัท สินธนา ก๊อปปี้ เซ็นเตอร์ จำกัด, ๒๕๕๘.

ที่ปรึกษา

พระครูโกศลวิมลกิจ เจ้าคณะเขตมีนบุรี, เจ้าอาวาสวัดแสนสุข

พระครูสุนทรกิจจานุวัตร เจ้าอาวาสวัดทองสัมฤทธิ์, เลขานุการเจ้าคณะเขตมีนบุรี

พระครูสังฆกิจจาทร ผู้ช่วยเจ้าอาวาสวัดแสนสุข

ผอ.เสริมน้อย ทองบ้านบ่อ ผู้อำนวยการสถานศึกษา โรงเรียนวัดแสนสุข

อาจารย์สมทรง พรมโณภาส

รวบรวมและเรียบเรียง

พระมหาไพฑูรย์ รตนเมธี ป.ธ.๙ ผู้ช่วยเจ้าอาวาสวัดแสนสุข, อาจารย์ใหญ่สำนักเรียนวัดแสนสุข

พิมพ์ต้นฉบับ

พระมหาไพฑูรย์ รตนเมธี ป.ธ.๙

สามเณรสัจจา แดนนงค์เมือง

พิสูจน์อักษร

พระมหาไพฑูรย์ รตนเมธี ป.ธ.๙

สามเณรไพศาล รอดเลิศ ป.ธ.๕

สามเณรพิเชษฐ โพธิ์ศรี ป.ธ.๔

เจ้าภาพจัดพิมพ์

คุณสิริฉัตร ถาวรสถิตย์ เป็นเจ้าภาพ ๕๐๐ เล่ม

คุณสมบูรณ์ ถิรเจริญสกุล และครอบครัว เป็นเจ้าภาพ ๕,๐๐๐ บาท

พิมพ์ครั้งที่ ๑ พ.ศ.๒๕๕๙
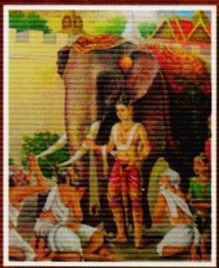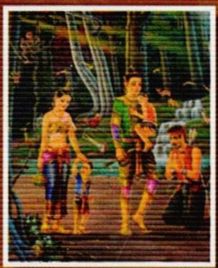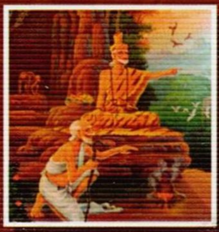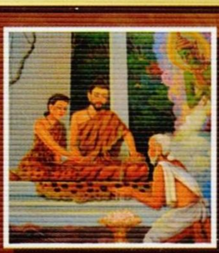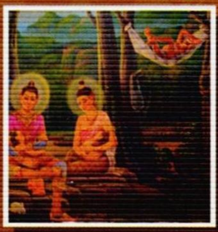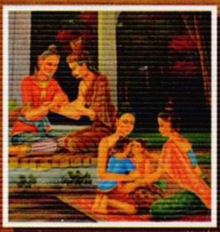
จำนวนพิมพ์ ๑,๐๐๐ เล่ม